

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**TÜRKİYE'DEKİ HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN
TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLARI**

FATMA BAŞAR
DOKTORA TEZİ

DOĞUM VE KADIN HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ ANABİLİM DALI

DANIŞMAN
Doç. Dr. Nurdan Demirci

İSTANBUL-2012

TEZ ONAYI

Kurum : Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Programın seviyesi : Doktora
Anabilim Dalı : Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği
Tez Sahibi : Fatma (KARADAĞ) BAŞAR
Tez Başlığı : Türkiye'deki Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları
Sınav Yeri : Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü
Sınav Tarihi : 28.12.2012

Tez tarafımızdan okunmuş, kapsam ve kalite yönünden Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman (Unvan, Adı, Soyadı)

Kurumu

İmza

Doç.Dr. Nurdan DEMİRCİ

Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Sınav Jüri Üyeleri (Unvan, Adı, Soyadı)

Prof.Dr. Nuran KÖMÜRCÜ

Marmara Üniversitesi Sağlık
Bilimleri Fakültesi Hemşirelik
Bölümü

Doç.Dr.Nevin H. ŞAHİN

İstanbul Üniversitesi Florence
Nightingale Hemşirelik Fakültesi
Maltepe Üniversitesi Hemşirelik
Yüksekokulu

N. Şahin

Yard.Doç.Dr. Feride YİĞİT

Koç Üniversitesi İnsani Bilimler ve
Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü

Yard.Doç.Dr. Çiğdem YAZICI

Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu'nun ..12/07/2012 tarih ve 13 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Feyza ARICIOĞLU

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYAN FORMU

Bu tezin kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar hiçbir aşamasında etik dışı davranışımın olmadığını, tezdeki bütun bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütun bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları kaynaklar listesine aldığımı, tez çalışması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

11.06.2012

Fatma BAŞAR

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam ve doktora eğitimim süresince büyük destek aldığım, mesleki gelişimim için bilgi ve emeğini benden esirgemeyen danışmanım, değerli hocam Doç. Dr. Sayın Nurdan DEMİRCİ' ye,

Tez izleme komitesinde yer alarak bilgi, görüş ve önerileri ile çalışmaya değerli katkı sağlayan Sayın Prof. Dr. Nuran KÖMÜRCÜ ve Yrd. Doç Dr. Feride YİĞİT'e

Sevgisiyle hep yanımda olan ve bana sonsuz sabır ve anlayış gösteren sevgili eşim Ramazan BAŞAR'a,

Destek ve yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen sevgili aileme,

Çalışmanın uygulamasında katkı gösteren tüm üniversite personeline

Çalışmaya katılan tüm öğrencilere

SONSUZ TEŞEKKÜRLER.

Araştırmamız Koç Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Araştırma ve Uygulama Merkezi (KOÇ- KAM) Araştırma Fonu tarafından desteklenmiştir

2012-İSTANBUL

BEYAN	
TEŞEKKÜR	iii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR LİSTESİ	vii
TABLolar LİSTESİ	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi
1. ÖZET	1
2. SUMMARY	2
3. GİRİŞ ve AMAÇ	3
3.1. Araştırma soruları	9
4. GENEL BİLGİLER	10
4.1.Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet	10
4.1.1.Cinsiyet (Sex)	10
4.1.2. Toplumsal cinsiyet (gender)	10
4.1.3. Toplumsal cinsiyet rolü	11
4.1.4. Toplumsal cinsiyet kalıpyargıları	11
4.1.5. Toplumsal cinsiyet eşitliği (gender equality)	12
4.1.6.Toplumsal cinsiyette hakkaniyet (gender equity)	18
4.2. Toplumsal Cinsiyet ile İlgili Kuramlar	19
4.2.1. Psikanalitik kuram	19
4.2.2. Sosyal öğrenme kuramı	20
4.2.3. Bilişsel gelişim kuramı	21
4.2.4. Toplumsal cinsiyet şeması kuramı	22
4.2.5. Sosyal rol kuramı	22
4.3. Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları Etkileyen Faktörler	23
4.3.1. Aile	23
4.3.2. Aile tipi	25
4.3.3. Aile yapısı	26
4.3.4. Oyun ve oyuncak seçimi	27
4.3.5. Ebeveynlerin öğrenim düzeyi	29
4.3.6. Annenin çalışma durumu	29
4.3.7. Kardeş ve arkadaş grupları	30

4.3.8. Öğrenme ortamı	31
4.3.9. Medya	34
4.3.10. Günlük kullanılan dil	37
4.3.11. Meslek seçimi	38
4.3.12. Göçler	40
4.4. Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığı ve Sağlıkla İlişkisi	40
4.5. Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığına İlişkin Toplumun Bilinçlendirilmesinde Hemşirenin Rolü	43
5. GEREÇ VE YÖNTEM	46
5.1. Araştırmanın Şekli	46
5.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri	46
5.3. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme	48
5.4. Veri Toplama Araçları	59
5.4.1. Anket Formu	59
5.4.2. “Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği” (TCRTÖ)	59
5.5. Verilerin Toplanması	60
5.6. Verilerin Değerlendirilmesi	60
5.7. Araştırmanın Sınırlılıkları	62
5.8. Araştırmanın Etik Yönü	62
6. BULGULAR	65
6.1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	66
6.2. Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını Etkileyebilecek Bazı Bağımsız Değişkenlerle Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular	70
6.3. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarına İlişkin Bulgular	73
6.4. TCRTÖ’den Aldıkları Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını Etkileyebileceği Düşünülen Faktörler ile Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular	75
7. TARTIŞMA	101
7.1. Öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine İlişkin Bulguların Tartışılması	101

7.2. Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını Etkileyebilecek Bazı bağımsız Değişkenlerle Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışılması	103
7.3. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarına İlişkin Bulguların Tartışması	106
7.4. TCRTÖ'den Aldıkları Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını Etkileyebileceği Düşünülen Faktörler ile Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışılması	109
8. SONUÇ ve ÖNERİLER	131
9. KAYNAKLAR	135
10. EKLER	147
11. ÖZGEÇMİŞ	182

KISALTMALAR LİSTESİ

BM	: Birleşmiş Milletler
BMKSK	: Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonu
CDEG	: Kadın- Erkek Eşitliği Yönetim Komitesi
CEDAW	: Kadına Karşı Her Türlü Ayırmacılığın Önlenmesi Sözleşmesi
CS/ÜS	: Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı
CYBE	: Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyonlar
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
GATA	: Gülhane Askeri Tıp Akademisi
HIV	: Human Immunodeficiency Virus
HYO	: Hemşirelik Yüksekokulu
ICPD	: International Conference on Population and Development Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı
KSGM	: Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü
KSK	: Kadının Statüsü Komisyonu
KSSGM	: Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü
SBF	: Sağlık Bilimleri Fakültesi
SPSS	: Statistical Package for Social Sciences
SYO	: Sağlık Yüksekokulu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCRTÖ	: Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği
TNSA	: Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması
WHO	: Women Health Organization Dünya Sağlık Örgütü

TABLolar LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 1. Türkiye’deki Hemşirelik Eğitimi Veren Fakülte ve Yüksekokullarının Son Sınıfında Öğrenim Gören Öğrenci Mevcudu	49
Tablo 2. Tabakalarda Yer Alan Okullar ve Öğrenci Sayıları	53
Tablo 3. Tabakalarda Yer Alan Öğrenci Sayısı ve Her Tabakadan Örneklem İçin Alınan Öğrenci Sayısı	56
Tablo 4. Araştırmanın Örneklemine Alınan Fakülte ve Yüksekokullar	57
Tablo 5. Araştırmanın Örneklemine Alınan Fakülte ve Yüksekokul Öğrenci Sayıları	58
Tablo 6.1.1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerinin Dağılımı	66
Tablo 6.1.2. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Üniversiteye Göre Dağılımı	67
Tablo 6.1.3. Öğrencilerin Doğdukları ve Yaşadıkları Yerlere İlişkin Özelliklerine Göre Dağılımı	68
Tablo 6.1.4. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Bazı Özelliklerine Göre Dağılımı	69
Tablo 6.2.1. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Medeni Durumlarına İlişkin Özelliklerine Göre Dağılımı	70
Tablo 6.2.2. Öğrencilerin Meslek Seçiminde Etkisi Olan Kişilere Göre Dağılımı	71
Tablo 6.2.3. Öğrencilerin Sigara Kullanma Durumlarına İlişkin Özelliklerine Göre Dağılımı	71
Tablo 6.2.4. Öğrencilerin Sosyal Ağ Kullanma Durumlarına İlişkin Özelliklerine Göre Dağılımı	72
Tablo 6.2.5. Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirmelerine İlişkin Özelliklerine Göre Dağılımı	72
Tablo 6.2.6. Öğrencilerin Mesleki Hedeflerine İlişkin Düşüncelerine Göre Dağılımı	73
Tablo 6.3.1. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Dağılımı	73
Tablo 6.4.1. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Üniversite İle TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan	

Ortalamalarının Karşılaştırılması	76
Tablo 6.4.2. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Cinsiyetleri ile Karşılaştırılması	79
Tablo 6.4.3. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Yaş Grupları ile Karşılaştırılması	80
Tablo 6.4.4. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Medeni Durumları İle Karşılaştırılması	81
Tablo 6.4.5. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Doğdukları Yer İle Karşılaştırılması	82
Tablo 6.4.6. Öğrencilerin İlkokulu Bitirinceye Kadar En Uzun Süre Yaşadığı Yer İle TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	83
Tablo 6.4.7. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının En Uzun Yaşadıkları Yerde Geçirilen Süre ile Karşılaştırılması	84
Tablo 6.4.8. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının En Son Mezun Olduğu Okul ile Karşılaştırılması	86
Tablo 6.4.9. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Halen Yaşadığı Yer ile Karşılaştırılması	87
Tablo.6.4.10. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Sahip Oldukları Kardeş Sayısı ile Karşılaştırılması	89
Tablo 6.4.11. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Aile Tipi ile Karşılaştırılması	90
Tablo 6.4.12. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Anne Eğitim Durumu ile Karşılaştırılması	91
Tablo 6.4.13. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Baba Eğitim Durumu ile Karşılaştırılması	93

Tablo 6.4.14. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Anne Çalışma Durumu ile Karşılaştırılması	94
Tablo 6.4.15. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Anne- Baba Birliktelik Durumu ile Karşılaştırılması	95
Tablo 6.4.16. Öğrencilerin Meslek Seçiminde Etkisi Olan Kişiler ile TCRTÖ Toplam Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	96
Tablo 6.4.17. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan Ortalamalarının Sosyal Ağ Kullanma Durumu ile Karşılaştırılması	97
Tablo 6.4.18. Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirme ile TCRTÖ Toplam Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	98
Tablo 6.4.19. Öğrencilerin Mesleki Hedeflerine İlişkin Düşüncelere Göre TCRTÖ Toplam Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	99
Tablo 6.4.20. Öğrencilerin Yaş, Cinsiyet, Kardeş Sayısı, Aile Tipi, Yaşadığı Yer Süre, Anne Eğitim Durumu ve Baba Eğitim Durumu Değişkenlerinin TCRTÖ Toplam Puan Ortalamalarına Etkisi	100

ŒEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa No
Œekil 1. AkıŒ Œeması	63
Œekil 2. AraŒtırmanın Zamanlaması	64

1. ÖZET

Araştırma, Türkiye genelindeki üniversitelerde hemşirelik eğitimi veren bölümlerin dördüncü sınıfında öğrenim gören öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını ve bu tutumlarını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla kesitsel olarak yapılmıştır. Araştırmanın evrenini, Türkiye’de dört yıllık hemşirelik eğitimi veren fakülte ve yüksekokulların son sınıfında öğrenim gören 6427 öğrenci, örneklemini ise Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) 2008’e göre 12 tabakaya ayrılarak seçilen 1165 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak anket formu ve Zeyneloğlu tarafından 2008 yılında geliştirilen “Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği (TCRTÖ) kullanılmıştır. Veri toplama araçları; ulaşılabilen 907 öğrenciye Eylül 2011- Ocak 2012 tarihleri arasında uygulanmıştır. Araştırmada öğrencilerin TCRTÖ toplam (puan ortalaması 144.71 ± 19.53) ve “eşitlikçi cinsiyet rolü” (puan ortalaması 34.48 ± 4.68), “kadın cinsiyet rolü” (puan ortalaması 25.54 ± 5.69), “evlilikte cinsiyet rolü” (puan ortalaması 34.85 ± 4.42), “geleneksel cinsiyet rolü” (puan ortalaması 26.95 ± 5.58) ve “erkek cinsiyet rolü” (puan ortalaması 22.89 ± 3.86) alt boyutlarına ilişkin eşitlikçi tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirleyen TCRTÖ toplam puan ortalamaları ile, öğrenim gördükleri üniversite, yaş, cinsiyet, doğdukları yer, yaşadıkları yerde geçirilen süre, en son mezun oldukları okul, halen yaşadıkları yer, kardeş sayısı, aile tipi, anne-baba eğitim durumu, anne çalışma durumu, meslek seçiminde etkili olan kişiler, sosyal ağ kullanma durumu, boş zamanlarını değerlendirme ve mesleki hedeflerine ilişkin düşünceler arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0.05$). Öğrencilerin tutumlarını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda, etkileyen faktörlerin önem sırasına göre cinsiyet, yaşadığı yerde geçirilen süre, anne eğitim durumu, kardeş sayısı, aile tipi ve baba eğitim durumu olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik öğrencileri, Toplumsal cinsiyet rolleri, Türkiye

2. SUMMARY

Attitudes of Nursing Students Towards Gender Roles in Turkey

This research was carried out cross-sectionally to determine the attitudes of fourth grade students in nursing departments of universities in Turkey towards gender roles and the factors affecting these attitudes. The population of the research was composed of 6427 fourth-grade students in nursing departments of universities in Turkey and the sampling was composed of 1165 students chosen by dividing them into 12 categories according to 2008 Turkish Population and Health Research (TNSA). A questionnaire form and “A Scale for Attitudes towards Gender Roles (TCRTÖ)” developed by Zeyneloğlu in 2008 were used as data gathering tools, which were applied to 907 accessible students between September 2011- January 2012. It was determined that the students had an equalitarian attitude towards the following sub-dimensions with TCRTÖ total score mean 144.71 ± 19.53 ; towards equalitarian gender role with score mean 34.48 ± 4.68 , female gender role with score mean 25.54 ± 5.69 , gender role in marriage with score mean 34.85 ± 4.42 , traditional gender role with score mean 26.95 ± 5.58 and male gender role with score mean 22.89 ± 3.86 . A statistically significant difference was found between TCRTÖ total score means, which determine the attitudes of students towards gender roles, and their university, age, gender, place of birth, how long they had been living in their current location, the school they had last graduated from, their current location, the number of siblings, the family type, the education of the parents, the professions of the parents, those influential in profession choice, the state of using a social net, the leisure time activities and ideas about professional targets ($p < 0.05$). As a result of a multiple linear regression analysis conducted to determine the factors affecting the students' attitudes, it was found that the factors were as follows in order of priorities: gender, how long they had been living in their current location, the education of the mother, the number of siblings, the family type and the education of the father.

Key Words: Gender roles, Nursing students, Turkey

3. GİRİŞ VE AMAÇ

“Cinsiyet” bireyin kadın ya da erkek olarak gösterdiği genetik, fizyolojik ve biyolojik özellikleri; “Toplumsal Cinsiyet” kavramı ise, kadın ve erkeğin sosyal olarak belirlenmiş kişilik özelliklerini, rol ve sorumluluklarını ifade etmektedir. Toplumsal cinsiyet kavramının tanımında biyolojik farklılıklar değil, kadın ve erkek olarak toplumun bizi nasıl gördüğü, nasıl algıladığı, nasıl düşündüğü ve nasıl davranmamızı beklediği ile ilgili değerler, beklentiler, kalıp yargılar ve roller bulunmaktadır. Toplumsal cinsiyet, çok boyutlu bir kavram olup, bu kavramın içinde barındırdığı kavramlardan birisi de toplumsal cinsiyet rolleridir. Toplumsal cinsiyet rolleri; geleneksel olarak kadınlarla ve erkeklerle ilişkili olduğu kabul edilen rolleri ifade etmektedir (Bhasin 1994, Akın ve Aslan 2001, Dökmen 2004, Zeyneloğlu 2008, Özvarış 2008, Terzioğlu ve Taşkın 2008, Vefikuluçay, Zeyneloğlu, Kocaöz, Kısa, Taşkın ve Eroğlu 2009).

İnsanlar dişi veya erkek cinsiyeti ile doğarlar ancak yetiştirilirken toplumun cinsiyetlerine özgü beklediği roller çerçevesinde kız veya erkek çocuk olmayı öğrenerek büyürler (Günay ve Bener 2011). Böylece kadınlar ve erkeklerin hangi davranış ve faaliyetleri yapabileceklerine, hangi haklara ve güce kimin ne derece sahip olduğuna veya sahip olması gerektiğine ilişkin toplumsal beklentiler gelişir. Bu beklentiler, toplumdan topluma ve aynı toplum içinde bir toplumsal kesimden diğerine kısmen değişse de özünde ortak noktalar vardır. Buna göre erkeklerden güçlü olmaları, ailelerini geçindirmeleri, çevre üzerinde belirli bir etkinlik ve kontrol sağlamları; kadınlardan ise sabırlı, anlayışlı olmaları, evi çekip çevirmeleri, insan ilişkilerini düzenlemeleri beklenmektedir (Martin Crane, Beyerlein, Johnson 1995, Konrad, Ritchie, Lieb, Corrigan 2000, Wood, Eagly 2002, Günay ve Bener 2011).

Sabuncuoğlu (2006) çalışmasında belirtildiği gibi, Williams ve Best (1990) tarafından 25 ülkede üniversite öğrencileri üzerinde kadına ve erkeğe atfedilen roller ve özellikler üzerine yapılan çalışmada; erkekler saldırgan, hırslı, cesur, kararlı, dominant, bağımsız, korkusuz. vb; sıfatlarla tanımlanırken, kadınlar ise hassas, yumuşak başlı, şefkatli, güçsüz, bağımlı, seksi, uysal..vb gibi sıfatlarla tanımlanmıştır. Ülkemizde Girginer (1994) Türk toplumunun cinsiyet rolleri algısını

incelediği araştırmasında kadın ve erkeğe özgü olarak tanımlanmış geleneksel cinsiyet rollerinin, toplumumuzda kadın ve erkeğe ilişkin olarak algılanan cinsiyet rolleri ile benzeşim gösterdiğini, dolayısıyla da kadınların baskın şekilde kadınsı erkeklerin ise baskın şekilde erkeksi olduğunu ifade etmiştir. Ülkemizde yapılan diğer çalışmalarda da benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir (Sunar 1982, Kağıtçıbaşı ve Kansu 1991, Dökmen 2000).

Literatüre göre, toplumsal cinsiyet rolleri kalıpyargılarının, kadın ve erkeğin toplumsal yaşamına ilişkin yansımaları; aile yaşamında, mesleki yaşamda, evlilik yaşamında, sosyal yaşamda, eğitim yaşamı ve meslek seçiminde belirgin farklılıklar göstermektedir (Lindsey 1990, HÜKSAM 2006). Toplumsal cinsiyet rolleri kalıpyargıları açısından kadın ve erkeğin rolleri; geleneksel ve eşitlikçi roller olarak sınıflandırılmıştır. Geleneksel roller içerisinde kadına yüklenen roller; ev işlerinden sorumlu olma, iş hayatında aktif olmama gibi eşitlikçi olmayan sorumlulukları içermektedir. Erkeklerle yüklenen geleneksel roller ise; evin geçiminden sorumlu olma, evin reisi olma gibi sorumluluklar yüklemektedir. Eşitlikçi roller ise; aile, mesleki, evlilik, sosyal ve eğitim yaşamında kadın ve erkeğin sorumlulukları eşit olarak paylaşmaları olarak belirtilmektedir (Lindsey 1990, Kimberly and Mahaffy 2002, Mostafa 2003, HÜKSAM 2003, Aydın 2010).

Lise ve üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel ve eşitlikçi cinsiyet rolleriyle ilgili düşüncelerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmalarda; öğrencilere “kadının temel görevi eve ve aileye bakmaktır”, “evin reisi erkek olmalıdır”, “ailenin geçimini sağlamak erkeğin sorumluluğunda olmalıdır”, vb. gibi toplumsal cinsiyet rollerini içeren ifadeler yöneltmiştir. Araştırmaların sonucunda öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolleri konusunda geleneksel rolleri benimsedikleri saptanmıştır. Ayrıca kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha az geleneksel rollere sahip oldukları da belirlenmiştir (Rosenkrantz 1986 , Kulik 1999, Kimberly and Mahaffy 2002, Keith and Jacqueline 2002, Tomkiewicz, Bass and Vaicy 2003, Frieze, Ferligoj, Kogovsek ,Rener, Horvat and Sarlija 2003, Zeyneloğlu 2008) . Manganaro ve Alozieark (2011) Afganistan’da sekiz bölgede 6593 genç üzerinde yaptıkları bir çalışmada erkeklerin kadınlara göre daha geleneksel tutuma sahip olduklarını belirtmişlerdir. Ülkemizde ise Eken’in (2005), kadın subayların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerini belirlediği

çalışmasında, geleneksel rolleri benimsedikleri görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin meslek seçimine ilişkin tercihlerini belirlemeye yönelik çalışmalarda, öğrencilerin mesleki ilgi alanlarını geleneksel cinsiyet rollerine göre seçme eğiliminde oldukları belirlenmiştir (Warrington, Younger 2000).

Toplumsal yaşamın çoğu alanında kadına ve erkeğe yüklenen bu roller, kadınlar aleyhine bir ayrımcılık yaratarak, toplum yaşantısında sıklıkla kadınların ikinci plana atılmalarına ve erkeğe kadından daha fazla değer veren bir eşitsizlik modelinin sürmesine neden olmaktadır. Bu eşitsizlik modeli özellikle çalışma/fırsat eşitliği, kararlara katılım, seçme özgürlüğü, sağlık hizmetlerinden faydalanma, eşit işe eşit ücret, eğitim ve meslek seçiminde daha fazla göze çarpmaktadır. Eşitsizlik modelinde yer alan tüm bu etmenler ise birleşerek kadınlar ve erkekler arasındaki toplumsal statü eşitliğini ortadan kaldırmaktadır.

Kadınlar ve erkekler arasındaki toplumsal statü eşitliği göstergelerinden en önemlisi kadının eğitim durumudur. Eğitim sisteminde cinsiyet ayrımcılığı, bireylerin cinsiyetleri yüzünden eğitim olanaklarından yoksun kalması biçiminde ortaya çıkmaktadır. Geçmişte, geleneksel olarak sosyalleşme sürecinde erkek çocuklarının eğitim alıp, iş sahibi olmaları bir sosyal değer olarak aktarılmışken; kızların evde kalıp ev işleriyle ilgilenmesini teşvik eden eğitim sistemi oluşturulmuştur. Bu doğrultuda, erkekler kızlardan daha iyi ve daha uzun süreli eğitim alabilmişlerdir (Coleman and Kerbo 2003; Demirbilek 2007). Günümüzde, eğitim sisteminde kız ve erkek öğrenciler arasında doğrudan ayrımcılığın önemli ölçüde giderildiği belirtilmektedir. Kültürel beklentilerin değişmesi ve ayrımcılığa karşı olan yasaların önündeki engellerin aşılmasıyla büyük gelişmeler sağlanmıştır (Coleman and Kerbo 2003). Bununla birlikte, uygulamada bu ayrımcılık türünün hala devam ettiği söylenebilmektedir (Demirbilek 2007).

Ülkemizde kadınların eğitim durumları incelendiğinde, hem Türkiye genelinde hem de erkeklere göre oldukça düşüktür (Vefikuluçay ve ark. 2009, Kahraman 2010). İlköğretim çağındaki nüfusun (6-13 yaş) okullaşma oranının zaman içindeki değişimine bakıldığında (1990-2008), zorunlu ilköğretim süresinin 5 yıldan 8 yıla çıkarılması ile 1997-1998 eğitim yılından itibaren ilköğretim okullaşma oranı özellikle kız çocukları için yükselmiştir. 2008 yılı itibarıyla ilköğretim okullaşma oranının erkek ve kız çocukları için sırası ile % 97 ve % 96 olduğu görülmektedir.

Bu durum, ilköğretim düzeyinde Türkiye geneli için eğitimde cinsiyet eşitsizliğinin önemli ölçüde ortadan kalktığını göstermektedir. İlköğretim okullaşma oranlarının oldukça gerisinde kalan ortaöğretim okullaşma oranlarına bakıldığında 1990'lı yılların başında 14-16 yaş grubundaki erkek nüfusun % 32'sinin; kadın nüfusunun ise ancak % 21'inin ortaöğretime devam ettiği görülmektedir. Zaman içinde tedrici olarak artan ortaöğretim okullaşma oranınının 2008 yılında erkek çocuklar için % 61'e; kız çocuklar için ise % 56'ya yükseldiği görülmektedir. Bu veriler ortaöğretim düzeyinde de Türkiye geneli için eğitimdeki cinsiyet eşitsizliğinin zaman içinde azaldığını göstermektedir. En az ilköğretimi bitirmiş erkek ve kadın nüfusun eğitim düzeylerine göre yüzde dağılımları incelendiğinde; 1975–2008 döneminde hem erkek hem de kadınlar arasında ilköğretimi bitirenlerin yüzdesinin azaldığı, ortaöğretimi ve yükseköğretimi bitirenlerin yüzdesinin arttığı görülmektedir (Türkiye'nin Demografik Dönüşümü).

Bu gelişmelere karşın, Türkiye'de gerek ilköğretim gerekse ortaöğretimde erkeklere göre daha az sayıda kızın eğitim sistemi içinde olduğu anlaşılmaktadır. İlköğretimin zorunlu olmasına rağmen okula kayıtlı olmayan kız çocukların oranınının 2008 yılında % 3.2 olması, bu konuda yaşanan bir sorunun işaretidir. Ortaöğretime devam eden kız sayısındaki artış ise istenilen düzeyde gerçekleşmemiştir. Ortaöğretimde yer almayan kızların payı, nüfusun genç yaş yapısı ve büyüklüğü de göz önüne alındığında ülke için dikkat çekicidir ve bu konuda mesafe alınmasının gerekli olduğu açıktır (Binyıllık Kalkınma Raporu Hedefleri 2010). 2008 yılı temel alındığında, kadınların % 18'inin ortaöğretim, % 10'unun ise yükseköğretim mezunu olduğu görülmektedir. Erkekler için ise bu oranlar sırası ile % 23 ve % 14'tür. Bu veriler zaman içinde erkek ve kadın arasındaki eğitim seviyesindeki farklılığın azalmakta olduğunu göstermesine karşın yine de kadınların daha dezavantajlı bir konumda olduğunu açıkça göstermektedir(TNSA 2008).

Toplumsal statü eşitliğinin belirgin göstergelerinden bir diğeri de kadınların çalışma yaşamı ve siyaset/karar alma mekanizmalarına katılımlarıdır. Çalışma yaşamı açısından cinsiyet ayrımcılığı, işin yapılmasında etkisi olmamasına rağmen, kadınların cinsiyetlerinden dolayı çalışma yaşamında dışlanması ve bunun sonucunda işyerindeki güç, tatmin düzeyi ve gelirin erkekler arasında paylaşılması anlamındadır. Ayrımcılık, aynı iş için farklı ödeme yapılması biçiminde olabileceği

gibi, eşit verimliliğe sahip bireylerin farklı ücret düzeyine karşı gelen farklı işlere sahip olmaları şeklinde de meydana gelebilmektedir (Demirbilek 2007). Ülkemizde kadınların çalışma yaşamına katılma oranları 2011 yılı verilerine göre; erkekler için % 68.4, kadınlar için % 23.1'dir (Türkiye İstatistik Kurumu 2008).

Kadınlar ve erkekler arasında siyasete katılma ve karar alma mekanizmalarında yer almalarında da belirgin farklılıklar söz konudur. Siyasi alanda ayrımcılık, kadınların karar mekanizmalarına katılımının engellenmesi sonucunda erkeklere oranla daha düşük temsil edilmeleri biçiminde ortaya çıkmaktadır. 2007 Genel Seçimleri sonuçlarına göre, TBMM'inde kadınların milletvekili olarak temsil oranı % 9.1 iken, 2011 Genel Seçimlerinde bu oran % 14'e yükselmiştir (Akın 2007, Bin Yıllık Kalkınma Hedefleri Raporu 2010). Türkiye'de kadınlar siyasal karar alma sürecinde büyük oranda yetersiz temsil edilmektedir. Dünya genelindeki parlamentolarda kadınların temsiliyet oranları dikkate alındığında, Türkiye 175 ülke arasında 107'inci sırada yer almaktadır (Bin Yıllık Kalkınma Hedefleri Raporu 2010)

Toplumda yaşanan tüm bu toplumsal statü eşitsizliklerinin olumsuz sonuçları, en çok kadın sağlığını ve kadın sağlığı ile ilgili olarak da özellikle üreme sağlığını etkilemektedir. Çünkü kadınların yaşamları boyunca üreme sağlığı ile ilgili sorunları yaşama olasılıkları erkeklerden daha yüksektir. Gebelik, doğum ve düşüğe bağlı sorunları cinsiyetleri nedeniyle yalnız kadınlar yaşamaktadır. 15-44 yaş grubunda toplam hastalık yükü içinde üremeye ilişkin hastalık yükü hesaplandığında, üreme sağlığı yükü kadınlarda (%36.6) erkeklerin (%12.3) üç katı olarak bulunmuştur. Buna rağmen toplumun cinsiyeti nedeni ile "kadın cinsiyetine" biçtiği rol ve beklentileri kadının üreme sağlığını olumlu yönde etkileyecek olan sağlık hizmetine ulaşma ve faydalanma gibi haklarından yararlanamamasına neden olmaktadır. Çünkü sağlık hizmetlerine erkekler kadınlara göre öncelikli olarak ulaşmakta ve faydalanmaktadır. Ülkemizde Doğu ve güneydoğu bölgesinde yapılan bir araştırmaya göre kadınlar eşlerinden izin almadan hastaneye gidememekte, erkek doktorlara muayene olamamakta, aile planlaması ve bunun gibi birçok sağlık hizmetlerinden yeterince yararlanamamaktadır (Kahraman 2010). Ayrıca kadınlar yaşam dönemleri boyunca cinsiyetleri nedeniyle üreme sağlıklarını olumsuz yönde etkileyen olumsuzluklar yaşamaktadırlar. Bu olumsuzluklar çocukluk döneminde; cinsiyet seçimi, ihmal/hizmetten yararlanamama, morbidite ve mortalite hızlarının

artması vb., adölesan döneminde; cinsel taciz/istismar, şiddet, paralı seks, istenmeyen gebelikler, erişkinlik döneminde; gebelik, doğum/doğum sonu komplikasyonlar, anne ölümleri, şiddet, menopoz ve sonrası dönemde; malignensiler, osteoporoz, şiddet vb. olarak kendini göstermektedir. Kadının cinsiyeti nedeniyle yaşadığı bu üreme sağlığı sorunlarının azaltılmasında ve önlenmesinde sağlık ekibi içerisinde yer alan doktor, hemşire, fizyoterapist, diyetisyen ve sosyal hizmet uzmanlarının önemli sorumlulukları bulunmaktadır (Özvarış 2008) .

Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadının güçlendirilmesinin başarılması için sağlık, eğitim ve istihdam alanlarındaki tüm politika ve programların geliştirilmesi, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesinde temel olarak gereken toplumsal cinsiyet analizinin kullanımı sağlanmalı ve uygulanma kapasitesi artırılmalıdır. Bu çerçevede, toplumun sağlığını yükseltmede birincil görevi olan hemşirelere toplumsal cinsiyete dayalı bireysel, toplumsal eğitimler yapma, sektörler arası işbirliği yapma, danışmanlık, rehberlik gibi görev ve sorumluluklar düşmektedir. Hemşirelerin kadınların sağlığını korumak, yükseltmek ve hastalıkları önlemek için kadının yaşam dönemleri boyunca kapsamlı bir sağlık hizmeti sunmaları gerekmektedir. Kadına yönelik pozitif ayrımcılık bakış açısıyla, sunulan bakım hizmetlerinde kadınların sağlık bakım gereksinimlerine öncelik tanınmaları gerekmektedir. Aynı zamanda hemşireler toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin kalıpyargıları ve tutumları eşitlikçi bir biçimde şekillendirilerek topluma benimsetilmesinde önemli sorumlulukları olan kişilerdir. Çünkü hemşireliğin temel amaçlarından biri bireyin, ailenin ve toplumun gereksinim duyduğu konularda eğitim ve danışmanlık hizmeti vermektir. Bu nedenle hemşirelerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi son derece önemlidir. Hemşirelikte kız öğrenciler kadar erkek öğrencilerin de toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumlara sahip olmaları, hemşirelerin hizmet verdiği bireylerin eşitlikçi bakış açısına sahip olmalarına katkıda bulunacaktır. Bu açıdan hemşirelik eğitimi gören dördüncü sınıf üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesine yönelik çalışmanın önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışma ile hemşirelik mesleğini tercih eden bireylerin sahip oldukları toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının daha geniş çapta belirlenmesi ve bölgesel farklılıkların ortaya çıkarılması sağlanarak, hemşirelik eğitiminin içeriği toplumsal cinsiyete

ilişkin eşitlikçi bakış açısı bilincini geliştirecek şekilde düzenlenebilir. Ayrıca toplumda kadına ve erkeğe yüklenen bu rollerin, üniversite öğrencileri açısından nasıl bir anlam taşıdığına araştırılması, aydın bireyler yetiştirmeyi hedefleyen üniversitelerde, öğrencilerin toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki görüşlerini ortaya çıkarması bakımından anlamlı olacaktır.

Araştırma, Türkiye genelindeki üniversitelerde hemşirelik eğitimi veren bölümlerin dördüncü sınıfında öğrenim gören öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını ve bu tutumlarını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla planlanmıştır.

3.1. Araştırma Soruları

1. Hemşirelik bölümü öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin TCRTÖ toplam puan ortalamaları nedir?
2. Hemşirelik bölümü öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin TCRTÖ alt boyutları puan ortalamaları nedir?
3. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin TCRTÖ puan ortalamaları bölgelere göre farklılaşmakta mıdır?
4. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin TCRTÖ puan ortalamaları kız ve erkek öğrencilere göre farklılaşmakta mıdır?
5. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin TCRTÖ puan ortalamaları öğrencilerin sosyo-demografik ve ailesel özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?
6. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin TCRTÖ puan ortalamaları öğrencilerin sosyal yaşantılarına göre farklılaşmakta mıdır?
7. Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin TCRTÖ puan ortalamalarını en çok hangi faktörler etkilemektedir?

4. GENEL BİLGİLER

4.1. Cinsiyet Ve Toplumsal Cinsiyet:

4.1.1. Cinsiyet

“Cinsiyet” kişinin kadın ya da erkek olarak gösterdiği genetik, fizyolojik ve biyolojik özellikleri olarak tanımlanmaktadır. Cinsiyet terimi, kadın ya da erkek olmanın biyolojik yönünü ifade etmektedir ve biyolojik bir yapıya karşılık gelmektedir. Cinsiyet, bireyin biyolojik cinsiyetine dayalı olarak belirlenen demografik bir kategoridir (Dökmen 2006). Ayrıca literatürde cinsiyetin; doğal, biyolojik, değiştirilemez, değişmez ve her yerde aynı olduğu belirtilmektedir (Akın ve Demirel 2003, Dökmen 2006, Pınar, Taşkın ve Eroğlu 2008).

4.1.2. Toplumsal cinsiyet

Toplumsal cinsiyet, bireyin belli bir cinsten olduğuna ilişkin bilgiye, bu bilgi dâhilinde olmak üzere toplumsal düzlemde bireyden beklenenlere ve toplumda bireye biçilen konuma işaret eder (Vatandaş 2007). Bu açıdan “Toplumsal cinsiyet” herhangi bir zamanda, herhangi bir kültürde kadın ve erkeğe biyolojik cinsiyeti nedeniyle uygun görülen toplumsal ve kültürel davranış biçimleri, beklentiler, sorumluluklar ve roller bütünü olarak da tanımlanmaktadır.

“Cinsiyet” biyolojik yapının ortaya çıkardığı özellikleri belirlerken, “Toplumsal cinsiyet” kadın ve erkeği sosyal olarak yapılandıran özellikleri belirlemektedir. İnsanlar dişi ya da erkek cinsiyeti ile doğar ve toplumun cinsiyetlerine özgü beklediği roller çerçevesinde kız ya da erkek çocuk olmayı öğrenerek büyür. Bu yüzden toplumsal cinsiyet zaman içerisinde değişiklik gösterebildiği gibi kültürden kültüre hatta aileden aileye de farklılık göstermektedir (Dökmen 2006, Yurtsever 2011).

4.1.3. Toplumsal cinsiyet rolü

Rol kavramı, bireylerin toplumdaki beklentilerini ve toplumsal yaşamın bireylere yüklediği görevleri tanımlamaktadır (İsen ve Batmaz 2002). Toplumsal Cinsiyet rolü, bireye içinde yaşadığı toplum kurallarına uygun olarak öğretilmekte ve bu cinsiyet kalıp rolleri içinde davranması beklenmektedir. Bu terim, daha özelden, geleneksel olarak kadınla ve erkekle ilişkili olduğu kabul edilen rolleri ifade eder ve cinsiyet farklılıklarını yansıtmak için kullanılır. Toplum tarafından kız ya da erkek olarak etiketlenmelerinin ardından çocuklar cinsiyetlerinin kültürel anlamlarını öğrenmeye ve kazanmaya başlarlar. Cinsiyetin kültürel anlamları, toplumsal cinsiyet rolleri olarak görülür (Dökmen 2006). Sosyalleşme süreci ile kız ve erkek çocuklar aile ve yakın çevreden başlayarak, cinsiyetini oluşturan ve pekiştiren binlerce davranış kodlarıyla donanmaya başlarlar. Örneğin, kız çocuklarının canları yandığında ağlamalarına göz yumulurken, aynı davranışı gösteren erkek çocuğunki bastırılır, kabul görmez. Erkek çocukların, araba ve tabanca-tüfek gibi oyuncaklarla oynamaları beklenirken kız çocukların bebeklerle evcilik oynamaları uygun görülmektedir. Ayrıca, kılık-kıyafet konusunda da kız ve erkek çocuklar farklı yönlendirilmektedirler. Kız çocukların daha süslü olmaları, cici-bicili giysiler giymeleri beklenir. Erkek çocuklar genelde takım kurup maç yapmaya özendirilirken aynı teşvikin kız çocuklara verilmeme eğilimi de söz konusudur. Alınan oyuncakların çeşitleri, giyilen kıyafetlerin renkleri, yaptıkları etkinlikler, oynadıkları oyunlar, herhangi bir olay ya da durum karşısında tavırları, çocuğun etrafında gördüğü kadın ve erkek davranış biçimleri, dünyaya gelişinden itibaren onun toplumsal cinsiyet rolünü yavaş yavaş örer (Yurtsever 2011).

4.1.4. Toplumsal cinsiyet kalıpyargıları

Kalıpyargılar, bir gruba ilişkin bilgi, inanç ve beklentileri içeren bilişsel yapılarıdır. Kalıpyargılar, ırk, cinsiyet, yöre, ulus ve meslek grupları gibi çeşitli gruplardan olan insanların kategorileştirilerek aslında çok çeşitli özellikler gösterebilecekleri/gösterdikleri halde, hepsi aynı özelliği/özellikleri gösteriyor gibi düşünülmesi eğilimine denir. Güçlü kalıpyargıların söz konusu olduğu kategorilerden biri de cinsiyettir. Toplumun, bir grup olarak kadınların ve bir grup olarak erkeklerin göstermelerini beklediği özelliklere toplumsal cinsiyet kalıpyargıları denilmektedir

(Dökmen 2006). Psikolojik ya da davranışsal bir özelliğin hangi cinsiyeti daha çok tanımladığına ilişkin yargılar ile bazı etkinliklerin genellikle erkeğe ya da kadına uygun olduğuna ilişkin inançlar olarak da tanımlanmaktadır (Yurtsever 2011).

Toplumsal cinsiyet kalıpyargılarının iki farklı yönü bulunmaktadır. Bunlardan ilki cinsiyet özellikleri kalıpyargıları, bir diğeri ise cinsiyet rolleri kalıpyargılarıdır

“Cinsiyet özellikleri kalıpyargıları”, bir cinsiyeti diğeri cinsiyete oranla daha fazla ya da daha az nitelediğine inanılan özelliklerin birleşimidir. Yapılan çalışmalarda, toplum tarafından kadın ve erkeğe yönelik belirlenen cinsiyet özelliklerinin; erkekler için atılgan, korkusuz, akılcı, güvenli, bağımsız, soğukkanlı, ihtirastlı, güçlü, katı, saldırgan, aktif vb.; kadınlar için ise sevecen, duygusal, hassas, ılımlı, bağımlı, şefkatli, boyun eğen, mütevazı, narin, bakım veren, pasif vb. gibi sıfatlarla tanımlandığı belirlenmiştir (Coşgun 2002).

“Cinsiyet rolleri kalıpyargıları” ise, kültürün kadın ve erkeğe yüklediği görevler, sorumluluklar ve etkinlikler olarak tanımlanmaktadır (Dökmen 2006). Toplumsal cinsiyet kalıpyargılarının kadın ve erkeğin toplumsal yaşamına ilişkin yansımaları; aile yaşamında, mesleki yaşamda, evlilik yaşamında, sosyal yaşamda, eğitim yaşamı ve meslek seçiminde belirgin farklılıklar göstermektedir (Bhasin 1994, Dökmen 2006). Toplumsal cinsiyet rolleri kalıpyargıları açısından kadın ve erkeğin rolleri; “geleneksel” ve “eşitlikçi” roller olarak sınıflandırılmıştır. Geleneksel roller içerisinde kadına yüklenen roller; “ev işlerinden” ve “çocuk bakımından” sorumlu olma, “iş hayatında aktif olmama” gibi eşitlikçi olmayan sorumlulukları içermektedir. Erkekler için yüklenen geleneksel roller ise; “evin geçiminden sorumlu olma”, “evin reisi olma” gibi sorumluluklardır. Eşitlikçi roller ise; aile, mesleki, evlilik, sosyal ve eğitim yaşamında kadın ve erkeğin sorumlulukları eşit olarak paylaşmaları olarak belirtilmektedir (Bhasin 1994, Akın ve Demirel 2003).

4.1.5. Toplumsal cinsiyet eşitliği (gender equality)

Toplumsal cinsiyette eşitlik (gender equality) fırsatları kullanma, kaynakların ayrılması ve kullanımında, hizmetleri elde etmede bireyin cinsiyeti nedeniyle ayrımcılık olmaması/yapılmaması şeklinde ifade edilmektedir (Akın 2007). Toplumsal cinsiyet eşitliğinin oluşturulmasında üç temel yaklaşım söz konusudur. Bunlardan birincisi kadın ve erkekler için eşit muamele edilmesi temeli üzerine

kurulmuştur. İkincisi olumlu (pozitif) ayrımcılık yaklaşımıdır. Olumlu ayrımcılık kadınların ve erkeklerin hayata farklı noktalardan başladıklarını göz önüne alarak kadınlar için bu farklılıktan kaynaklanan eşitsizlikleri ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır. Üçüncü olarak toplumsal cinsiyet eşitliğini ana plan ve politikalara yerleştirme ise, bu eşitsizliklerden yola çıkarak iki cinsiyet arasındaki eşitliği sağlamak için kadına yönelik politika ve programları geliştirmeyi amaçlamaktadır (Akın ve Demirel 2003, Akın, Üner, Aslan, Esin ve Coşkun 2004, Demirel 2005, Akın ve Özvarış 2006, Zeyneloğlu 2008).

Türkiye de toplumsal cinsiyet eşitliğinin gelişimi için yapılan girişimler kronolojik olarak şu şekilde özetlenebilir;

- 1924 yılında yürürlüğe giren Tevhidi Tedrisat Kanunu ile eğitim tek sistem altında toplanarak kadınlara erkeklerle eşit eğitim imkânları sağlanmıştır.
- 1926 yılında kabul edilen Türk Medeni Kanunu ile kadının sosyal hayatı çağa uygun olarak yeniden düzenlenmiş ve kadına temel haklar verilmiştir. Kadınlar boşanma hakkı, velayet hakkı ve malları üzerinde tasarruf yetkisine sahip olmuştur.
- 1930 yılında yerel yönetimlerde seçme ve seçilme hakkına sahip olan Türk kadını 1934 yılında milletvekili seçme ve seçilme hakkına sahip olmuştur.
- 1935 yılında Kadınların seçme ve seçilme hakkını ilk kez kullandığı seçimlerde Parlamento'daki kadın üye sayısında %4,6'ya ulaşılmıştır.
- 12. Uluslararası Kadın Konferansı, 1935 yılında Atatürk'ün himayelerinde İstanbul Beylerbeyi Sarayı'nda toplanmıştır.
- 1965 yılında Nüfus Planlaması Hakkında 557 Sayılı yasa çıkarılmış, bu yasa geriye dönüşümlü aile planlaması yöntemlerinin serbest bırakılmasını, bireylerin üreme haklarını kullanabilmelerini ve özellikle kadın sağlığı yönünden önemli kazanımlar getirmiştir.
- 1983 yılında, kadının üreme hakkına daha duyarlı olan ve ona istemediği gebeliğini sonlandırmada karar yetkisi veren Nüfus Planlaması hakkında 2827 Sayılı Yasa kabul edilmiştir.

- 1985 yılında Türkiye, “Kadına Karşı Her Türlü Ayırmacılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) sözleşmesini imzalamıştır (Sözleşme, 1986'da Türkiye Büyük Millet Meclisi(TBMM) tarafından onaylandı.)
- 1990 yılında Türkiye "Çocuk Hakları Sözleşmesi"ni imzalamıştır (1994'te TBMM tarafından onaylandı). Kadın-erkek eşitliği ve toplumsal cinsiyet ayrımcılığının önlenmesi konularında savunuculuk ve uygulamaları izlemede önemli bir mekanizma olan “Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü” (KSSGM) kurulmuş ve daha sonra adı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM) olarak değiştirilmiştir. Tecavüz mağdurunun hayat kadını olması halinde cezanın indirilmesini öngören kanun hükmü, TBMM tarafından yürürlükten kaldırılmıştır.
- 1994 yılında Türkiye, Kahire-Nüfus ve Kalkınma Konferansı'na resmi düzeyde katılarak bütün kararları kabul ederek imzalamıştır.
- 1995 yılında, Pekin-IV. Dünya Kadın Konferansı'na resmi düzeyde katılarak bütün kararları çekincesiz olarak imzalamıştır.
- 1997 yılında, zorunlu temel eğitimi beş yıldan sekiz yıla çıkaran 4306 Sayılı Kanun yürürlüğe girmiştir.
- 1998 yılında Aile içi şiddete uğrayan kişilerin korunması için gerekli tedbirlerin alınmasını düzenleyen 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun yürürlüğe girmiştir. Bu düzenleme ile Türkiye’de ilk kez aile içi şiddet kavramı hukuksal metinde tanımlanmış ve aile içi şiddetin vuku bulunduğu durumlarda mağdurun şikâyeti olmaksızın (üçüncü şahısların bildiriyle) polis ve adalet mekanizmasının harekete geçmesi sağlanmıştır. Yasanın uygulanmasından kaynaklanan aksaklıkların giderilmesi amacıyla söz konusu yasada değişiklik içeren düzenleme 4 Mayıs 2007 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yapılan değişiklik ile şiddet olgusu geniş yorumlanarak aile içi şiddet yalnızca eşler arası şiddet olarak algılanmaktan çıkarılmıştır. Bu düzenlemeyi takiben uygulamaya ilişkin bir Yönetmelik hazırlanarak 1 Mart 2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir.
- 2002’de Kadın-erkek eşitliğinde önemli maddeler içeren yeni Medeni Kanun yürürlüğe girmiştir. Ayrıca, yeni Medeni Kanun’un yürürlüğe girmesi ile

birlikte Aile Mahkemeleri kurulmuş ve 2003 yılında bu mahkemeler adli sistem içinde yerini almıştır.

- 2003 yılında, ülkemizde çalışma hayatını düzenleyen Yeni İş Kanunu'nda yapılan düzenlemeler ile çalışma yaşamında kadın erkek eşitliğinin sağlanması yönünde önemli gelişmeler kaydedilmiştir. İş Kanununda, işverenin biyolojik veya işin niteliğine ilişkin sebepler zorunlu kılmadıkça, bir işçiye, iş sözleşmesinin yapılmasında, şartlarının oluşturulmasında, uygulanmasında ve sona ermesinde, cinsiyet veya gebelik nedeniyle doğrudan veya dolaylı farklı işlem yapamayacağı, aynı veya eşit değerde bir iş için cinsiyet nedeniyle daha düşük ücret kararlaştıramayacağı, cinsiyet, medeni hal ve aile yükümlülükleri, hamilelik ve doğumun iş akdinin feshi için geçerli sebep oluşturamayacağı hükümleri yer almıştır. İşyerinde cinsel taciz ve kısmi çalışmaya ilişkin hükümler de ilk kez kanunda yer almıştır. Ayrıca kadın çalışanlara verilen ücretli doğum izin süreleri de artırılmıştır. Bununla birlikte 4857 sayılı yeni İş Kanunu ile esnek çalışma yöntemlerinin bir kısmı yasal temele kavuşmuştur.
- 2004 yılında Anayasanın 10. maddesine “kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür” hükmü eklenmiştir. Yapılan bu değişiklikle devlet cinsiyete dayalı ayırım yapmamanın ötesinde, kadınla erkeğin her alanda eşit haklara, eşit imkânlarla kavuşması için düzenlemeler yapmak, gerekli tedbirleri almakla yükümlü kılınmıştır. 7 Mayıs 2004 tarihinde gerçekleştirilen düzenleme ile Anayasamızın 90. maddesine “Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınır” hükmü eklenmiştir. Bu değişiklikle herhangi bir uyuşmazlık durumunda Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi de dâhil olmak üzere, temel hak ve özgürlükleri hedef alan uluslar arası anlaşmalar ulusal düzenlemeler karşısında öncelikli konuma getirilmiştir.
- Yeni Türk Ceza Kanunu 1 Haziran 2005'te yürürlüğe girmiştir. Yeni Türk Ceza Kanunu'nda kadının mağdur olduğu birçok suç topluma karşı işlenen

suçlar kapsamında çıkarılıp, kişilere karşı işlenen suçlar kapsamına alınarak cezaları ağırlaştırılmıştır. Ayrıca, töre cinayetleri faillerinin kanunda öngörülen en ağır ceza olan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılması hükmü getirilmiştir. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000'i geçen belediyelerin kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açmalarının belediyelerin görev ve sorumlulukları arasında olduğuna ilişkin düzenlemenin bulunduğu Belediyeler Kanunu yürürlüğe girmiştir. Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi amacıyla kurulan Meclis Araştırması Komisyonu çalışmalarına başlamıştır.

- 2006'da "Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler" konulu Başbakanlık Genelgesi yayımlanmıştır. Türkiye, üyesi olduğu Birleşmiş Milletlerin kadın erkek eşitliği konusunda uluslararası düzeyde organize ettiği toplantıların hepsine resmi düzeyde katılarak alınan kararları imzalamıştır. Pekin IV. Dünya Kadın Konferansı'nın önerileri paralelinde Türkiye'de sayıları 15'e ulaşan "Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezleri" üniversiteler bünyesinde kurulmuş olup halen faaliyetlerini sürdürmektedir (Arın 2003, Akın 2007)
- 8 Mart 2012'de Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun çıkarılmıştır(www.kahdem.org.tr, Erişim tarihi : 10 Mayıs 2012).

Dünyada toplumsal cinsiyet eşitliğinin gelişimine bakıldığında;

- 1945 yılında Birleşmiş Milletler(BM) 'nin kuruluşuna ilişkin Taslak BM Anlaşmasının ele alındığı konferansta, "erkekler arasında eşitlik" maddesi "kadınlar ve erkekler arasında eşitlik" olarak değiştirilmiştir.
- 1946 yılında, "Birleşik Milletler Kadının Statüsü Komisyonu(BMKSK)" kadın-erkek eşitliği ve kadının toplumsal konumunun yükseltilmesi ile ilgili bir komisyon olarak kurulmuştur.
- 1948 yılında kabul edilen "İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi"nin birinci ve ikinci maddelerinde, "bütün insanların eşit doğdukları ve herkesin ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal ya da başka bir görüş, ulusal ve toplumsal köken,

doğuş ya da benzeri başka bir statü gibi herhangi bir ayırım gözetilmeksizin, bu bildirgede belirtilen tüm hak ve özgürlüklere eşit biçimde sahip olduğu” vurgulanmıştır.

- Birleşmiş Milletler 1975-1985 yılları arasını “Dünya Kadın On Yılı” olarak ilan etmiş olup bu on yılın en önemli girişimi 1979 yılında BM Genel Kurulunda kabul edilen CEDAW’dır. Uluslar arası yasa niteliğinde olan bu sözleşme 1980 yılında üye ülkelerin imzasına açılmış olup, 18 Mart 2005 tarihi itibarıyla 180 ülke sözleşmeyi imzalayarak parlamentolarında onaylamış, 98 ülke ise sadece imzalamıştır. BM Kadın on yılı bir dizi Dünya Kadın Konferanslarının yapıldığı bir süre olmuştur. Bu bağlamda, 1975’te Mexico City’de, “Birinci Dünya Kadın Konferansı” yapılmış ve ortaya çıkan eylem planında, BM’ye üye ülkelerde kadın sorunlarına çözüm getirecek ulusal mekanizmaların kurulması önerilmiştir. İkinci Dünya Kadın Konferansı 1980 yılında Kopenhag’da yapılmış, daha sonra 1985 yılında Nairobi’de, "Kadın İçin Eşitlik, Kalkınma ve Barış konularında Birleşmiş Milletler Kadın On Yılı'nın Değerlendirilmesi" amacıyla bir konferans yapılmış ve “Kadının İlerlemesi İçin Nairobi İleriye Dönük Stratejileri” kabul edilmiştir. Benzer çalışmalar Avrupa Bölgesi’nde de yapılmış ve Avrupa Konseyi 1979 yılında kadın-erkek eşitliğini sağlamaya yönelik ilk komitesini kurmuştur.
- 1992 yılında Avrupa Konseyi bünyesinde Kadın- Erkek Eşitliği Yönetim Komitesi (CDEG) kurulmuş olup, Komite Konsey içinde kadın-erkek eşitliği konusundaki en öncelikli kuruluş olmuştur.
- Kadının insan hakları kavramını BM süreçlerine sokan Dünya İnsan Hakları Konferansı, 1993 yılında Viyana’da yapılmış, uluslararası kadın hareketi için bir dönüm noktası olmuştur.
- 1994 yılında Kahire’de BM tarafından Uluslar Arası Nüfus ve Kalkınma Konferansı (ICPD) düzenlenmiş, bu konferans “Üreme Sağlığı ve Üreme Hakları” konularını tanımlayarak vurgulamıştır.
- 1995 yılında Pekin’de 189 ülke temsilcisinin katılımıyla gerçekleştirilen “4. Dünya Kadın Konferansı” kadın hakları konusunda toplanmış, konferansın sonucunda Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu isimli iki belge kabul

edilmiştir. Pekin Deklarasyonu'nun 8.maddesi, kadın ve erkeklerin eşit haklarına ve doğuştan değerli olduklarına ve BM Kuruluş Yasası'nda kabul edilen diğer karar ve ilkelere, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'ne ve diğer uluslar arası İnsan Hakları Belgeleri'ne, özellikle CEDAW ve Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne, Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması Deklarasyonu ve Kalkınma Hakkı Bildirgesi'ne bağlılığı içermektedir. Pekin'de 1995 yılında yapılan IV. Dünya Kadın Konferansı eylem platformunda ise kadının güçlendirilmesi için ulusal mekanizmalar önerilmiştir. Kadının İlerlemesi İçin Nairobi İleriye Dönük Stratejiler ve 1995 yılında gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler Dördüncü Dünya Kadın Konferansı sonucunda kabul edilen Pekin Deklarasyonu ve Pekin Eylem Platformu'nun tam olarak uygulanması amacıyla 59 ülkeden katılımcılarla Haziran 2000'de New York'ta beş yılda edinilen kazanımlar, karşılaşılan engeller, son beş yılda Dünya'da meydana gelen değişmelerin, kadın gündemine yansımaları ve geleceğe yönelik eylem ve girişimlerin ele alındığı; "Kadın 2000, 21.Yüzyıl için Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Kalkınma ve Barış (Pekin+5)" başlıklı Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Özel Oturumu gerçekleştirilmiştir .

- Birleşmiş Milletler Yeni Bin Yıl Kalkınma Hedefleri Bildirgesi 2000 yılında kabul edilmiştir. Bildirge sekiz hedef olarak belirlenmiş, 3. hedef, "Toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik ederek kadının durumunun güçlendirilmesi" olarak ifade edilmiştir.
- BM-KSK, Türkiye'nin de katıldığı 51'inci dönem toplantısı 26 Şubat-9 Mart 2007 tarihleri arasında New York'ta gerçekleştirilmiştir. Bu toplantının ana teması, "kız çocuklarına karşı her türlü ayrımcılığın ve şiddetin önlenmesi" olup "sonuç belgesinin uygulanması sürecinin değerlendirilmesinde, erkeklerin ve erkek çocuklarının cinsiyet eşitliğine ulaşmadaki rolü" olarak belirlenmiştir (Arın 2003, Akın 2007).

4.1.6.Toplumsal cinsiyette hakkaniyet (gender equity)

Kadın ve erkek arasında sorumlulukların ve kazançların dağılımında adalet ve hakkaniyetin olmasıdır. Bu kavramda, kadın ve erkeğin farklı gereksinimi ve güçlerinin olduğu kabul edilmektedir. Bu farklılık belirlenerek iki cinsiyet arasındaki

dengeyi düzeltecek şekilde gerekenlerin yapılması benimsenmektedir (Akın, Üner, Aslan, Esin ve Coşkun 2004, Akın ve Özvarış 2006, Akın 2007)

Kadın ve erkeğin farklı özellikleri ve gereksinimleri vardır. Sorumluluk, görev ve rollerin dağılımında adalet ve hakkaniyet olması gerekmektedir. Toplumun kadın ve erkeğe biçtiği “toplumsal cinsiyet rolü” pek çok mekanizma aracılığıyla her iki biyolojik cinsiyetin de sağlığını olumsuz etkilemektedir. Kadın ve erkeğe toplum tarafından biçilen roller, oluşturulan kalıplar mevcuttur. Türkiye’de kadın ve erkek geleneksel olarak daha doğmadan başlayıp ölümüne dek farklı bir sosyal kalıba konulmaktadır. Toplumun kadın ve erkekten farklı beklentileri ve bununla ilgili inançları, bireylerin bu yönde, yani cinsiyetlerine uygun davranışlar geliştirmesine yol açmaktadır. “Toplumsal cinsiyet eşitliği” ve “ayrımcılık” kavramları toplumsal ve sosyo-kültürel bir oluşumdur. Ancak başlangıç koşulları ne olursa olsun, kadın ve erkeğin eşit koşullarda yaşama başlaması ve eşit toplumsal sonuçlar elde etmelerinin sağlanması halinde toplumsal cinsiyette eşitlik ve hakkaniyetten söz edilebilir(WHO 1998, Akın ve Demirel 2003, Atış 2010).

4.2. Toplumsal Cinsiyet İle İlgili Kuramlar

4.2.1. Psikanalitik kuram

Psikanalitik kuramda, toplumsal cinsiyetin gelişimini açıklayan en önemli kuramcılardan biri Freud’dur. Freud’un kuramında, toplumsal cinsiyetin kazanılmasına ilişkin olarak üç dönem görülmektedir. Bunlar; cinsiyetler arasındaki farklılıkların farkında olmadıkları dönem, farklılıkları anlamaya başladıkları dönem ve ödipal dönemdir (Dökmen 2006).

“İlk dönem (cinsiyetler arasındaki farklılıkların farkında olmadıkları dönem)”, bu dönem oral ve anal dönemleri içermektedir. Bu dönemde kız çocuklarının da erkek çocuklarının da cinsiyetleri erkektir ve toplumsal cinsiyetleri de erkeksidir. Ayrıca kız ve erkek çocukların anneleriyle olan ilişkileri karşı cins ilişkisidir.

“İkinci dönem (farklılıkları anlamaya başladıkları dönem)”, fallik dönemin ilk bölümünü kapsamaktadır. Çocuklar kadın ve erkek arasındaki farklılıkları anlamaya başlamakta ve 5 yaş civarında da kimlikleri oluşmaktadır. Çocuklar için cinsiyet

farkını penis yaratmaktadır. Bu dönemde erkek çocuklar kızların penise sahip olmadıklarını görmekteyiz. Ayrıca cinsel ilgilerini annelerine yönlendirirlerse babalarının onları kastre edeceğinden korkmaktadırlar. Kız çocukları ise, penise sahip olmadıklarını gördüklerinde hayal kırıklığı ve öfke ile annelerinden uzaklaşmaktadırlar. Kız çocukları bu dönemde babaları ile kadınsı bir ilişkinin ilk aşamalarına adım atarlar.

“Üçüncü dönem (Ödipal dönem)” de, anneleri için babaları ile erkeklik yarışına giren erkek çocuklar, kastrasyon korkusuyla babalarıyla olan bu çekişmelerinden ve annelerine olan cinsel yönelimden vazgeçer, babaları ile özdeşleşirler. Böylece daha geniş bir sosyal dünyada erkek ve erkeksi olarak kendilerine uygun yerlerini alırlar. Kız çocuklar ise, babalarıyla kadınsı bir ilişki içine girip ondan bir bebek sahibi olmayı istemeye başlamaktadırlar Freud’a göre, kız çocuklarının anneleriyle tamamen özdeşleşmeye zorunlulukları olmadığı için süpergoları da erkek çocukları kadar gelişmemiştir. Bu nedenle, Freud’a göre, kadınlar hem cinsel hem de ahlaki olarak erkekler kadar üstün değildirler (Basow 1992, Dökmen 2006, Yurtsever 2011).

4.2.2. Sosyal öğrenme kuramı

Sosyal öğrenme kuramında iki öğrenme süreci üzerinde durulmaktadır. Bunlar; edimsel koşullanma, model alma ve taklittir. Edimsel koşullanma ile öğrenmede; çocuğun cinsiyetine uygun davranış ödüllendirilmekte, ödüllendirilen davranış tekrarlanmakta ve davranışa dönüştürülmektedir. Tam tersi şekilde cinsiyete uygun olmayan davranış da cezalandırılmaktadır. Ağlamak kız çocuklarının işine yararırken, erkeklerin işine yaramaz ve ağlamak kadınlar tarafından sürdürülürken, erkekler tarafından sürdürülmez. Özellikle ebeveynler ve öğretmenler aynı davranış için kız ve erkek çocuklara farklı tepkide bulunurlar. Örneğin atılgan ve saldırgan davranış erkek çocuklarda pekiştirilirken, kız çocuklarında pekiştirilmez(Lindsey 1990, Dökmen 2004).

Model alma ve taklit ile öğrenmede ise; cinsiyet rollerinin kazanılmasında kız çocuklar annelerini ve kadın figürlerini, erkek çocuklar da babalarını ve erkek figürlerini taklit etmektedirler. Bunun yanı sıra, sosyal öğrenme kuramcılar, çocukların uygun cinsiyet rolü davranışlarını dolaylı olarak da başkalarının

davranışlarını gözleyerek ve onların hangi davranışlarının ödül ve ceza aldığını izleyerek de öğrenebildiklerini ileri sürmüştür. Çocuklar ceza ve ödül sistemi ile cinsiyet rolü davranışlarını öğrenebilir. Sosyal geri bildirim, çocuğun gelecekteki davranışlarını şekillendirmektedir. Örneğin, babasına araba tamir ederken yardım etmek isteyen ama uygun bir iş olmadığı için uzaklaştırılan kız çocuğu gelecekte babasına bir daha yardım etmek konusunda hevesli olmayacaktır. Ama annesine mutfakta yardım etmesi halinde övgü alıyorsa yeniden annesine yardım etmek isteyecektir.

Cinsiyet rollerinin öğrenilmesinde ebeveynler, öğretmenler, yakın çevre ve kitle iletişim araçları önemli rol oynamaktadır. Bu kurama göre; cinsiyet rol beklentilerinin açık olarak tanımlandığı ve katı bir şekilde uygulandığı toplumlarda bir cinsiyetteki tüm modellerin davranışları arasında bir tutarlılık oluşur. Bu tutarlı ve uygun davranışın pekiştirilmesi sonucunda da geleneksel cinsiyet rolleri bir kuşaktan diğerine aktarılarak sürdürülmüş olur (Dökmen 2004, Zeyneloğlu 2008, Yurtsever 2011).

4.2.3. Bilişsel gelişim kuramı

Bu kuram, cinsiyet kimliğinin ve kimliğe uygun rollerin öğrenilmesinde, bilişsel gelişimin önemli rol oynadığını savunmakta ve bireyin cinsiyet rollerini kazanmasında daha aktif rol oynadığına dikkati çekmektedir.

Kohlberg'in bilişsel gelişim kuramına göre; çocuklar ilk olarak insanların kadın ve erkek olmak üzere iki gruba ayrıldığını ve kendilerinin bunlardan hangisine ait olduklarını anlarlar. Daha sonra bir sınıftaki bireyleri diğer sınıftaki bireylerden ayıran özellikleri öğrenirler. Böylece, toplumsal cinsiyet kimlikleriyle uyumlu bir şekilde erkekler erkeksi özelliklere, kızlar da kadınsı özelliklere değer vermeye başlarlar. Çocukların, bir kadın ve bir erkek olmanın ne demek olduğunu anlamaları üç evrede gerçekleşir. 2–2,5 yaş arasında gözlenen ilk evrede çocuklar toplumsal cinsiyetin farkına varırlar yani kendilerini kız ya da erkek olarak etiketlerler. 3,5–4,5 yaş arasında gözlenen ikinci evrede çocuklar toplumsal cinsiyetin zaman içinde kalıcılığını kavrarlar; 4,5–7 yaş arasında görülen son evrede de toplumsal cinsiyetin tutarlılığı anlaşılır (Damarlı 2006).

Son dönemlerde geliştirilen kuramlar toplumsal cinsiyetin gelişiminde bilişsel süreçlerle ve sosyal kuralların öğrenilmesi arasındaki ilişki üzerinde yoğunlaşmaya başlamıştır. Toplumsal cinsiyet şema kuramı da bu bakış açısına sahip kuramlardan biridir (Dusek 1987, Damarlı 2006).

4.2.4. Toplumsal cinsiyet şeması kuramı

Sandra Lipsitz Bem'in ileri sürdüğü kuram, sosyal öğrenme ve bilişsel gelişim kuramlarının temel görüşlerini birleştirmektedir. Özellikle cinsiyetleri ayrıştırmanın (sex-typing) çocuğun kendilik bilgisi de dâhil tüm bilgiyi kültürün kadınlık ve erkeklik tanımlarına göre kodlamaya ve organize etmeye hazır oluşundan kaynaklandığını kabul eder. Bu bakımdan bilişsel gelişim kuramına benzer. Ayrıca bu cinsiyet şeması temelinde bilgi işleminin toplumun cinsiyet ayrımcısı uygulamalarından da kaynaklandığını ileri sürer. Bu bakımdan da sosyal öğrenme kuramına benzemektedir. Şema, bireyin algısını organize eden, yönlendiren ve bilgiyi özümleyen bilişsel bir yapıdır. Gelen bilgiyi şema ile ilişkili terimlerle araştırmaya ve özümsemeye hazır oluşu sağlar. Şematik bilgiyi işleme süreci oldukça seçicidir ve bireyin gelen çok sayıda uyarıcıya şemaya uygun olarak anlam yüklemesini sağlar. Bilgiyi toplumsal cinsiyet şemasına göre işleme ise, özellikleri ve davranışları "kadınsı" ve "erkeksi" olarak ayrıştırmaktadır. Bu süreçte çocuk, hem kendilik kavramını oluşturmada hem de dünyayı algımlarken içselleştirdiği bu cinsiyet şemasını kullanmaktadır. Gelen bilgileri cinsiyet şemasına göre algılamakta, kodlamakta ve örgütlemektedir. Örneğin; kız çocuğunu çekingen vb. olarak, erkek çocuğunu atılgan vb. olarak algılamayı; çekingen erkek çocuklarla atılgan kız çocukları fark etmemeyi öğrenmektedir. Çocuk bu şematik seçiciliği kendine uygulamayı, sadece kendi cinsiyetine uygun olanları kendilik kavramına dâhil etmeyi öğrenmektedir. Böylece cinsiyetleri ayrıştıran, içinde yaşadığı kültürün kadın ve erkekten beklentilerine uyum sağlayan ve dünyayı iki gruba ayıran bir birey olmaktadır (Basow 1992, Dökmen 1996, Dökmen 2004).

4.2.5. Sosyal rol kuramı

Sosyal rol, toplum tarafından tanımlanan, bir sosyal kategorideki bireylerin hepsinden beklenen, öğrenilmiş tepkilerdir. Bütün toplumlarda, kadınlardan ve

erkeklerden beklenen sosyal roller ve bu beklentilere uygun farklı davranış örüntüleri vardır ve sosyal baskılarla insanların bu cinsiyet rollerine uygun davranışlar sergilemeleri de sağlanmaktadır. Eagly'e (1983) göre, kadın ve erkeğe toplum içinde farklı statüler verilmiştir ve hiyerarşik yapı içinde erkekler daha yüksek statülü rollere sahiptirler. Bu farklılık, kadın ve erkek için belirlenen kalıpyargıları ve dolayısıyla her iki cinsiyetin kendisinden ve diğer cinsiyetten beklediği davranış ve özellikleri de etkilemektedir. Böylece sosyal rolleri farklı olduğu için kadın ve erkek arasında farklılıklar oluşmaktadır. Eğer kadın ve erkeğin rolleri değişirse cinsiyet farklılıkları da değişecektir; kadın daha yüksek statülü rollere sahip oldukça cinsiyet farklılıkları azalacaktır. Çocuk bakımı ve ev işi sorumlulukları kadın ve erkek tarafından eşit olarak paylaşmaya ve ev dışında çalışma sorumlulukları da eşit olarak dağıtılmaya kadar cinsiyet kalıpyargıları kaybolmayacaktır. Sosyal rol kuramı, kadınlarla erkekler arasındaki bütün davranışsal farklılıkların cinsiyet kalıpyargıları ve sosyal rollerle açıklanabileceğini ileri sürmektedir (Dökmen 2006).

4.3. Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları Etkileyen Faktörler

Toplumsal cinsiyet rolüne ilişkin tutumlarının gelişimde; aile, aile tipi, aile yapısı, oyun –oyuncak seçimi, ebeveynlerin öğrenim düzeyi, anne çalışma durumu, kardeş ve arkadaş grupları, öğrenme ortamı, medya, günlük kullanılan dil ve göç gibi faktörler etkili olmaktadır (Lindsey 1990, Burt and Scott 2002, Zeyneloğlu 2008)

4.3.1. Aile

Kadın ve erkekler arasındaki pek çok davranış farklılığı, kadın ve erkeklerden beklentilerin farklı olduğu sosyalizasyon sürecinden kaynaklanmaktadır. Bu sosyalizasyon araçlarından biri de ailedir. Aile bireyleri içerisinde yer alan anne-baba doğumdan itibaren çocuğun cinsiyet rollerinin gelişiminde çevresindeki ilk modellerdir. Bu nedenle anne-baba çocuğun cinsiyetine uygun roller kazanmasında önemli bir faktördür. Ancak çocuğun anne-babasıyla olan ilişkisi toplumsal cinsiyet rolü tutumlarını farklı şekillerde etkilemektedir. Sosyal öğrenme kuramına göre; babanın cinsiyet rolü tutumları hem kız hem de erkek çocuğu etkilemektedir. Literatürde babaların annelere göre daha geleneksel toplumsal cinsiyet rolü

tutumlarına sahip oldukları ve çocuklarına bu geleneksel tutumları doğrutusunda davrandıkları belirtilmektedir. Babalar geleneksel tutumları doğrutusunda erkek çocuklarına bağımsızlığı ve özerkliği öğretmekte, kız çocuklarına ise anlayışlı, yumuşak başlı ve yardımsever olmayı öğretmektedirler. Anneler ise özellikle kız çocuklarının toplumsal cinsiyet rolü tutumlarını etkilemektedirler. Anneler kız çocuklarının başkalarının gereksinimlere duyarlı olmasını ve iyi bir evlilik gerçekleştirmesini istemektedirler (Basow 1992, Burt ve Scott 2002, Haotu and Liao 2003, McHale, Crouter ve Whitenon 2003). Oruk (2007) çalışmasında belirttiği gibi, Arditti, Godwin ve Scanzoni (1991), Kadının Cinsiyet Rolü Özellikleri ve Tercihleri İle Ebeveyn Davranışının Algılanması başlıklı çalışmalarında, kız çocukların cinsiyet rollerinin gelişiminde ebeveynlerin rolünü incelemişler ve kız çocuklarının toplumsal cinsiyete ilişkin gelişimlerinde, annenin etkisinin babadan daha fazla olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmacılar, kız çocuklarının gelişimlerinde annenin davranışlarının belirgin etkisinin yanı sıra babanın da önemli rolü olduğunu vurgulamışlardır. Babanın teşvik ve kontrolü ile araçsallık ve ifade edicilik arasında olumlu bir bağlantının bulunduğunu belirten araştırmacılar, babanın araçsal özelliklerinin kız çocuğunun araçsal özellikler geliştirmesinde olumlu, annenin ise olumsuz bir katkıda bulunduğunu ortaya koymuşlardır. Yine çalışma sonuçları annelerin daha çok kız çocuklarını; babaların ise daha çok erkek çocuklarını kültürel olarak eril ve dişil içeriklere bağlı yöntemlerle kısıtlama eğilimi gösterdikleri yönündedir (Girginer 1994, Oruk 2007).

Oruk (2007) çalışmasında belirttiği gibi, Petersen ve Hurting (1991), 139 lise son sınıf öğrencisiyle gerçekleştirdikleri çalışmalarında, kızlar ve erkeklerin ergenlik gelişimlerinde, anne ve babaların rolü'nü incelemişlerdir. Sonuçlar cinsiyetler arası farklılıkların pekiştirildiği yönündedir. Anneler, babalara kıyasla, çocukların egosunun gelişiminde daha etkilidirler. Araştırmacılar bu sonucu, annelerin destekleyici ve sıcak olmalarına dayandırmışlardır. Anneler, özellikle, bilişsel bağımsızlığı destekleyici ve daha az kontrol altında tutmayı hedefleyen davranışlar sergilemektedirler. Bu etkinin erkek çocukları üzerinde daha belirgin olduğu gözlenmiştir. Ayrıca ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları çocukların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını da etkilemektedir. Ebeveynler erkek çocuklarını kız çocuklarına göre başarıma, yarışma, duygularını kontrol etme, bağımsız hareket

etme ve kişisel sorumluluk alma gibi konularda daha fazla teşvik etmektedirler (Basow 1992, Burt and Scott 2002, Haotu and Liao 2003, McHale, Crouter, and Whitenon, 2003, Zeyneloğlu 2008). Literatürdeki diğer çalışmalarda da ailelerinin toplumsal cinsiyet algısının”, “çocukların toplumsal cinsiyet algısını” etkilediğini bulunmuştur (Tenenbaum ve Leaper 2002, Crouter, Whiteman, Mchale, Osgood 2007; Marks , Lam , McHale 2009, Aydın 2010, Axinn, DeMarco, Ro 2011)

4.3.2. Aile Tipi

Aile tipleri; geniş aile, çekirdek aile, geçiş aile ve parçalanmış/eksik ailedir. Geniş aile, özellikle geleneksel toplumlarda gözlenen ve birkaç kuşağın, evlilik ve kan bağıyla akraba olan çok sayıda insanın tek bir çatı altında veya birbirine yakın evlerde yaşadığı bir aile yapısıdır (Budak 2000). Çekirdek aile ise, eşlerden hiçbirinin ailesinin yanında olmayan, yeni bir yerde kurulan bir aile tipidir. Geniş aileden çekirdek aileye doğru yönelimde olan aile yapısı ise geçiş ailesi olarak tanımlanabilir. Bu aile tipi ise; toprağa bağlı üretimden endüstrileşmiş bir üretime doğru hızlı bir geçişin olduğu, nüfusun hızla arttığı, toplumsal yapı ve yaşam biçimi kavramlarının hızla geliştiği toplumlarda görülmektedir Parçalanmış aile; “ölüm, boşanma, ayrı yaşama gibi nedenlerle karı ve kocadan birinin ya da her ikisinin bulunmadığı aile tipi” olarak tanımlanmaktadır. Parçalanmış/eksik aile, boşanmış eşlerden biri ile çocuklardan oluştuğu gibi, evlilik bağı olmayan çiftler ve çocuklarının oluşturduğu aileler de parçalanmış/ tamamlanmamış aile sayılmaktadır (Özgüven 2000, Günindi ve Giren 2011).

Türkiye’deki kentsel aile çekirdek yapıya sahiptir. Kent ailesi büyük kenti oluşturan farklılaşmış, uzmanlaşmış ve örgütlenmiş bir çevrede çok daha etkin bir teknolojinin oluşturduğu kurumlarla çevrili yaşamaktadır ve hepsi az veya çok koşulların etkisiyle değişmektedir. Babanın aile içindeki otoritesi egemendir. Ancak bugün ülkemizde kentleşme ve ekonomik gelişmenin doğal bir sonucu olarak yoğun bir şekilde yaşanan sosyal değişme süreci, geleneksel görev dağılımında, kadına ve erkeğe özgü rollere ilişkin ya tutumları değiştirmiş ya da modernleştirmiştir (Günay ve Bener 2011).

Kıray (1984), bugün kent ailesinde “geleneksel rollerin sonsuz çeşitlendiğini, özellikle kadının rolünün değişmemiş görünse de eskisine oranla farklılaşmış

olduğunu” söylemektedir. Bu nedenle kırsal ve kent ailesinde zaten farklı olan görev dağılımı daha da farklılaşmıştır. Kırsal geleneksel olarak kadına ait olan ev işleri ve annelik rolü, kentte özellikle çalışma yaşamına katılan kadınların sahip olduğu ailelerde eşler arasında paylaşılmış ve kadının yeni roller alması söz konusu olmuştur. Buna bağlı olarak da aile içi ilişkiler daha demokratikleşmiş, kadın ve erkek arasında önemli bir rol farklılaşması ortaya çıkmıştır (Günay ve Bener 2011).

Aile tipinin çocukların toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişkisinin incelendiği çalışmalarda, geniş ailede yaşayan çocukların cinsiyet rollerine ilişkin daha geleneksel tutumlara sahip oldukları belirtilmektedir (Basow 1992, Burt and Scott 2002, Haotu and Liao 2003, McHale, Crouter and Whitenon 2003, Zeyneloğlu 2008, Atış 2010). Geniş ailede özellikle kadınlar aileye bağlılık, çocuk doğurma, evin ihtiyaçlarını karşılama gibi sorumlulukları nedeniyle geleneksel rollerini içselleştirmektedirler. Özellikle evde anneanesi ile birlikte yaşayan çocukların, onu kendilerine yakın arkadaş olarak görmeleri nedeniyle anneannelerinin geleneksel cinsiyet rollerinden etkilendikleri de belirtilmektedir (Zeyneloğlu 2008).

Ayrıca araştırmalar, küçük yaşta babasından ayrılan erkek çocuklarının daha bağımlı davranışlar gösterdikleri, sportif etkinliklerle daha az ilgilendikleri ve daha feminen özellikler gösterdiklerini ortaya koymuştur. Ebeveynlerinden biri ile yaşamak zorunda kalan çocuklar aile bireylerine yönelik toplumsal cinsiyet rollerini öğrenmekte güçlük çekmektedir. Örneğin; baba yokluğu erkek çocuğun rol modelinden yoksun kalmasına ve uygun olmayan rol modelini benimsemesine yol açmaktadır. Baba yoksunluğu çeken kız çocuk ise erken yaşta erkekler ile iletişim kurmakta ve güven duymada sorunlar yaşamaktadır (Haotu and Liao 2003, McHale, Crouter and Whitenon 2003, Zeyneloğlu 2008).

4.3.3. Aile Yapısı

Toplumsal cinsiyet rollerini etkileyen faktörlerden biri de aile yapısıdır. Ailenin sosyo-ekonomik düzeyinin ve karı ve kocanın eğitim düzeylerinin yükselmesi, anlaşarak evlenmiş olmaları, kadının çalışması ve ortak gelire katkısının artması gibi özellikler gösteren daha modern yapıdaki ailelerde kadın-erkek rollerinin daha eşitlikçi yönde değişmekte olduğu gözlenmektedir. Örneğin, daha modern yapıdaki ailelerde kararların alınışı, eşlerin birbirini desteklemesi, bağımlılık hisleri

gibi konularda, geleneksel düzende kadınlar aleyhine gözlenen dengesizliğin, eşler arası eşitliğe dayalı bir dengeye doğru değişmekte olduğu saptanmıştır (İmamoğlu 1994). Aile üyelerinin üstlendikleri rolleri algılama ve ailedeki sorumluluk dağılımı biçimi, cinsiyet, eşlerin eğitim düzeyi, evlilik süresi, aile tipi, aile yaşam dönemi, yerleşim yeri, içinde yaşanan toplumun örf, adet, moral ilkeleri gibi çeşitli faktörle göre farklılık göstermektedir (2001 Yılı Aile Raporu 2002).

Yapılan çalışmalarda, kadının eğitim düzeyi, evlilik süresi, kadının çalışma oranı, ailedeki kişi sayısı arttıkça ve kırdan kente gidildikçe sorumluluk dağılımı ve evle ilgili faaliyetlerde işbirliğine doğru bir yönelme olduğu görülmüştür (2001 Yılı Aile Raporu, 2002, Read 2003, Tu and Chang 2000, Zhang 2006).

Manganaro ve Alozie (2011), Afganistan'ın 8 bölgesinde 6593 kişi üzerinde yaptıkları çalışmada, ailenin sosyo-ekonomik durum ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının ilişkili olduğu; sosyo-ekonomik durumu yüksek olan kişilerin daha eşitlikçi tutma sahip olduğunu belirtmişlerdir. Monfries ve Scevak (2001) belirttiği gibi Seginer ve ark. (1990)' da Arap ve İsrail adolesanları üzerinde yapmış oldukları çalışmada sosyoekonomik faktörlerin toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarında etkili olduğunu ifade etmiştir. Read (2003) çalışmasında, ailenin gelir düzeyi ve eğitim durumunun toplumsal cinsiyet rolleri üzerinde etkili olduğunu belirtmektedir.

4.3.4. Oyun ve oyuncak seçimi

Ebeveynler küçük yaşlardan başlayarak kız ve erkek çocukları için farklı oyuncak seçme eğilimindedirler. Örneğin; okul öncesi dönemdeki bir erkek çocuğun odası daha çok taşıt, spor ekipmanı ve makinalar gibi oyuncakları içerirken, kız çocuğun odasında ise daha çok bebek ve evle ilgili oyuncaklar bulunmaktadır. Ebeveynlerin, kız çocuklarının bebek ve evle ilgili oyuncaklarla oynamalarını ödüllendirdikleri, buna karşın savaş oyuncakları ve taşıtlarla oynamalarını onaylamadıkları görülmektedir(Etaugh and Liss 1992, Baran 1995).

Gökkaya (1994) çalışmasında okul öncesi dönemdeki çocukların kendi cinsiyetine uygun oyuncak seçimlerinde bulduklarını ve yaşları arttıkça seçtikleri oyuncakları seçme nedenlerini cinsiyetlerine bağladıklarını göstermiştir. Diğer taraftan anne

babaların da oyuncak seçiminde, çocuklarının cinsiyetlerini ön planda tuttıkları, dolayısıyla da toplumsal cinsiyet rollerini benimsemelerinde çocuklarına yol gösterici ve yönlendirici oldukları ortaya çıkmıştır. Sonuçlar çocukların cinsiyete uygun oyuncak seçiminde sadece anne babalarının cinsiyet rolü algılarının değil, toplumun cinsiyet rollerine ilişkin beklentilerinin de etkili olduğu biçiminde değerlendirilmiştir.

Çocuklara oyuncak seçiminde toplumun cinsiyet rollerine ilişkin beklentilerine yönelik değil çocukların öğrenme kapasitesini gelişimine olanak sağlayan aynı zamanda gelişim seviyesine uygun oyuncakların tercih edilmesi gerekir (Onur ve Güney 2004). Demirel (1999) göre eğitsel oyunlar, öğrenilen bilgilerin pekiştirilmesini ve daha rahat bir ortamda tekrar edilmesini sağlayan etkinlikler olması bakımından çocuğun öğrenmesinde ve öğrendiklerinin kalıcı olmasında önem taşır (Asan 2006).

Onur ve Güney (2004) çalışmasında belirttiği gibi, Napier (2004), oyuncakların çalışma dünyasına ilişkin olumsuz kalıpyargıları pekiştirdiğini belirtmektedir. Örneğin doktor setleri erkek çocuklara, hemşirelik setleri kız çocuklara yöneliktir. Napier'in (2004) aktardığına göre Dixon'un salon oyunları, yap-bozlar üzerinde yaptığı araştırma da hem toplumsal cinsiyet ayırımının pekiştirildiğini, hem de etnosantrik bir vurgulama yapıldığını ortaya koymaktadır. Öte yandan, savaş ya da şiddet oyunlarının ve oyuncaklarının çocuğun gelişimi üzerindeki etkileri önemli bir tartışma konusu olmayı sürdürmektedir. İnsanların doğuştan bir saldırganlık dürtüsüne ve savaşıma eğilimine sahip olduğu, dolayısıyla çocukların da şiddet oyunlarına ve oyuncaklarına doğal olarak ilgi gösterdikleri savını günümüzde savunmaya olanak yoktur. Erkek çocukların silahla, kız çocukların bebekle oynaması gerektiği görüşü de artık savunulamaz. Erkeklerin sert ve saldırgan, kadınların yumuşak ve koruyucu olması yönündeki kalıpyargılar katılığını yitirdikçe cinsler arasındaki katı sınırların da gevşediği ve bu rahatlamamanın çocukların oyunlarına da yansıdığı görülmektedir. Ancak bu gelişmenin daha çok laboratuvar araştırmalarında görüldüğünü, gündelik yaşamı da etkilemesinin zaman alacağı göz ardı edilemez (Onur ve Güney 2004).

4.3.5. Ebeveynlerin öğrenim düzeyi

Çocukların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyen faktörlerden birisi de anne-babalarının öğrenim düzeyi durumlarıdır. Yapılan çalışmalarda, çocukların anne ve babalarının öğrenim düzeyi arttıkça daha eşitlikçi tutumlara sahip oldukları bulunmuştur. Çünkü eğitilmiş ve bilinçli ebeveynler kız ve erkek çocuklarının karşı cinse özgü davranış ve ilgi alanlarına yönelmelerini daha kolay kabul etmekte ve özellikle annenin eğitim düzeyinin artması çocuklarının da eşitlikçi tutumlara sahip olmasında önemli bir etki oluşturmaktadır (Read 2003, McHale, Crouter and Whitenon 2003, Fan and Marini 2000, Lee 2007, Zeyneloğlu 2008)

Erol (2008) toplumsal cinsiyetin tutumlar üzerindeki etkisini belirlediği çalışmada, cinsiyet rollerine atfedilen değerler ile ebeveynlerin öğrenim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu belirtmiştir. Erol'a göre; annesi bir öğrenim kurumundan mezun olmayan üniversiteli kız öğrencilerin oranı ancak %31,7'dir. Bu oran, anne öğrenim düzeyindeki artışlarla doğru orantılı olarak artmaktadır. Baba öğrenim düzeyindeki artışlarla doğru orantılı olarak üniversiteye gönderilen kız öğrencilerin oranında da artışlar meydana gelmektedir. Dolayısıyla öğrenim düzeyindeki artışlar, kız çocuklarının da eğitilmeleri konusundaki kanaatlerin oluşmasını, oluşmuş ise, pekişmesini sağlamaktadır. Shu ve Xiaoling (2004) çalışmada eğitim durumunun eşitlikçi toplumsal cinsiyet rolünü etkilediğini saptamıştır. Tu ve Liao (2005) çalışmada toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının eğitim düzeyi ile pozitif yönde ilişkili olduğunu belirtmiştir.

4.3.6. Annenin çalışma durumu

Çocukların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyen faktörlerden birisi de anne çalışma durumudur. Babanın tam gün çalışıp annenin evde oturduğu ailelerde roller açıkça çocuğun göz önüne serilir. Her ikisini de çalıştığı durumlarda ise roller birbirine yaklaşır. Anne, baba gibi çalışmakta, baba da çocuk bakımı, ev işleri gibi işler yapabilmektedir. Bu nedenle çocuk anne-babasının cinsiyet rolleri hakkında daha az farklılıklar gözlemektedir. Çalışan ve çalışmayan anneler üzerinde yapılan bazı araştırmalarda, çalışan kadınların çalışmayanlara göre

kendilerini daha bağımsız güvenli, egemen ve erkeğe özgü cinsiyet rolü ile ilgili kalıpyargıları benimsemiş olarak algıladıkları saptanmıştır. Ayrıca ailede iş bölümü açısından da katı tutumlardan ayrılarak, eşler arasında daha çok eşitlikçi bir yaklaşımla işlerin paylaşılması gözlenmiştir. Ayrıca çalışan annelerin kızları, çalışmayan annelerin kızlarına göre daha fazla androjen özellikler göstermekte ve meslek seçiminde de eşitlikçi tutuma sahiptir (Baran 1995).

Araştırmalarda annesi çalışan kız ve erkek çocuklar sürekli; annelerinin babaları gibi bir işte çalıştığını, babalarının ise anneleri gibi çocuk bakımı ve ev işleri ile ilgilendiklerini gözlemledikleri için, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha eşitlikçi tutumlara sahip oldukları belirlenmiştir (McHale, Crouter, and Whitenon 2003, Zeyneloğlu 2008)

4.3.7. Kardeş ve arkadaş grupları

Çocuk üzerinde etkili olan faktörlerden biri de kardeşlerdir. Oruk (2007) çalışmasında belirttiği gibi, Davidoff (2002) kardeşler arasındaki ilişkilerin cinsiyetçi boyutunu incelediği yazısında, erkek ve kız kardeşlerin kendi aralarında taklit edilecek veya reddedilecek modeller oluşturabildiklerini belirtmektedir. Ancak ona göre, aynı ve karşı cinsten kardeşler birbirleri için model oluştursalar da, cinsiyet rolleriyle ilgili beklentilere göre, kız ve erkek hemcins kardeşlerin kendi aralarındaki etkileşimlerinin içeriği ve şekli değişebilmektedir (Oruk 2007). Literatürde büyük kardeşlerin küçük kardeşleri için cinsiyetlerine uygun rol modeli oldukları belirtilmektedir. Çocuğun kendi cinsiyetinden olan büyük kardeşinin davranışları, çocuğun cinsiyetine uygun davranışlar kazanma sürecini desteklemektedir (Basow 1992, Burt and Scott 2002, Oruk 2007, Zeyneloğlu 2008). Tosun (2010) çalışmasında belirttiği gibi, White ve Brinkerhoff'un (1981) çalışmasında ailede erkek çocuk sayısı arttıkça kadınlarla ilişkilendirilen ev işlerine ilişkin görevlerin azaldığı, kız çocuk sayısının artması durumunda kadınlarla ilişkilendirilen ev işlerine ilişkin görevlerin arttığı görülmüştür. Erkek çocuklara özgü işlerde bir fark bulunamamıştır. Ayrıca ablaların mutlaka ev işi yapması gerektiği ve büyük çocukların küçük çocuklardan daha farklı ev işleri yaptığı da görülmüştür.

Arkadaş grupları ise, çocuğun cinsiyetine uygun rol modellerini desteklemektedir. Okul öncesi ve ilkokul dönemindeki çocukların arkadaşlarının cinsiyetine uygun olduğunu düşündükleri davranışları olumlu etkileşimle ödüllendirdikleri, cinsiyetlerine özgü olmayan davranışları ise daha az olumlu etkileşim ve eleştirileriyle cezalandırdıkları görülmektedir. Kızlar kızlarla, erkekler erkeklerle oynamaktadır. Çocuklar oyunlarını kız oyunu ve erkek oyunu diye ayırmaktadır. Örneğin, bir erkek çocuk kız oyunu oynuyorsa diğer erkek çocuklar onu gruplarına almak istememekte ya da arkadaşlarını karşı cinsiyetin oyunu ile ilgilenmemesi doğrultusunda uyarmaktadırlar. Böylece kardeşler ve arkadaş grupları toplumsal cinsiyet rollerinin kazanılması etkileyen önemli etkenlerden birisi olmaktadır (Lindsey 1990, Oruk 2007, Zeyneloğlu 20008).

4.3.8. Öğrenme Ortamı

Okul, bireyin kadın ve erkek rollerine hazırlandığı, toplumsal cinsiyetin yeniden üretildiği en önemli kurumlardan biridir. Okulda öğrencilere okulun genel, akademik ve duygusal iklimi ile öğretmenlerin cinsiyetçi sistemin ne denli farkında oldukları veya olmadıklarına göre değişebilen, erkek egemen toplumsal yapı ve değerler benimsetilmektedir (Yurtsever 2011). Özellikle öğretmenlerin cinsiyet ile ilgili kalıpyargıları öğrenci davranışları üzerinde belirleyici bir etken olabilmektedir. Öğrencilerin ilgilerini, davranışlarını, kişilik özelliklerini toplumsal kalıp yargıların şemsiyesi altında değerlendirmekte ve bunlara göre yönlendirmektedir. Daha anasınıfından başlayan ayrıştırmalar, kız ve erkek öğrencileri böler, onları birbirinden ayrı cinsiyet rollerine bürünmeye davet eder. Anaokulu ve anasınıfı uygulamalarında kızların evcilik köşelerinde, erkek çocukların ise blokların, arabaların yer aldığı kendi köşelerinde oynadığı gözlenmektedir. İlköğretimde zaman zaman kız-erkek ayrımı yapılarak ayrı oturtulmasıyla devam eden bu süreç bazen öğrencilerin kendi kararlarıyla, bazen öğretmenlerin ya da yöneticilerin veya ailelerin kararıyla oluşabilmektedir. Ayrı cins gruplarına ayrı görevler verilmesi, oyun ve yarışma gruplarının karşıt cinslerden kurulması ve ortaöğretimde programlar aracılığıyla kızların daha çok dil ve sosyal bilgiler, erkeklerin matematik ve fen sınıflarında toplanması ile pekişir. Kızlar ve erkekler birlikte ders gördükleri ilköğretim ikinci kademe ve lise sınıflarında genellikle ayrı oturtulurlar (Tan 2000).

Bu soyutlama, en etkili biçimde din eğitimi kapsamında uygulamaktadır. Yapılan bir araştırmada, karma eğitim kapsamındaki İmam Hatip Liselerinde kızlarla erkeklerin tüm süreçlerde, derslerde, sınıflarda, binalarda, bahçe ve yemekhanede ayrıldıkları; erkek öğrencilerle kız öğrencilerin konuşturulmadıkları, törenlerde kızlara görev verilmediği saptanmıştır (Yurtsever 2011). Okul binası içinde sosyal alanların öğrencilerin cinsiyetlerine göre ayrıştırılması olgusu, toplumsal cinsiyet ayrımcılığını sürdürmekle kalmaz, buradaki iki cinsiyetin, hayatlarının geri kalan bölümlerinde dost ve arkadaş olabilme olasılıklarını da ortadan kaldırıcı bir etkiye sahip olabilir. Cinsiyete göre ayrılmış, yaşıt gruplarındaki kızların ve erkeklerin her iki grubun ilgi ve etkinliklerini tanımak ve bunlara katılmak konusunda olanaklarını sınırlar, ayrıca öğretmenlerin sınıfta ayrılmış olan kız ve erkek gruplarıyla eşit olarak etkileşimde bulunmasını güçleştirir (Tan 2000, Yurtsever 2011). Bu durumda öğretmenin tutumu oldukça önemlidir. Öğretmen, cinsiyetçi bir yaklaşımla çocukları birbirinden ayırdığında süregelen cinsiyetçi geleneği devam ettirmiş olacaktır. Bunun yanında, her iki grubu, kız ve erkek, kaynaştırma yolunda bir tutum sergilediğinde ise gelişmekte olan toplumsal cinsiyet rol gelişimine olumlu katkılar sağlamış olacaktır (Coşgun 2002).

Araştırmalar da öğrencilerin, öğretmenin aynı davranışı kız öğrenci yaparsa ayrı, erkek öğrenci yaparsa ayrı tepki verdiğini, hatta öğrencinin cinsiyet kimliğini farklılaştırmanın can alıcı temeli olduğunu fark etmiş, ancak bunu cins ayrımcılığının bir göstergesi olarak kabul etmediklerini bulunmuştur (Polat 2010, Yurtsever 2011).

Fagot ve Leinbach (1985) çalışmalarında, öğretmenlerin öğrencilerine, onların cinsiyetlerine göre davranışta bulduklarını belirlemiştir. Ayrıca öğretmenlerin, kız öğrencilerin sözel iletişimlerini geliştirmeye yönelik, erkek öğrencilerin ise saldırganca tutumlarını engellemeye yönelik çaba harcadıkları belirtilmiştir (Yurtsever 2011).

Ders kitapları eğitimin en somut kılındığı, okullardaki eğitimin belki de en önemli araçlarıdır. Ders kitaplarının yazılması sırasında yazarın sunulabilecek bilgiler arasından sunulması uygun olana göre yaptığı seçim ve onay mercileri içindeki güç ve ideoloji çekişmeleri öğrencilerin bilgiye ulaşmasını büyük çapta süzgeçleyerek toplumsal denetimi sağladığı gibi, toplumsal gerçekliğin belli bir açıdan kurulmasına da yardım eder. Toplumsal cinsiyet rolleri, eğitim programları ve

müfredat ders kitaplarında somutlanarak, çocuğa kitap yoluyla aktarılır. Bu nedenle ders kitapları pek çok araştırmaya konu olmuştur ve olmaya devam etmektedir. Toplumsal cinsiyet ayrımcılığı da bunlardan biridir. Kadınlar ders kitaplarında genellikle geleneksel rollerde yer almaktadır. Diğer taraftan erkekler kadınlara kıyasla daha önemli ve baskın rollerdedir. Çocuklar da ders kitapları aracılığı ile kadınların ev işleri ile uğraşmalarını ve erkeklerin de güçlü olmalarını ve dışarıda çalışmalarını normal bir şey olarak öğrenir(Polat 2010, Yurtsever 2011).

Asan (2006) “Ders Kitaplarında Cinsiyetçilik ve Öğretmenlerin Cinsiyetçilik Algılarının Saptanması” konulu çalışmasında, ilköğretim okullarının 1. sınıftan 5. sınıfa kadar okutulmakta olan ders kitaplarını cinsiyetçilik açısından incelediklerinde, öğretmenlerin toplumsal yapıda, okul ortamında, sınıf içi değer ve uygulamalarında ve ders kitaplarında cinsiyetçilik algısına sahip oldukları görülmüş ve ders kitaplarının resim ve metin analizlerinde cinsiyetçi tutumlar saptanmıştır. Çözüm önerisi olarak da ders kitaplarının yazılması ve seçilmesinde cinsiyetçilikle mücadelede hassas olan komitelerin oluşturulması, öğretmenlerin bu konularda bilinçlendirilmesi, cinsiyetçilikle mücadelenin toplumun her kesimini kapsamaması ve devletin bu konuda girişimlerini eğitim kurumlarından başlayarak arttırması gerektiği vurgulanmıştır.

Asan (2006) çalışmasında belirttiği gibi, Severge (1998) çalışmasında, kitapların metinlerinde, ana karakterlerin %31’i erkek çocuk, %18’i kız çocuk, %15’i yetişkin erkek ve %4’ü yetişkin kadın olduğunu saptamıştır . Yine Arslan’ın (2000) yaptığı çalışmada da ders kitaplarında yer alan temel karakterlerin %82,9’u erkeklerden %16,9’unun kadınlardan oluştuğu belirlenmiştir.

Torun (2002)’un öğrenci öğretmen etkileşiminde toplumsal cinsiyet kimlik önyargıların ve sınıf içi etkileşimlerin toplumsal cinsiyet rollerinin gelişiminde ve yeniden üretilmesindeki etkisini incelediği çalışmasında, öğretmenlerin öğrencilerin davranışlarına dair toplumsal cinsiyet kalıpyargılarına sahip olmakla kalmayıp bu görüşlerinden hareketle kız ve erkek öğrencilere farklı davrandıklarını ortaya koymuştur. Bu farklılıkların özellikle gösterilen negatif ilgi ve cezalandırmalarda ortaya çıktığını gözlemlemiştir. Öte yandan öğrencilerin ve öğretmenlerin bu farklı tutumları kız ve erkeklerin “doğal” yapılarından kaynaklı “normal” olarak

algıladıklarını dolayısıyla öğrenci-öğretmen ilişkisindeki toplumsal cinsiyet kimliklerine dair önyargılarını fark edemedikleri görülmüştür.

4.3.9. Medya

Medya, teknoloji alanında kaydedilen gelişmelere paralel olarak yeni iletişim araçlarının da devreye girmesiyle beraber toplumsal yaşantının her alanında yer almaktadır. Sinemadan televizyona, gazeteden internet'e, video kliplerden reklâmlara kadar yazılı ya da yazılı olmayan çok değişik biçimlerde üretilen medya metinleri, çeşitli iletişim araçları vasıtasıyla bireylere ulaşmaktadır. Yaşanan bu değişim doğrultusunda medya, bireylerin düşüncelerinin, davranışlarının ve değer yargılarının oluşumunda önemli bir role sahip olmaktadır (Erdoğan 2010).

Kitle iletişim araçları arasında özellikle televizyonun toplumsal cinsiyet rollerinin oluşmasında basılı iletişim araçlarına göre daha etkili olduğu bilinmektedir. Televizyon görselliğe hitap etmesi sebebiyle tüm kitle iletişim araçları içerisinde bireyleri ve toplumları en fazla etkileyen iletişim aracıdır. Televizyonun kadın ve erkeğin cinsel rollerine ilişkin açık mesajlar verdiği dikkat çekmektedir. Birçok filmde kadının çoğunlukla “dişilik” yönü ön plana çıkarılmakta ve kadınsılık edilgen roller ile sergilenmekte; erkek figürleri ve erkeksilik ise baskın, saldırgan, bağımsız ve girişimci olarak gösterilmektedir. Aydın (2010), çocukların cinsiyet kalıp yargılarını, cinsiyete özgü meslekleri ve aile içi rolleri öğrenmede televizyondan etkilendiklerini göstermektedir.

Yerli diziler toplumsal cinsiyet bakış açısıyla ele alındığında ise, karakter tanımlamalarının ikili karşıtlıklar üzerinden kurulduğunu söylemek mümkündür. Erkeğe soğukkanlılık, istikrar, cesaret ve başarı özellikleri; kadınlara duygusallık, zerafet ve sadakat özellikleri atfedilmektedir (Çelenk ve Timisi 2000, Erdoğan 2010). Ayrıca toplumsal düzlemdeki cinsiyete dayalı iş bölümü de aynen aktarılmaktadır. Kadınlar, konumları ne olursa olsun genellikle aile içinde, evde gösterilmektedir. Çalışma yaşamında yer alan kadınlar bile ev kadını ve anne nitelikleri ile ön plana çıkarılmaktadır (KSSGM 2000). Gedik (2008), televizyon dizilerinin, var olan algıları değiştirmek ya da alternatif kimliklere yer vermek yerine, geleneksel toplumsal cinsiyet kalıplarını pekiştirdiklerini belirtmektedir

<http://bianet.org/biamag/toplumsal-cinsiyet/106859-dizilerdeki-kadinlik-ve-erkeklik-halleri>
Erişim tarihi: 01.07.2010)

Bir iletişim biçimi olan reklamlar da çocuğun sosyalleşme sürecinde önemli bir rol oynamakta ve kültürel değerleri yansıtmaktadır. Uluyağcı ve Yılmaz (2007)'in incelediği dört televizyon reklamında cinsiyet rollerinin temsilinde erkek çocuk gücün, otoritenin, güvenilirliğin, ikna ediciliğin simgesi olarak betimlenmiş ve bu betimlemeler olduğu gibi reklama yansıtılmıştır. Sabuncuoğlu (2006), televizyon reklâmlarında toplumsal cinsiyeti incelediği çalışmasında, televizyonda yayınlanan 14 reklâm filmini “gösterge bilimsel analiz yöntemi” ile incelenmiştir. Eril ve dişil özelliklerin reklâm filmlerinde var olup olmadığının tespit edilmeye çalışıldığı araştırmada, reklâm filmlerinde dişil modellerin daha fazla kullanıldığını saptamıştır.

Yine çoğu çizgi film de kahraman erkektir, hemen hemen hiç kadın karakter bulunmamaktadır; yer verilen kadın kahramanların da çoğu çaresiz ya da erkeğe bağımlıdır (Yurtsever 2011).

İmamoğlu ve Gültekin (1993), farklı politik yaklaşımli dört Türk gazetesini incelediklerinde, cinsiyet rolleriyle ilgili kalıpyargıların sürdürüldüğünü belirlemişlerdir.

Geleneksel iletişim araçları arasında yer alan dergilerde ise Türkiye’de yayınlanan kadın dergilerine bakıldığında, 1980’lere kadar kadınların haklarını ve rollerini sorgulayan herhangi bir önemli feminist dergiye veya kadın dergisine rastlamak mümkün değildir. Söz konusu dönemde yayınlanan dergiler, çoğunlukla moda ve kadınların aile içi sorumlulukları konularıyla ilgilenmişlerdir. Kadınların özel yaşamları üzerinde de düzenleyici bir otorite olarak işlev görmüşlerdir. Bir Türk mizah dergisi üzerinde yapılan araştırmada da cinsiyet kalıpyargılarının karikatürlere de yansıtıldığı gözlenmiştir. Araştırmada dikkati çeken nokta, karikatürlerde kadın cinselliğinin çok kullanılması ve geleneksel cinsiyet kalıpyargılarının sürdürülmesidir (İmamoğlu ve Gültekin 1994, Yurtsever 2011).

Ramize Erer karikatürlerinin incelendiği çalışmada da, toplumsal cinsellik kodlamalarına göre erkek egemenliğinin kapsamının gereğinden fazla öne çıkartıldığı görülmüştür (Kınlı 2003).

Bir diğerk geleneksel iletişim aracı da sinemadır. Sinemanın da, diğerk iletişim araçları gibi “gerçek”liğink yansımaları, anlatımları ya da en azından yorumları olduğu kabul edilmektedir. Klasik ya da egemen sinema “Hollywood filmleri” perdede gerçek kadını değil; sadece ideolojik anlam yıklk “kadınlık”a ait kliőe imgeleri gostermektedir. Bireyi mevcut sisteme rahatlıkla eklemleyebilen ve oldukça büyük bir etkiye sahip sinemada kadının temsili ataerkil ideolojiyle uyumludur. Mohanna (1993)’ya göre ise sinemanın başlangıcından itibaren kadın ve erkek rolleri hemen hemen aynı, belli, kesin ve kırılmaz kalıplar içinde kalmıştır. Erkekler başarıyla, güçle ve eylemleriyle, kadınlar ise erkeklerle olan ilişkileriyle tanımlanmaktadır (Erdoğan 2010).

Ülkemizde Abisel (2000) tarafından yüz üç yerli sinemanın incelendiği çalışmada ise, kadın karakterlerin toplumsal varoluğu doğrudan onların aile kurumuyla ilişkilerine ve annelik kimliğine bağlanmaktadır.

Ayrıca roman ve hikaye kitapları incelendiğinde de; kadınların cinsel nesne olarak gösterildiği görülmektedir. Orhan Kemal romanlarında kadın, yazılmamış kurallar ve dayatılan roller ile kendisine sunulanları yaşama ve etken öznenin cinsel nesnesi olma açmazında bireyler olarak sunulmaktadır (Eliuz 2010). Aslan (2010) kadının sunuluğu bakımından 13 romanın incelendiği çalışmada, çocuk kitaplarının çoğunlukla cinsiyetçi bir bakış açısıyla hazırlandığı, erkek ve kadın rollerinin geleneksel bir biçimde sunulduğu saptanmıştır. Oysa çocuk edebiyatı ürünlerinde cinsel roller çağdaş yaşamın gereklerine uygun olarak örneklendirilmeli, kadına ve erkeğe verilen değer ve yüklenen anlam arasında farklılık olmamalıdır. Özellikle geleneksel anlayışın oluşturduğu cinsel kimliklere ilişkin yargılara yer verilmemelidir.

Küreselleşen dünyada birçok uzman yeni iletişim teknolojilerinin devrimci potansiyeline işaret etmektedir. Özellikle internet bu noktada önemli bir yer tutmaktadır (Erdoğan 2010) . İnternetin hayatımıza girmesi, sosyal ağlarda birebir etkileşime ve yorumlamaya dayalı iletişimin artması ile birlikte sosyalleşme araçlarının yönü televizyon, radyo, gazete, dergi gibi geleneksel medyadan sosyal ve yeni medyaya kaymış dolayısıyla kadın aktif olarak bu ağlarda yerini alarak toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin kavramsallaştırmanın yönünü değişirmiştir. Sosyalleşen yeni medya ile birbiriyle etkileşerek fikir alişverişinde bulunan

insanların bir arada içerik oluşturması mümkün hale gelmiş, böylece kadın; toplumsal cinsiyet rollerinin anlamını değiştirebilme gücü elde etmiştir. Her ne kadar kadın vücudu ve çıplaklığı, FriendFeed, Facebook gibi sosyal ağlarda paylaşılan fotoğraf ve resimlerle metalaştırılmaya çalışılsa da kadının önemli kararlar verme yeteneği olan ve tamamen erkeğe bağımlı olmayan bir birey olduğu görülmektedir. Fakat yine de hala kadının geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin devam ettiği de göz ardı edilemez (<http://isilyilmaz.com/toplumsal-cinsiyet-ve-sosyal-medya-biyiksizlar/> Erişim tarihi: 7 Temmuz 2010)._Bu en belirgin olarak elektronik oyunlarda kendini göstermektedir

Soyseçkin (2007) çalışmasında internette oynanan oyunlarda kişi karakterlerinde geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin pekiştirildiğini belirtmektedir. Bu oyunlarda kadınlar, erkek karakterlerin amaçlarına ulaşmasında aracı rolü oynamakta, kadınların yardıma ihtiyacı olan zayıf cinsiyet biçiminde sunulmasıyla da sıklıkla karşılaşmaktadır.

Sonuç olarak; yeni medya ortamı, geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini pekiştiren bir niteliğe sahip olmasına rağmen kadınlar için önemli kazanımlar sağlama potansiyeline de sahiptir. Bununla birlikte, yeni iletişim araçları küçük ama bağımsız ve alternatif medyanın gelişebilmesi için de uygun zemin sağlamaktadır. Bu, cinsiyetçi olmayan bir medya ve toplumsal eşitsizliklerin giderilmesine yönelik verilen mücadele için de önemli bir katkı sağlamaktadır (Erdoğan 2010).

4.3.10. Günlük Kullanılan Dil

Toplumsal cinsiyet gelenek, eğitim, medya, basın ve hukuksal uygulamalar yoluyla durmadan yeniden üretilmektedir. Tüm bu yeniden üretim araçlarının da gücü dilden gelmektedir. Çünkü bu araçların toplumsal cinsiyeti aktarması dil olmaksızın mümkün olmamaktadır. Bu nedenle toplumsal cinsiyet ile dil arasında göz ardı edilmeyecek bir ilişki bulunmaktadır. Cinsiyetçi dil kullanımı, atasözleri, argo, günlük dil ve medya aracılığı ile oldukça yaygındır. Kullanılan bu eril dil, genellikle kadının bedenini konu alır ve onun cinselliğini aşağılar niteliktedir. Kadını zorunlu rollere iten, saldırgan bir dildir. Çünkü var olan dil sistemi, kadının kendi dünya görüşünü ve kendini ifade etme biçimine engeldir. Örneğin, “kadının sırtından sopayı, karnından sıpayı eksik etmeyeceksin”, “saçı uzun akılı kısa”, “eksik etek”,

“elinin hamuruyla erkek işine karışma”, “kızını dövmeyen dizini döver” gibi deyim ve atasözlerinden Türk toplumunda kadına verilen değeri, ona ve erkeğe yüklenen özellikleri anlayabilmek hiç zor değildir. Yine başka örneklere bakacak olursak “evi dişi kuş yapar” atasözü ile “erkek adam ekmeğini taştan çıkarır” atasözü kadının yerinin evi olduğunu, para kazanması gereken dolayısıyla dışarıda, kamu hayatında olması gerekenin erkek olduğunu vurgulayan söylemlerdir (Yurtsever 2011). Bunlar ve bunlara benzer ifade biçimleri ve söylemler, tabii ki yaşanmışlıkların belli bir bakış açısının dile yansıyan sonuçlarıdır. Bu tür bir dili kullanarak büyüyen birey de elbette ki, kadın ve erkek cinsiyetleri hakkında birçok kalıp yargıyı içselleştirme olanağına sahip olacaktır (Yurtsever 2011).

4.3.11. Meslek Seçimi

Eğitimde kız ve erkek öğrencilerin mesleki yönelişleri ve tercihleri çok önemli bir sorundur. Genel olarak bakıldığında, kız öğrencilerin sözel alanlara, erkek öğrencilerin sayısal alanlara yönelmesi aslında geleneksel cinsiyetçi yapının bir sonucudur. Yine, ortaöğretim dâhil liselere bakıldığında, Güzel Sanatlar Liselerinde kızların katılımının erkeklerden yüksek olduğu, Fen Liseleri ve Spor Liselerine erkeklerin katılımının kızlardan yüksek olduğu gerçeği toplumsal cinsiyet ayrımının göstergelerinden biridir (Tan 2008, Yurtsever 2011).

Cinsiyet ile ilgili farklılıkların kızların ve erkeklerin sosyalleşme sürecinde karşılaştıkları farklı cinsiyet rolleri eğitiminden kaynaklanabileceği de göz ardı edilmemelidir (Yurtsever 2011). Kız ve erkek çocuklara, kadınlara ve erkeklere, onların kişisel tercihleri ya da yeteneklerine göre değil, toplumsal cinsiyet rollerine göre farklı görev ve sorumluluklar yüklenmektedir (Bhasin 2003). Kızlar toplumsallaşma sürecinde cinsiyet rollerine uygun mesleklere yönlendirildiklerinden geleneksel mesleklerde bulunurlar (Eccles, Jacobs, Harold 1990). Bu durum onların doğuştan getirdikleri bir özellik değildir. Yönlendirilme öğretmenler, anne, baba, sosyo-kültürel çevre ve arkadaşlar tarafından yapılır (KSSGM 2000). Oysa toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanabilmesi için kadınların ve erkeklerin, kız ve erkek çocuklarının eşit haklar, sorumluluklar, fırsat ve olanaklarla donatılması gereklidir (KSSGM 2000). Türkiye’de tarihsel ve kültürel bir gerçeklik olan cinsiyete dayalı iş, kadınların toplumsal yaşam deneyimlerini aile ve yakın çevre ile sınırlamaktadır.

Bunun sonucu olarak kadınlar ve erkekler farklı işler yapmaktadırlar (Tan 2000). Kadınlar çalışmaya, genellikle, ev içi görevlerinin uzantısı olan meslek gruplarında başlamakta; öğretmenlik, hemşirelik gibi faaliyetleri yerine getirmektedir ve aile rollerine yakın işlere yönelmektedir. Erkeğe somut, kadına da soyut düşünce yeteneğini özgürleştiren anlayış kadını, daha çok hissiyatın ön planda olduğu alanlara yöneltmeye çabalamıştır. Bu da pilot/hostes, patron/sekreter, doktor/hemşire ikilemini oluşturmuş, kadınların mesleki açıdan belirli alanlarda yoğunlaşma sürecini hızlandırmıştır. Bu da özellikle kız öğrencilerin mesleki yönelim ve tercihlerinde yeteneklerinden çok cinsiyet rollerinin etkisinin büyük olduğunu göstermektedir

Diğer bir cinsiyetçilik içeren davranış da, sınıf ortamında öğrencilere meslek seçimlerinin sorulması ve karşılığında alınan yanıtlara müdahale edilmemesidir. Çünkü bu tip durumlarda kızlar genellikle aile ve yakın çevre yönlendirmesiyle, sınırlı ve cinsiyet rollerinin devamı niteliğindeki öğretmenlik, hemşirelik ve sekreterlik gibi mesleklere yönelmektedirler. Erkekler ise devlet yönetimi, mühendislik, doktorluk ve çok daha farklı meslek dallarına yönelebilmektedirler. Bu yönlendirmenin farkında olup, müdahale ederek, özellikle kız öğrencilerin kafalarında bir takım soru işaretleri uyandırmak gerekir. Bu seçimlerin bu şekilde gerçekleşmesinin doğal olmadığını, toplumsal cinsiyet rollerinin bunu dayattığının öğrencilere hissettirilmesi gerekmektedir (Yutsever2011).

Evans ve Schweingruber (2002) Amerika, Taiwan ve Japonya’da 11. sınıf öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada erkek öğrencilerin bilim matematik ve sporla ilgilendiklerini, kız öğrencilerin ise müzik, resimle ilgilendikleri belirlenmiştir. Sharepour (2005) İran’daki 369 öğrenci üzerinde yaptığı çalışmada kızlar avukatlık mühendislik gibi mesleklerin hem erkekler hem kızlar için uygun olduğunu belirtirken; erkek öğrenciler avukatlığın daha çok erkekler için uygun bir meslek olduğunu belirtmişlerdir. Vatandaş (2007), “Toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rollerinin algılanışı” konulu çalışmasında, her iki cins tarafından en kadınsı mesleğin “gündelikçilik/temizlikçilik”, “sekreterlik” ve “hemşirelik” olduğunu; en erkeksi mesleğin ise “amelelik” başta olmak üzere “ağır vasıta şoförlüğü, mülki amirlik, politika, müftülük, muhtarlık, yöneticilik, güvenlik görevlisi, tüccarlık ve işsizlik” olduğunu belirlemiştir. Her iki cinse de uygun görülen meslekler ise “avukatlık, doktorluk, hâkimlik/savcılık, diş hekimliği, mimarlık, inşaat mühendisliği, makine

mühendisliği, bilgisayar programcılığı, eczacılık, öğretmenlik, akademisyenlik ve yazarlıktır”. Yapılan araştırma incelendiğinde, kız öğrencilerin çoğunun, küçüklükten beri içselleştirdikleri eril bakış açısı yüzünden hem fiziksel görünüşleri hem de bununla bağlantılı cinsel kimlikleriyle öne çıkmaya yönlendirildiği ve gelecekle ilgili tercihlerinde de bundan bağımsız davranmadıkları sonucu çıkarılabilir (Tan 2008).

4.3.12. Göçler

Türkiye’de nüfus, ekonomik ve siyasal değişikliklere bağlı olarak gerçekleşen iç göçler sonucunda, kırlardan kentlere kaymıştır.

Kente göçle birlikte eski geleneksel tutum ve davranışlar etkisini yitirmekte, kişiler geldikleri yerle olan ilişkilerini sürdürmekle birlikte yeni davranış kalıplarını benimseme eğilimi göstermektedirler. Konuya kadınlar açısından bakıldığında özellikle eğitim-sağlık- doğurganlık vb. unsurlar açısından kadınlar, şehre yerleşme ile birlikte etkileşim sürecine girmekte ve olumlu gelişmeler yaşamaktadır. Genel olarak, davranış kalıplarında, tüketim alışkanlıklarında, düşünce yapılarında farklılıklar meydana gelmekte, özellikle aile içi karar süreçlerine daha fazla katılmaktadırlar. Şehre yerleşen ailelerde erkekler, köydeki tarımsal faaliyetleriyle birlikte şehirdeki diğer iş imkanlarını da değerlendirebilmekte ve dolayısıyla şehrin sosyal ve ekonomik avantajlarını daha iyi kullanabilmektedir. Aynı zamanda toplumsal cinsiyet rolleri ve kalıpyargılarında da olumlu yönde değişimler başlamaktadır (Güreşçi 2011).

4.4. Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığı ve Sağlıkla İlişkisi

Bireyin toplumsal cinsiyet algısı birçok etken tarafından belirlenmekte, toplumsal cinsiyet de bireyleri yaşamının her döneminde farklı şekillerde de olsa etkilemektedir. Fırsatları kullanmada, kaynakların ayrılmasında ve kullanımında, hizmetlere erişimde bireyin cinsiyeti nedeniyle ayrımcılık yapılabilmektedir. Söz konusu ayrımcılıklardan, erkeğe oranla daha dezavantajlı ve daha düşük toplumsal statüye sahip olan kadınlar daha olumsuz etkilenmektedirler. Temel bir insan hakkı olan sağlığın korunmasında ve sağlık hizmetlerine ulaşmada yetersizlik, eşitsizlik bu ayrımcılığın en dikkat çeken sonucudur. Toplumsal cinsiyette eşitlik kadın ve erkek

arasında sorumlulukların ve kazançların dağılımında olduğu kadar, diğer birçok konuda da adalet ve hakkaniyetin olması ile sağlanabilir. Tüm bunların ışığında, kadın ve erkeğin farklı gereksinimi ve güçlerinin olduğu kabul edilmeli, bu farklar gözetilerek iki cinsiyet arasındaki dengenin sağlanması amaçlanmalıdır. Kadının güçlendirilmesi ve geliştirilmesi, toplumsal cinsiyet bakış açısının politika, strateji ve uygulamalara yansıtılması büyük önem taşımaktadır. Cinsiyetler arası eşitliğin sağlanması ve toplumsal cinsiyet ayrımcılığının ortadan kaldırılması doğrultusunda Dünya’da ve Türkiye’de atılımlar yapılmış olmasına karşın, konuya ilişkin istenilen düzeye ulaşmak için kaydedilmesi gereken pek çok aşama vardır(Akın 2007).

Toplumsal cinsiyet ayrımcılığı” nedeniyle kadınların bazı insan haklarını kullanamamaları sağlıklarını da olumsuz etkilemektedir. Bu etkileşim genellikle toplumsal cinsiyet ayrımcılığının kaçınılmaz bir sonucu olan “kadının düşük toplumsal statüsü” nedeni ile ortaya çıkmaktadır . Günümüzde Dünya’da, 45 milyon insan HIV (Human Immunodeficiency Virus) enfeksiyonu ile, 330 milyon ise tedavi edilebilir cinsel yolla bulaşan enfeksiyon (CYBE) ile yaşamaktadır. Bilindiği gibi geçmişte HIV prevalansı erkeklerde daha yüksek iken, bu fark kadınların aleyhine giderek azalmaktadır. Burada etkili olan faktör, kadının biyolojik duyarlılığındaki farklılığın bulaşmayı kolaylaştırmasıdır; cinsel ilişkide enfeksiyonun bulaşması kadınlarda iki misli daha fazladır. Ancak kadının sosyal konumundan, düşük statüsünden kaynaklanan sosyal duyarlılığı da bulaşmayı kolaylaştıran, belki de biyolojik duyarlılığından daha fazla etkili olan bir faktördür. Kadının ekonomik bağımlılığı, karşı gelememesi, “hayır” diyememesi ve bazı Afrika ülkelerinde olduğu gibi kadına yapılan zararlı geleneksel uygulamalar bulaşmayı daha da artırarak kadınlardaki HIV dahil bütün CYBE’leri artıran ciddi bir etkendir.

Yine kadın sağlığıyla ilgili olarak özellikle üreme sağlığına ilişkin konular cinsiyet ayrımcılığının en çok yapıldığı alandır. Çünkü kadınların yaşamları boyunca üreme sağlığı ile ilgili sorunları yaşama olasılıkları erkeklerden daha yüksektir. Kadınlar gebelik, doğum ve düşüğe bağlı sorunları cinsiyetleri nedeniyle yaşamaktadır. 15–44 yaş grubunda toplam hastalık yükü içinde üremeye ilişkin hastalık yükü hesaplandığında, üreme sağlığı yükü kadınlarda (% 36, 6) erkeklerin (% 12, 3) üç katı olarak bulunmuştur.

Ayrıca, “kadına yönelik şiddet”, toplumsal cinsiyet ayrımcılığında önemli bir sorun alanıdır. Kadınlara Yönelik Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesine göre, kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, “bir kadına sırf kadın olduğu için yöneltilen ya da oransız bir şekilde kadınları etkileyen” şiddettir, yani cinsiyet temelli şiddettir. Genellikle gizli tutulan ancak bütün Dünya’da yaygın olduğu bilinen bu konudaki rakamlar ürkütücüdür. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından yürütülen bir çalışma göstermektedir ki şiddete uğrayan kadınların %20-70’i bu çalışma için kendileriyle görüşülene kadar hiç kimseye bundan bahsetmemiştir. Topluma dayalı yapılan 40 araştırmanın sonucuna göre kadınların %25-50’si erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmaktadır. Tecavüz ve ev içi şiddet gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde kadınların hastalık yükünün önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Verilen diğer bir sonuca göre, her üç kadından en az biri veya yaklaşık bir milyar kadın hayatlarının bir noktasında genellikle kendi ailesinden veya tanıdığı birinden dayak yemiştir, zorla seks yapmaya zorlanmış ya da farklı bir biçimde tacize uğramışlardır. Kadına karşı cinsiyet temelli uygulanan, sağlık sonuçları son derece ciddi olan diğer bazı çarpıcı şiddet örneklerinden, cinsiyet temelli ayrımcılıktan söz etmek konunun daha iyi anlaşılması yönünden uygun olacaktır. Soyun devamı gibi gerekçelerle erkek çocuk tercihinin yapıldığı ülkelerde, günümüz teknolojisinin de etik olmayan bir şekilde kullanılması ile dişi fetüsün yaşamına son verilmektedir. Bu uygulamanın bir zamanlar yaygın olarak yapıldığı Çin’de bu nedenle 30 milyon erkek fazlası olduğundan söz edilmektedir. İkinci örnek ise Mısır, Somali dahil pek çok Afrika ülkesinde, hiçbir sağlık gerekçesi olmayan ve kız çocuklarına tamamen cinsiyetleri nedeni ile ve cinselliklerini engellemek amacı ile uygulanan “kadın sünneti (female genital mutilation)”dır. Bu uygulamada kız çocuğu kanama ve enfeksiyondan kaybedilmez ise ileride cinsel ilişki ve doğumda çok ciddi sağlık sonuçları yaşamaktadır. Diğer bir örnek ise, kadının yaşamına yine cinsiyeti ve gender rolü nedeni ile son verilmesi yani “namus cinayetleri”dir. Genellikle saklanan bir durum olan ve “sözde namus” gerekçesi ile işlenen bu cinayetlerde kadının, ailenin onaylamadığı bir gönül ilişkisinin ailenin namusunu kirlettiği anlayışı ile kadının, aileden erkek bir birey tarafından, çoğu kez aile meclisinin kararı ile öldürülmesidir. Burada görüleceği gibi, aynı ailedeki kadın ve erkek “toplumsal cinsiyet rolü” nedeni ile zarar görmektedir, ne varki kadının yaşam hakkı elinden

alındığından kaybı daha fazladır . Bekaret denetimi diğer ayırıcı bir uygulama olup, pek çok geleneksel toplumda mevcuttur. Evlilik öncesi cinsel ilişkinin gebelik ve CYBE gibi olası riskleri nedeni ile koruyucu bir önlem olarak ele alındığı varsayılsa bile, bu durumda düşünülen riskler her iki cinsiyet için de söz konusudur ve eşit yaklaşımla uygulanması beklenir. Oysa kadının evlilik öncesi cinsel ilişkisi tümü ile yasaklanırken, aynı toplumlarda diğer cinsiyetinki ise aksine teşvik edilmektedir. Dünya nüfusunun yarısını oluşturan kadınların toplumsal cinsiyet ayrımcılığı sonucu ikinci sınıf insan muamelesi görmeleri, düşük olan toplumsal statüleri, kaçınılmaz olarak onların verilen sağlık hizmetlerini kullanmalarını, hizmetlerden zamanında yararlanmalarını da olumsuz etkilemektedir (Akın 2007). Doğu ve güneydoğu bölgesinde yapılan bir araştırmaya göre kadınlar eşlerinden izin almadan hastaneye gidememekte, erkek doktorlara muayene olamamakta, aile planlaması ve bunun gibi birçok sağlık hizmetlerinden yeterince yararlanamamaktadır (Kahraman 2010).

4.5. Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığına İlişkin Toplumun Bilinçlendirilmesinde Hemşirelerin Rolü

Hemşireler toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin kalıpyargıları ve tutumları eşitlikçi bir biçimde şekillendirilerek topluma benimsetilmesinde önemli sorumlulukları olan kişilerdir. Çünkü hemşireliğin temel amaçlarından biri bireyin, ailenin ve toplumun ihtiyaç duyduğu konularda eğitim ve danışmanlık hizmeti vermektir. Bu açıdan hemşireler, bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi bakış açısını kazanmalarında kritik rol oynamaktadır. Ayrıca hemşirelerin kendilerinin de toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi bakış açısına sahip olmaları hizmet verdiği bireylerin eşitlikçi bakış açısına sahip olmalarını açısından önem arz etmektedir. Bu nedenle Hemşirelik Bölümü öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları son derece önemlidir.

Sağlık konusuna olan çağdaş yaklaşım ve stratejiler yaşamın her döneminde, insanın sağlıklı ve saygın yaşamasını hedeflemekte ve buna yönelik eylem planları ve etkinlikler oluşturmaktadır. Bu kapsamda; sağlık hizmetlerinde beklenen sonuçların elde edilmesinde; sağlık personelinin nitelikli, bilgili, becerili, toplumsal

cinsiyet ve toplumsal cinsiyetin sağlığa etkileri konusunda duyarlı olmaları gerekmektedir.

Avrupa Birliği'ne katılım, serbest dolaşım ve değişen sağlık gereksinimlerini, uluslararası standartlarda karşılama gerekçeleriyle, ülkemizde de meslek ve rol tanımları geliştirilmiş olup, bunları gerçekleştirecek eğitim programları da oluşturulmaktadır. Tıp, Hemşirelik, Ebelik Lisans ve Lisansüstü eğitim programlarında “Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı (CS/ÜS) Mezuniyet Öncesi Eğitimini Geliştirme Projesi” çalışma kapsamı bunlardan biridir. Bunun için üniversitelere bağlı 3 tıp fakültesi, 3 hemşirelik okulu (lisans) ve 3 ebe okulu (lisans) CS/ÜS öğretim programlarını (müfredat) geliştirmek ve eğitim kapasitelerini güçlendirmek, böylelikle ulusal kalite ve standartların yükseltilmesine katkıda bulunmak amacıyla seçilmiştir. Hemşirelik çekirdek müfredatı için Hacettepe Üniversitesi, Gülhane Askeri Tıp Akademisi (GATA) ve Dokuz Eylül Üniversitesi seçilmiştir.

Türkiye Üreme Sağlığı Programı'nın bir alt-projesi olan bu projenin genel amacı; Türkiye'deki üniversitelerin tıp fakülteleri, ebelik ve hemşirelik okullarında verilen hizmet/mezuniyet öncesi CS/ÜS eğitiminin güçlendirilmesine katkıda bulunmak ve CS/ÜS eğitimi, Avrupa Birliği hukuku/düzenlemeleri ile uyumlu hale getirmektir. Böylelikle Türkiye'nin cinsel sağlık ve üreme sağlığı sorunlarının çözümüne katkıda bulunulacak ve CS/ÜS hizmetlerinin kalitesi yükseltilerek bu hizmetlerin kullanılabilirlik ve erişilebilirliği artırılabilecektir. Etkili mezuniyet öncesi eğitimle ülkenin temel sağlık sorunlarını çözecek insangücünün yetiştirilmesiyle, hizmet-içi eğitiminin yükü hafifletilerek çok yönlü kaynak tasarrufu sağlanacaktır.

Hemşirelik Lisans eğitimi için hazırlanan bu müfredat çalışmasında, öncelikle yukarıda belirtilen; Türkiye Üreme Sağlığı Programı, CS/ÜS Hizmet Çerçevesi, CS/ÜS Hizmet Standartları, Üreme Sağlığı Hizmetlerinde İş Tanımları, CS/ÜS Hizmet-içi Eğitim Modülleri incelenerek, program hedefleri, iş tanımları ve hizmet standartlarıyla uyumlu bir çalışma yürütülmeye çalışılmıştır. Bu müfredat programı çerçevesinde; öğrencilerin cinsiyet ve toplumsal cinsiyete ilişkin kendi algılarını rahat, dürüst ve tarafsız bir şekilde ifade edebilmeleri hedeflenmektedir. Ayrıca; öğrencilerin cinsiyet yönünden eşitliğin olmadığı durumlarda oluşan etkileri yansız bir tutum içinde değerlendirebilmeleri; sosyal ve toplumsal statünün sonucunda

cinsiyete göre ortaya çıkan toplumsal sorunları açıklayabilmeleri, Dünya’da ve ülkemizde toplumsal cinsiyetin sağlığa etkilerini, yaşam dönemlerine göre sıralayabilmeleri kazandırılmış olacaktır. Öğrenci bu bölümü tamamladığında; cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramını tanımlayarak, toplumsal cinsiyetin gelişmesinde rol oynayan, kadın ve erkeğin rollerini, sosyal özelliklerini ve toplumda yer alışlarını yansız bir tutum içinde tanımlayarak, sağlıkla ilişkisini ortaya koyabilecek ve her iki cinsle uygun ve gerekli iletişimi geliştirebilecek bilgi tutum ve beceriyi kazanacaktır. Geleceğin hemşire adaylarının toplumsal cinsiyet konusunda farkındalıklarının sağlanarak mezun olması, toplumun da bu konu da bilinçlenmesinde katkı sağlayacaktır.(Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Mezuniyet Öncesi Eğitim Kapasitesini Güçlendirme Projesi)

5. GEREÇ ve YÖNTEM

5.1. Araştırmanın Şekli

Araştırma, Türkiye genelindeki üniversitelerde hemşirelik eğitimi veren bölümlerin dördüncü sınıfında öğrenim gören öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını ve bu tutumlarını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla kesitsel olarak yapılmıştır.

5.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri

Araştırma, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi(SBF), Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Çanakkale Sağlık Yüksekokulu (SYO), Dumlupınar Üniversitesi Kütahya SYO, Uşak Üniversitesi SYO, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi SYO, Gazi Üniversitesi SBF, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi SYO, Erciyes Üniversitesi Atatürk SBF, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Zonguldak SYO, Giresun Üniversitesi SBF, Atatürk Üniversitesi SBF, İnönü Üniversitesi Malatya SYO, Gaziantep Üniversitesi Gaziantep SBF Hemşirelik Bölümü öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın uygulandığı üniversitelere ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Sağlık Yönetimi, Beslenme ve Diyetetik, Ebelik ve Hemşirelik bölümleri bulunmaktadır. Hemşirelik Bölümü'nde 100 dördüncü sınıf olmak üzere toplam 420 öğrenci öğrenim görmektedir. Ayrıca bölümde 3 profesör, 3 doçent, 13 yardımcı doçent, 2 öğretim görevlisi ve 32 araştırma görevlisi olmak üzere toplam 53 öğretim elemanı görev yapmaktadır.

Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi SYO'da Acil Yardım ve Afet Yönetimi, Hemşirelik ve Ebelik bölümleri bulunmaktadır. Hemşirelik Bölümü'nde toplam öğrenci sayısı 261 olup dördüncü sınıfta 50 öğrenci öğrenim görmektedir. Yüksekokulda toplam 22 öğretim elemanı (1 profesör, 2 doçent, 6 yardımcı doçent, 9 öğretim görevlisi, 4 araştırma görevlisi) görev yapmaktadır.

Dumlupınar Üniversitesi SYO'da Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Hemşirelik ve Ebelik bölümleri bulunmaktadır. Hemşirelik Bölümü'nde 120 dördüncü sınıf olmak üzere toplam 548 öğrenci öğrenim görmektedir. Bölümde 2 yardımcı doçent,

4 öğretim görevlisi ve 1 araştırma görevlisi olmak üzere 7 öğretim elemanı görev yapmaktadır.

Uşak SYO'da Hemşirelik ve Ebelik bölümü olmak üzere iki bölüm vardır. Henüz Ebelik bölümünde öğrenci bulunmamaktadır. Toplam öğrenci sayısı 330 olup, dördüncü sınıf öğrenci sayısı 70 dir. Bölümde 1 profesör, 2 yardımcı doçent ve 4 öğretim görevlisi bulunmaktadır.

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi SYO'da Ebelik, Hemşirelik ve Sağlık Kurumları Yöneticiliği bölümleri bulunmaktadır. Hemşirelik Bölümü'nde 100 dördüncü sınıf olmak üzere toplam 399 öğrenci öğrenim görmektedir. Yüksekokulda 4 profesör, 1 doçent 6 yardımcı doçent ve 13 öğretim görevlisi ve 2 araştırma görevlisi olmak üzere 26 öğretim elemanı görev yapmaktadır.

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Beslenme ve Diyetetik ve Hemşirelik bölümleri bulunmaktadır. Hemşirelik Bölümü'nde 3 profesör, 5doçent, 8 yardımcı doçent, 7 öğretim görevlisi ve 12 araştırma görevlisi olmak üzere 35 öğretim elemanı görev yapmaktadır. Bölümde 122 dördüncü sınıf olmak üzere toplam 375 öğrenci öğrenim görmektedir.

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi SYO'da, Beslenme ve Diyetetik, Sağlık Yönetimi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi ve Hemşirelik bölümleri bulunmaktadır. Hemşirelik Bölümü'nde 120 dördüncü sınıf olmak üzere toplam 481 öğrenci öğrenim görmekte ve 31 öğretim elemanı(2 profesör, 2 yardımcı doçent, 14 öğretim görevlisi, 13 araştırma görevlisi) görev yapmaktadır.

Erciyes Üniversitesi Atatürk Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde, Beslenme ve Diyetetik, Hemşirelik ve Ebelik bölümleri bulunmaktadır. Hemşirelik Bölümü'nde 1 profesör, 3 doçent, 8 yardımcı doçent, 6 öğretim görevlisi ve 4 araştırma görevlisi görev yapmaktadır. Bölümde toplam öğrenci sayısı 391 olup, 72'isi dördüncü sınıf öğrencisidir.

Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Zonguldak SYO'da, Hemşirelik, Beslenme ve Diyetetik, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon ve Sağlık Yönetimi bölümleri bulunmaktadır. Hemşirelik Bölümü'nde 1 doçent, 6 yardımcı doçent, 1 öğretim görevlisi görev yapmaktadır. Bölümde toplam öğrenci sayısı 430 olup, 105'i dördüncü sınıf öğrencisidir.

Giresun Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde, Ebelik ve Hemşirelik bölümleri bulunmaktadır. Hemşirelik Bölümü'nde 50 dördüncü sınıf olmak üzere toplam 208 öğrenci mevcuttur. Bölümde 1 profesör, 7 yardımcı doçent ve 6 öğretim görevlisi bulunmaktadır.

Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde, Hemşirelik, Ebelik, Beslenme ve Diyetetik bölümleri bulunmaktadır. Daha önce 1982 yılından itibaren Hemşirelik Yüksekokulu ve 1996 yılından itibaren Erzurum Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü olarak 2009 yılına dek öğrenimini sürdüren iki farklı yüksekokulun 2009 yılında Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü olarak birleşmesi nedeniyle, Hemşirelik Bölümü'nde 180 dördüncü sınıf olmak üzere toplam 569 öğrenci mevcuttur. Bölümde 2 profesör, 8 doçent, 21 yardımcı doçent, 1 öğretim görevlisi, 15 araştırma görevlisi bulunmaktadır

İnönü Üniversitesi Malatya SYO'da, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Çocuk Gelişimi, Odyoloji, Ebelik ve Hemşirelik Bölümleri bulunmaktadır. Çocuk Gelişimi ve Odyoloji bölümünde henüz öğrenci bulunmamaktadır. Hemşirelik Bölümü'nde 103 dördüncü sınıf olmak üzere toplam 451 öğrenci mevcuttur. Bölümde 1 profesör, 8 yardımcı doçent, 2 öğretim görevlisi bulunmaktadır.

Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde, Hemşirelik, Ebelik, Solunum Terapistliği, Beslenme ve Diyetetik ve Sağlık Yönetimi bölümleri yer almaktadır. Ancak açık olan Solunum Terapistliği, Beslenme ve Diyetetik ve Sağlık Yönetimi bölümlerine henüz öğrenci alınmaya başlanmamıştır. Hemşirelik Bölümü'nde 100 dördüncü sınıf olmak üzere toplam 432 öğrenci mevcuttur. Bölümde 2 doçent, 11 yardımcı doçent, 6 öğretim görevlisi ve 6 araştırma görevlisi bulunmaktadır.

5.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, Türkiye sınırları içinde yer alan üniversitelere bağlı dört yıllık hemşirelik eğitimi veren fakülte ve yüksekokulların son sınıfında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Türkiye'de hemşirelik eğitimi veren okullar ve öğrenci sayıları 2008 Öğrenci Seçme Sınavı(ÖSS) Giriş Kılavuzu incelenerek tespit edilmiştir. 2008 ÖSS Giriş Kılavuzuna göre 84 hemşirelik eğitimi veren okul olduğu ve bu okullarda öğrenim gören öğrenci sayısının toplam 6427 olduğu belirlenmiştir.

Araştırmanın evrenini oluşturan fakülte ve yüksekokulların isimleri ve öğrenci sayıları Tablo1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Türkiye’deki Hemşirelik Eğitimi Veren Fakülte ve Yüksekokullarının Son Sınıfında Öğrenim Gören Öğrenci Mevcudu(2008 ÖSS Giriş Klavuzu)

		ÖĞR. SAYISI
1.	ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ BOLU SYO	50
2.	ADYAMAN ÜNİVERSİTESİ SYO	50
3.	ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ AYDIN SYO	60
4.	AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ AFYON SYO	70
5.	AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ SYO	40
6.	AHI EVREN ÜNİVERSİTESİ SYO	70
7.	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ ANTALYA SYO	100
8.	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ SYO	70
9.	AMASYA ÜNİVERSİTESİ SYO	50
10.	ANKARA ÜNİVERSİTESİ FAKÜLTESİ SBF	70
11.	ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ SYO	70
12.	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ HEMŞİRELİK YÜKSEKOKUL (HYO)	115
13.	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ ERZURUM SYO	70
14.	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ SYO	50
15.	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ BANDIRMA SYO	50
16.	BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ SBF	50
17.	BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ SYO	50
18.	BOZOK ÜNİVERSİTESİ SYO	50
19.	CELAL BAYER ÜNİVERSİTESİ MANİSA SYO	90
20.	CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ SBF	100
21.	ÇANAKKALE ON SEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ ÇANAKKALE SYO	50
22.	ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ SYO	70
23.	ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ ADANA SYO	100

24.	DİCLE ÜNİVERSİTESİ DİYARBAKIR ATATÜRK SYO	70
25.	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ HYO	115
26.	DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ KÜTAHYA SYO	120
27.	DÜZCE ÜNİVERSİTESİ SYO	50
28.	EGE ÜNİVERSİTESİ HYO	200
29.	İZMİR ATATÜRK SYO	60
30.	İZMİR ÖDEMiŞ SYO	60
31.	ERCIYES ÜNİVERSİTESİ ATATÜRK SYO	70
32.	ERZİNCAN ÜNİVERSİTESİ SYO	60
33.	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ SYO	80
34.	FATİH ÜNİVERSİTESİ HYO	40
35.	FIRAT ÜNİVERSİTESİ ELAZIĞ SYO	120
36.	GAZİ ÜNİVERSİTESİ HYO	90
37.	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ GAZİANTEP SYO	100
38.	GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ TOKAT SYO	60
39.	GİRESUN ÜNİVERSİTESİ SYO	50
40.	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SBF	50
41.	HALIÇ ÜNİVERSİTESİ HYO	66
42.	HARRAN ÜNİVERSİTESİ ŞANLIURFA SYO	50
43.	HİTİT ÜNİVERSİTESİ SYO	50
44.	İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ MALATYA SYO	100
45.	İSTANBUL BİLİM ÜNİVERSİTESİ FLORANCE NİGHTİNGALE HASTANESİ HYO	130
46.	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ FLORANCE NİGHTİNGALE HYO	140
47.	KAFKAS ÜNİVERSİTESİ KARS SYO	180
48.	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ KAHRAMANMARAŞ SYO	50
49.	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ TRABZON SYO	90

50.	KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ SYO	50
51.	KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ SYO	70
52.	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ SYO	90
53.	KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ YUSUF ŞEREF SYO	60
54.	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ KOCAELİ SYO	70
55.	KOÇ ÜNİVERSİTESİ HYO	24
56.	MALTEPE ÜNİVERSİTESİ HYO	80
57.	MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ SYO	50
58.	MARMARA ÜNİVERSİTESİ SBF	100
59.	MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ SYO	120
60.	MERSİN ÜNİVERSİTESİ İÇEL SYO	60
61.	MUĞLA ÜNİVERSİTESİ MUĞLA SYO	130
62.	MUĞLA ÜNİVERSİTESİ FETHİYE SYO	90
63.	MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ HATAY SYO	50
64.	MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ SYO	40
65.	NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ SYO	50
66.	NEVŞEHİR ÜNİVERSİTESİ SEMA ve VEFA KÜÇÜK SYO	50
67.	NİĞDE ÜNİVERSİTESİ ZÜBEYDE HANIM SYO	45
68.	ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ SAMSUN SYO	70
69.	ORDU ÜNİVERSİTESİ SYO	70
70.	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ DENİZLİ SYO	90
71.	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ SAKARYA SYO	80
72.	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ KONYA SYO	90
73.	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ AKŞEHİR SYO	50
74.	SIİRT ÜNİVERSİTESİ SIİRT SYO	200
75.	SİNOP ÜNİVERSİTESİ SYO	50
76.	SÜLEYMEN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ ISPARTA	70

	SYO	
77.	TRAKYA ÜNİVERSİTESİ EDİRNE SYO	60
78.	UFUK ÜNİVERSİTESİ HYO	25
79.	ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ BURSA SYO	120
80.	UŞAK ÜNİVERSİTESİ SYO	70
81.	YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ SAĞLIK VE HEMŞİRELİK HİZMETLERİ	45
82.	YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ VAN SYO	120
83.	ZONGULDAK KARAELMAS ÜNİVERSİTESİ ZONGULDAK SYO	100
84.	GÜLHANE ASKERİ TIP AKADEMİSİ HYO	92
TOPLAM		6427

Araştırmanın örneklem büyüklüğü her iki cinsiyet için “Evrendeki Birey Sayısı Bilinen Örneklem Genişliği Formülü” kullanılarak 1080 olarak bulunmuştur.

$$n = \frac{N \cdot t^2 \cdot p \cdot q}{d^2}$$

$$d^2(N-1) + t^2 \cdot p \cdot q$$

n: Örneklem alınacak birey sayısı

N: Evrendeki birey sayısı

t: Belirli serbestlik derecesinde ve saptanan yanılma düzeyinde t tablo değeri

p,q: yığın varyansı

d: Örneklem hatası

$$n = \frac{6427 \cdot (2.17)^2 \cdot 0.5 \cdot 0.5}{(0.03)^2} : 1080$$

$$(0.03)^2 \cdot (6427-1) + (2.17)^2 \cdot 0.5 \cdot 0.5$$

Araştırmanın örnekleme hesaplandıktan sonra araştırma sonuçlarının tüm ülkeye genellenebilmesi için Tabakalı Örneklem Yöntemi kullanılmıştır. TNSA 2008’e göre Türkiye 12 bölgeye ayrılmıştır. Bunun için her bölge bir tabaka olarak alınarak on iki tabakaya ayrılmıştır.

Tabakalarda yer alan okullar ve her bir tabakadaki toplam öğrenci sayıları aşağıda belirtilmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Tabakalarda Yer Alan Okullar ve Öğrenci Sayıları

Tabakalar	Okullar ve Öğrenci Sayıları
1. İstanbul	Marmara Üniversitesi SBF, İstanbul Bilim Üniversitesi, Florance Nightingale Hastanesi HYO, İstanbul Üniversitesi Florance Nightingale HYO, Fatih Üniversitesi HYO, Koç Üniversitesi HYO, Yeditepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sağlık ve Hemşirelik Hizmetleri, Maltepe Üniversitesi HYO, Haliç Üniversitesi HYO Toplam Öğrenci Sayısı: 625
2. Batı Marmara	Balıkesir Üniversitesi SYO, Balıkesir Üniversitesi Bandırma SYO, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Çanakkale SYO, Kırklareli Üniversitesi SYO, Trakya Üniversitesi Edirne SYO, Namık Kemal Üniversitesi SYO, Toplam Öğrenci Sayısı: 350
3. Ege	Afyon Kocatepe Üniversitesi SYO, Adnan Menderes Üniversitesi Aydın SYO, Pamukkale Üniversitesi Denizli SYO, Dumlupınar Üniversitesi Kütahya SYO, Celal Bayer Üniversitesi Manisa SYO, Muğla Üniversitesi Muğla SYO, Muğla Üniversitesi Fethiye SYO, Uşak Üniversitesi SYO, Ege Üniversitesi HYO, Ege Üniversitesi İzmir Atatürk SYO, Ege Üniversitesi İzmir Ödemiş SYO, Dokuz Eylül Üniversitesi HYO, Toplam Öğrenci Sayısı: 1155
4. Doğu Marmara	Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu SYO, Uludağ Üniversitesi Bursa SYO, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi SYO, Kocaeli Üniversitesi Kocaeli SYO, Sakarya Üniversitesi Sakarya SYO, Düzce Üniversitesi SYO Toplam Öğrenci Sayısı: 450

5. Batı Anadolu	Ankara Üniversitesi SBF, Başkent Üniversitesi SBF, Gazi Üniversitesi HYO, Hacettepe Üniversitesi SBF, Ufuk Üniversitesi HYO, Gülhane Askeri Tıp Akademisi HYO, Selçuk Üniversitesi Konya SYO, Selçuk Üniversitesi Akşehir SYO, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi SYO Toplam Öğrenci Sayısı: 567
6. Akdeniz	Çukurova Üniversitesi Adana SYO, Akdeniz Üniversitesi Antalya SYO, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi SYO, Mustafa Kemal Üniversitesi Hatay SYO, Süleyman Demirel Üniversitesi Isparta SYO, Mersin Üniversitesi İçel SYO, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Kahramanmaraş SYO Toplam Öğrenci Sayısı: 550
7. Orta Anadolu	Erciyes Üniversitesi Atatürk SYO, Ahi Evren Üniversitesi SYO, Nevşehir Üniversitesi Sema ve Vefa Küçük SYO, Niğde Üniversitesi Zübeyde Hanım SYO, Cumhuriyet Üniversitesi SBF, Bozok Üniversitesi SYO, Aksaray Üniversitesi SYO Toplam Öğrenci Sayısı: 455
8. Batı Karadeniz	Amasya Üniversitesi SYO, Çankırı Karatekin Üniversitesi SYO, Hitit Üniversitesi SYO, Kastamonu Üniversitesi SYO, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Samsun SYO, Sinop Üniversitesi SYO, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Tokat SYO, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Zonguldak SYO Toplam Öğrenci Sayısı: 520
9. Doğu Karadeniz	Artvin Çoruh Üniversitesi SYO, Giresun Üniversitesi SYO, Ordu Üniversitesi SYO, Karadeniz Teknik Üniversitesi Trabzon SYO Toplam Öğrenci Sayısı: 280

10.Kuzeydoğu Anadolu	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi SYO, Erzincan Üniversitesi SYO, Atatürk Üniversitesi HYO, Atatürk Üniversitesi Erzurum SYO, Kafkas Üniversitesi Kars SYO Toplam Öğrenci Sayısı: 465
11.Ortadoğu Anadolu	Bitlis Eren Üniversitesi SYO, Fırat Üniversitesi Elazığ SYO, İnönü Üniversitesi Malatya SYO, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Van SYO, Muş Alparslan Üniversitesi SYO Toplam Öğrenci Sayısı: 430
12.Güneydoğu Anadolu	Adıyaman Üniversitesi SYO, Dicle Üniversitesi Diyarbakır Atatürk SYO, Gaziantep Üniversitesi Gaziantep SYO, Mardin Artuklu Üniversitesi SYO, Siirt Üniversitesi Siirt SYO, Harran Üniversitesi Şanlıurfa SYO, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Yusuf Şeref SYO Toplam Öğrenci Sayısı: 580

“Tabakalı Rastgele Örneklem Yöntemi” ile her tabakadan kaç öğrencinin örnekleme alınacağı Büyüklüğe orantılı Tabakalı Rastgele Örneklem Yöntemi ile belirlenmiştir. Tabaklardan örnekleme alınacak öğrenci sayısını bulmak için; $n_i = (N_i/N) \times n$ formülü kullanılmıştır.

Her tabakadaki birey sayısı(N_i) evrendeki birey sayısına(N) bölünerek her tabakanın ağırlığı(a_i) belirlenmiştir.

Her tabakanın ağırlığı örnekleme alınacak birey sayısı(n) ile çarpılarak her tabakadan kaç bireyin(n_i) örnekleme alınacağı hesaplanmıştır (Sümbüloğlu 2002).

$$n_i = a_i \times n$$

Örnek :

1 nolu tabakadan alınacak = (1nolu tabakadaki öğrenci sayısı/ toplam öğrenci sayısı) . 1080

1 nolu tabakadan alınacak öğrenci sayısı = (625 / 6427) . 1080

1 nolu tabakadan alınacak öğrenci sayısı = 105

Tabakalarda yer alan öğrenci sayısı ve her tabakadan örneklem için alınan öğrenci sayısı aşağıda belirtilmiştir(Tablo 3).

Tablo 3. Tabakalarda Yer Alan Öğrenci Sayısı ve Her Tabakadan Örneklem İçin Alınan Öğrenci Sayısı

Tabakalar	Tabakada Yer Alan Toplam Öğrenci Sayısı	Her Tabakadan Örneklem Alınması Gereken Öğrenci Sayısı	Örneklem Alınan Öğrenci Sayısı
1. İstanbul	625	105	100
2. Batı Marmara	350	59	50
3. Ege	1155	194	190
4. Doğu Marmara	450	76	80
5. Batı Anadolu	567	95	90
6. Akdeniz	550	93	120
7. Orta Anadolu	455	76	70
8. Batı Karadeniz	520	87	100
9. Doğu Karadeniz	280	47	50
10. Kuzeydoğu Anadolu	465	78	115
11. Ortadoğu Anadolu	430	72	100
12. Güneydoğu Anadolu	580	98	100
TOPLAM	6427	1080	1165

Her tabakadan örneklem alınacak fakülte ve yüksekokullar rastgele sayılar tablosu kullanılarak seçilmiştir. Örneklem için belirlenen fakülte ve yüksekokullarda bulunan dördüncü sınıf öğrencilerinin hepsine ulaşılması hedeflendiği için sınıfın hepsi örneklem dahil edilmiş ve örneklem sayısı 1165 olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın örneklemine oluşturan fakülte ve yüksekokulların isimleri ve alınan öğrenci sayıları Tablo 4’de yer almaktadır.

Tablo 4. Araştırmanın Örneklemine Alınan Fakülte ve Yüksekokullar

TABAKALAR	FAKÜLTE VE YÜKSEKOKULLAR	ÖRNEKLEME ALINAN IV. SINIF ÖĞRENCİ SAYISI
1. İstanbul	MARMARA ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	100
2.Batı Marmara	ÇANAKKALE ON SEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ ÇANAKKALE SYO	50
3. Ege	DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ KÜTAHYA SYO	120
	UŞAK ÜNİVERSİTESİ SYO	70
4.Doğu Marmara	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ SYO	80
5. Batı Anadolu	*GAZİ ÜNİVERSİTESİ HYO	90
6. Akdeniz	MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ SYO	120
7. Orta Anadolu	**ERCİYES ÜNİVERSİTESİ ATATÜRK SYO	70
8.Batı Karadeniz	ZONGULDAK KARAEMLAS ÜNİVERSİTESİ ZONGULDAK SYO	100
9.Doğu Karadeniz	*GİRESUN ÜNİVERSİTESİ SYO	50
10.Kuzeydoğu Anadolu	***ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ HYO	115
11.Ortadoğu Anadolu	İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ MALATYA SYO	100
12.Güneydoğu Anadolu	***GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ GAZİANTEP SYO	100
Toplam		1165

*2008 tarihinde Sağlık Bilimleri Fakültesi olmuştur

**2010 tarihinde Sağlık Bilimleri Fakültesi olmuştur

***2009 tarihinde Sağlık Bilimleri Fakültesi olmuştur

Ancak araştırmayı reddeden, yarıda bırakan, okuldan ayrılan, kaydını donduran ve uygulamanın yapıldığı günlerde devamsızlık kullanan öğrenciler, çalışma dışı bırakıldığı için 907 öğrenciyle araştırma gerçekleştirilmiştir. Uygulama yapılan okullar ve öğrenci sayıları aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 5. Araştırmanın Örneklemine Alınan Fakülte ve Yüksekokul Öğrenci Sayıları

Her Bir Tabakadan Örneklem İçin Seçilen Okullar	2008 ÖSS Kılavuzuna Göre Alınan Öğrenci Sayısı n	Örneklem Kapsamına Alınan Öğrenci Sayısı n	Ulaşılabilen Öğrenci Sayısı n	Ulaşılabilen Öğrenci Yüzdesi %	Uygulamayı Reddeden Öğrenci Sayısı n
MARMARA ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	100	100	74	74	26
ÇANAKKALE ON SEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ ÇANAKKALE SYO	50	50	37	74	13
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ KÜTAHYA SYO	120	120	119	99.1	1
UŞAK ÜNİVERSİTESİ SYO	70	70	58	82.8	12
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ SYO	80	80	56	70	24
*GAZİ ÜNİVERSİTESİ HYO	90	90	64	71.1	26
MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ SYO	120	120	91	75.8	29
**ERCİYES ÜNİVERSİTESİ ATATÜRK SYO	70	70	52	74.2	18
ZONGULDAK KARAEMLAS ÜNİVERSİTESİ ZONGULDAK SYO	100	100	95	75.8	5
*GİRESUN ÜNİVERSİTESİ SYO	50	50	48	96	2
***ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ HYO	115	115	55	47.8	60
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ MALATYA SYO	100	100	87	87	13
***GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ GAZİANTEP SYO	100	100	71	71	29
Toplam	1165	1165	907	77.8	258

*2008 tarihinde Sağlık Bilimleri Fakültesi olmuştur

***2009 tarihinde Sağlık Bilimleri Fakültesi olmuştur

**2010 tarihinde Sağlık Bilimleri Fakültesi olmuştur

5.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmada verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından literatür bilgileri doğrultusunda geliştirilen anket formu (Ek.2) ve Zeyneloğlu S., tarafından geliştirilen “Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği” (TCRTÖ) adı verilen ölçme aracı kullanılmıştır (Ek.3)

5.4.1. Anket Formu

Anket formu; öğrencilerin ve ebeveynlerinin sosyo-demografik ve sosyal yaşantı özelliklerini içeren ve öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyebileceği düşünülen sorulardan oluşmaktadır (Ek2).

5.4.2. “Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği” (TCRTÖ)

Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla Zeyneloğlu S., tarafından 2007 yılında geliştirilen ve cronbach alfa değeri 0.92 olan, “Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği” (TCRTÖ) adı verilen ölçme aracı kullanılmıştır (Ek.3). Ölçeğin çalışmamızdaki cronbach alfa değeri ise 0.90 bulunmuştur. Araştırmada kullanılan TCRTÖ’ye verilen yanıtlar her bir maddeye verilen toplam puanlar üzerinden değerlendirilmiştir. Ölçek 38 sorudan oluşmaktadır. Ölçekte yer alan maddeler “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” seçenekleri olan 5’li likert tipi bir ölçek ile değerlendirilmiştir. Ölçekte, öğrenciler toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutum cümlelerine; tamamen katılıyorsa “5” puan, katılıyorsa “4” puan, kararsızsa “3” puan, katılmıyorsa “2” puan, kesinlikle katılmıyorsa “1” puan alacak şekilde puanlandırılmıştır. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutum cümleleri ise; yukarıda belirtilen puanlamanın tam tersi olarak, öğrenciler tamamen katılıyorsa “1” puan, katılıyorsa “2” puan, kararsızsa “3” puan, katılmıyorsa “4” puan, kesinlikle katılmıyorsa “5” puan alacak şekilde puanlandırılmıştır. Bu puanlama şekli ile ölçekten alınabilecek maksimum puan “190”, minimum puan ise “38”dir. Ölçekten alınan yüksek değerler öğrencinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olduğunu, düşük değerler ise öğrencinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Ölçekte toplumsal cinsiyet rolleri; eşitlikçi cinsiyet rolü (4, 8, 12,13,

18, 20, 22, 27 no'lu maddeler), kadın cinsiyet rolü (1, 5, 16, 19, 21, 29, 31, 37 no'lu maddeler) , evlilikte cinsiyet rolü (2, 6, 9, 10, 14, 15, 26, 36 no'lu maddeler), geleneksel cinsiyet rolü (3, 7, 11, 17, 23, 24, 25, 32 no'lu maddeler), erkek cinsiyet rolü (28, 30, 33, 34, 35, 38 no'lu maddeler) olmak üzere beş alt boyutta incelenmektedir. Buna göre eşitlikçi cinsiyet rolü, kadın cinsiyet rolü, evlilikte cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü boyutlarının alabileceği maksimum puan "40", minimum puan ise "8"dir. Erkek cinsiyet rolü boyutunun alabileceği maksimum puan "30", minimum puan ise "6"dir.

5.5. Verilerin Toplanması

Veri toplama araçları; örneklem kapsamına alınan fakülte/yüksekokulların Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören 907 dördüncü sınıf öğrencisinin tamamına 19 Eylül 2011- 11 Ocak 2012 tarihleri arasında uygulanmıştır. Veri toplama aracını uygulanması için araştırma öncesi üniversite rektörlüklerinden yazılı izin (Ek.5) alınmıştır. Bunun yanı sıra örnekleme alınan fakültelerin dekanlıklarından, bölüm ya da ana bilim dalı başkanlıklarından ve dersin sorumlu öğretim elemanlarından sözel izin alınarak veri toplama araçları uygulanmıştır. Yine öğrencilere araştırmanın amacı açıklanarak, araştırmaya katılmanın tamamen gönüllük esasına dayandığı ve istediklerinde araştırmadan çekilebilecekleri belirtilerek sözel ve yazılı izinleri alınmıştır. Öğrencilerin veri toplama araçlarını bireysel olarak doldurmaları sağlanmıştır. Veri toplama araçlarının uygulanması yaklaşık 15 dakika sürmüştür. Araştırmanın uygulanması sırasında sınıftaki öğrenci sayısı hedeflenen sayıdan az ise, sonraki günlerde tekrar ulaşılarak veri toplama araçları uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına ilişkin bilgilere fkkaradag@yahoo.com elektronik posta adresinden ulaşabilecekleri açıklanmıştır.

5.6. Verilerin Değerlendirilmesi

Çalışmadan elde edilen veriler SPSS for Windows 16 (Statistical Package for Social Sciences) bilgisayar programında değerlendirilmiştir. Araştırmada öğrencilerin sosyo-demografik ve sosyal yaşantısına ilişkin özellikleri bağımsız değişken, TCRTÖ puanları ise, bağımlı değişkenleri oluşturmaktadır. İstatistiksel testlerin anlamlılık düzeyi için $p < 0.05$ değeri kabul edilmiştir.

Çalışmadan elde edilen verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntemler,

Öğrencilerin sosyo-demografik ve sosyal yaşantı özelliklerine ilişkin verilerin analizinde	Sayı, yüzde, ortalama, standart sapma,
Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyebilecek bazı bağımsız değişkenlere ilişkin verilerin analizinde	Sayı, yüzde, ortalama, standart sapma,
Öğrencilerin TCRTÖ toplam puan ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamalarının analizinde	Sayı, yüzde, ortalama, standart sapma,
TCRTÖ' den aldıkları toplam puan ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamalarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyebileceği düşünülen faktörler ile ilişkisinin analizinde	Oneway Anova , Tukey HSD Tukey's HSD Post-hoc test, Posthoc scheffe, Mann Whitney U, Independent - t testi, Çoklu doğrusal regresyon analizi,

5.7. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Ölçek her fakülte/yüksekokulun her sınıfını temsilen geliştirilmiş olmasına karşılık gerek öğrenci sayısını sınırlamak gerekse belirli bir eğitim seviyesini aşmış olması düşünülerek örneklem kapsamına yalnızca son sınıf öğrencileri alınmıştır.
- Çalışmanın son sınıf öğrenciler üzerinde yapılması nedeniyle intörlük olan fakülte ve yüksekokullarda öğrencilere ulaşılmasında zorluklar yaşanmıştır.
- Kız ve erkek öğrenci sayıları eşit tutulmaya çalışılmışsa da uygulama sırasında; kız öğrencilerin sayısının daha fazla ve sınıf mevcudunun çoğunluğunu kız öğrencilerin oluşturması nedeniyle daha fazla sayıda kız öğrenci çalışmaya katılmıştır.
- Araştırma sonuçları sadece uygulamanın yapıldığı örneklem kapsamına alınan üniversite ve yüksekokulların son sınıf öğrencilerini temsil etmektedir.

5.8. Araştırmanın Etik Yönü

Marmara Üniversitesi Etik Kurul Başkanlığı'na başvurularak araştırmanın uygulanabilmesi için 03.08.2011 onay tarihli etik kurul izni alınmıştır (Ek.4) Araştırmanın uygulamasının yapılacağı Üniversitelerin (Marmara Üniversitesi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Dumlupınar Üniversitesi, Uşak Üniversitesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Giresun Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi) Rektörlüklerinden yazılı izin alınmıştır. (Ek .5) Ayrıca ilgili Üniversitelerin örneklem kapsamına alınan fakülte dekanlıklarından ve yüksekokul müdürlüklerinden gerekli izinler alınmıştır. Öğrencilere çalışmaya katılma ya da katılmama veya istediği zaman çalışmayı bırakma hakkına sahip olduklarına dair bilgi verilmiştir

Şekil 1. Araştırma Akış Şeması

2008 ÖSS Kılavuzuna göre Türkiye’de dört yıllık hemşirelik eğitimi veren 84 fakülte/yüksekokulların son sınıfında öğrenim gören öğrenci sayısının belirlenmesi (N:6427)

Tabakalı örneklem yöntemi ile örneklem için alınacak üniversitelerin belirlenmesi ve her üniversiteden alınacak öğrenci sayılarının hesaplanması ve örnekleme alınacak öğrenci sayısını belirlenmesi (n:1165)

Öğrencilerin ve ebeveynlerin sosyo-demografik özelliklerini belirlemeye yönelik anket formunun ve “Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği”nin Türkiye’de Hemşirelik eğitimi veren örneklem kapsamına alınan 13 üniversitedeki dördüncü sınıf öğrencilerine uygulanması (n= 907)

Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi	: 74
Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Çanakkale SYO	: 37
Dumlupınar Üniversitesi Kütahya SYO	: 119
Uşak Üniversitesi SYO	: 58
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi SYO	: 56
Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi	: 64
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi SYO	: 91
Erciyes Üniversitesi Atatürk Sağlık Bilimleri Fakültesi	: 52
Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Zonguldak SYO	: 95
Giresun Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi	: 48
Atatürk Üniversitesi Erzurum Sağlık Bilimleri Fakültesi	: 55
İnönü Üniversitesi Malatya SYO	: 87
Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi	: 71

FAALİYETLER	Kasım-Aralık 2010	Ocak-Şubat 2011	Mart 2011	Nisan-Ağustos 2011	Mayıs 2011	Haziran 2011	Eylül 2011-Ocak2012	Ocak -Mart 2012	Aralık 2011-Mayıs 2012	Mayıs 2012	Haziran 2012
Literatür Taranması											
Araştırmanın Planlanması											
Evren ve Örneklem Hesaplanması											
Tez Önerisi											
Araştırma Uygulama İzinlerinin ve Etik Kurul İzinlerinin Alınması											
Tez izleme Toplantısı											
Verilerin Toplanması											
Verilerin Girilmesi Analizi											
Tez izleme Toplantısı											
Tez Yazımı											
Tezin Savunması ve Basımı											

Şekil 2. Araştırmanın Zamanlaması

6. BULGULAR

Türkiye genelindeki üniversitelerde hemşirelik eğitimi veren bölümlerin dördüncü sınıfında öğrenim gören öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını ve tutumlarını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla 907 öğrenci ile yapılan çalışmadan elde edilen bulgular 4 grup altında verilmiştir.

6.1. Öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bulgular

6.2. Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyebilecek bazı bağımsız değişkenlerle karşılaştırılmasına ilişkin bulgular

6.3. Öğrencilerin TCRTÖ toplam puan ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamalarına ilişkin bulgular

6.4. TCRTÖ'den aldıkları toplam puan ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamalarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyebileceği düşünülen faktörler ile karşılaştırılmasına ilişkin bulgular

6.1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Tablo 6.1.1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerinin Dağılımı

Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özellikleri	n	%
Cinsiyet		
Kız	655	72.2
Erkek	252	27.8
Yaş		
20 ve altı	61	6.7
21-24	796	87.8
25 ve üzeri	50	5.5
Medeni Durum		
Bekar	885	97,6
Evli	22	2,4
En Son Mezun Olduğu Okul		
Lise	493	54.4
Anadolu, Süper, Fen Lisesi	378	41.7
Özel Lise/Kolej	10	1.1
Meslek Lisesi	26	2.8
Çalışma Durumu		
Çalışıyor	121	13.3
Çalışmıyor	786	86.7
Kardeş Sayısı		
Kardeşim yok	19	2.1
Bir	247	27.2
İki	270	29.8
Üç ve üzeri	371	40.9
Aile Tipi		
Çekirdek aile	799	88.1
Geniş aile	108	11.9
Toplam	907	100.0

Tablo 6.1’de öğrencilerin sosyo-demografik dağılımları incelendiğinde; %72.2’si kız, %87.8’i 21–24 yaşında, %2.4’ü evli, % 54.4’ü normal lise mezunu olduğu ve %13.3’ünün herhangi bir işte çalıştığı saptanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin, % 40.9 ’unun üç ve daha fazla kardeşe ve % 88.1’inin çekirdek aileye sahip oldukları belirlenmiştir.

Tablo 6.1.2. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Üniversiteye Göre Dağılımı

Öğrenim Gördükleri Üniversite	n	%
Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi	74	8.2
Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Çanakkale SYO	37	4.1
Dumlupınar Üniversitesi Kütahya SYO	119	13.1
Uşak Üniversitesi SYO	58	6.4
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi SYO	56	6.2
Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi	64	7.1
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi SYO	91	10.0
Erciyes Üniversitesi Atatürk Sağlık Bilimleri Fakültesi	52	5.7
Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Zonguldak SYO	95	10.5
Giresun Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi	48	5.3
Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi	55	6.1
İnönü Üniversitesi Malatya SYO	87	9.6
Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi	71	7.8
Toplam	907	100.0

Öğrencilerin, %59.9'u Sağlık Yüksekokulu'nda, % 40.1'i Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim görmektedir.

Öğrencilerin, %8.2'si Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, % 4.1'i Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi SYO, %13.1'i Dumlupınar Üniversitesi SYO, %6.4'ü Uşak Üniversitesi SYO, % 6.2'si Eskişehir Osmangazi Üniversitesi SYO, % 7.1'i Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, % 10.0'u Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi SYO, % 5.7'si Erciyes Üniversitesi Atatürk Sağlık Bilimleri Fakültesi, % 10.5'i Zonguldak Karaelmas Üniversitesi SYO, %5.3'ü Giresun Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, % 6.1'i Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, % 9.6'sı İnönü Üniversitesi Malatya SYO, ve % 7.8'i Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde okumaktadır.

Tablo 6.1.3. Öğrencilerin Doğdukları ve Yaşadıkları Yerlere İlişkin Özelliklerine Göre Dağılımı

Öğrencilerin Doğdukları ve Yaşadıkları Yerlere İlişkin Özellikler	n	%
Doğum Yeri		
İl	497	54.8
İlçe	329	36.3
Köy	81	8.9
İlkokulu Bitirinceye Kadar En Uzun Yaşadığı Yerleşim Yeri		
İl	418	46.1
İlçe	333	36.7
Köy	156	17.2
En Uzun Yaşadığı Yerleşim Yerindeki Süre		
0-10 Yıl	150	16,5
11-15 Yıl	139	15.3
16-20 Yıl	369	40.7
21+ Yıl	249	27.5
18 Yaşına Kadar Evde Birlikte Yaşadığı Kişiler		
Anne-baba, kardeşler ile birlikte	881	97.1
Ebeveynlerden biri ile birlikte	17	1.9
Anne-baba, kardeşler ve büyükanne-büyükbaba ile birlikte	9	1.0
Halen Yaşadığı Yer		
Yurtta	282	31.1
Ailesi ve birinci derece yakınlarının yanında	188	20.8
Tek başına/ Arkadaşları ile evde	398	43.9
Diğer	39	4.2
Toplam	907	100

Öğrencilerin doğdukları ve yaşadıkları yerlerine ilişkin bulgular incelendiğinde; % 54.8'ünün il merkezinde doğduğu ve % 46.1'inin ilkokulu bitirinceye kadar en uzun süre yaşadığı yerleşim yerinin il olduğu ve % 40.7'sinin 16-20 yıldır burada yaşadığı saptanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 97.1'inin 18 yaşına kadar evde anne-baba, kardeşler ile birlikte yaşadığı, % 43.9'unun ise şu anda tek başına/arkadaşları ile evde yaşadıkları belirlenmiştir.

Tablo 6.1.4. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Bazı Özelliklerine Göre Dağılımı

EBEVEYNLERİN BAZI ÖZELLİKLERİ	n	%
Anne Öğrenim Düzeyi		
Okur-yazar değil	125	13.8
Okur-yazar	88	9.7
İlkokul mezunu	469	51.7
Ortaokul mezunu	110	12.1
Lise mezunu	85	9.4
Üniversite-yüksekokul mezunu	30	3.3
Baba Öğrenim Düzeyi		
Okur-yazar değil	21	2.3
Okur-yazar	48	5.3
İlkokul mezunu	339	37.4
Ortaokul mezunu	160	17.6
Lise mezunu	204	22.5
Üniversite-yüksekokul mezunu	135	14.9
Anne Mesleği		
Ev Hanımı	807	89.0
Memur	15	1.7
İşçi	25	2.8
Emekli	43	4.7
Serbest Meslek	14	1.5
Diğer	3	0.3
Baba Mesleği		
İşsiz	36	4.0
Memur	147	16.2
İşçi	144	15.9
Emekli	308	34.0
Serbest Meslek	221	24.4
Diğer	51	5.5
Toplam	907	100

Tablo 6.1.4. incelendiğinde, öğrencilerin annelerinin % 13.8'inin okuryazar değil, %51.7'sinin ilkokul mezunu, %3.3'ünün ise üniversite mezunu oldukları belirlenmiştir.

Öğrencilerin babalarının öğrenim düzeyi incelendiğinde, % 2.3'ünün okuryazar değil, %37.4'ünün ilkokul mezunu, %14.9'unun ise üniversite mezunu oldukları belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin %89.0'unun ev hanımı, babalarının ise, %34'ünün emekli ve %24.4'ünün serbest meslek sahibi oldukları saptanmıştır.

6.2. Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını Etkileyebilecek Bazı Bağımsız Değişkenlere İlişkin Bulgular

Tablo 6.2.1. Öğrencilerin Ebeveynlerinin Medeni Durumlarına İlişkin Özelliklerine Göre Dağılımı

EBEVEYNLERİN MEDENİ DURUMLARINA İLİŞKİN ÖZELLİKLER	n	%
Ebeveynlerin Birliktelik Durumu		
Ebeveynler birlikte	820	90.4
Ebeveynler ayrı	31	3.4
Diğer	56	6.2
Ebeveynlerin Evlenme Şekli		
Görücü usulü ile, birbirlerini önceden tanımadan	325	35.8
Görücü usulü ile, daha sonra tanışıp onaylayarak	369	40.7
Kendileri tanışıp anlaşarak	184	20.3
Bilmiyorum	29	3.2
Ebeveynlerin Arasındaki Nikah Şekli		
Yalnız resmi nikah	82	9.0
Yalnız imam nikahı	5	.6
Resmi ve imam nikahı birlikte	806	88.9
Resmi ve imam nikahı yok	9	1.0
Bilmiyorum	5	.5
Toplam	907	100

Tablo 6.2.1. incelendiğinde; öğrencilerin % 90.4'ünün ebeveynlerinin sağ ve birlikte olduğu, % 6.2'sinin anne-baba ya da her ikisinin birden hayatta olmadığı saptanmıştır. Öğrencilerin % 40.7'sinin ebeveynlerinin görücü usulü ile, daha sonra tanışıp onaylayarak evlendiği, % 88.9'unun ebeveynlerinin resmi ve imam nikahının birlikte olduğu nikah şekline sahip oldukları saptanmıştır.

Tablo 6.2.2. Öğrencilerin Meslek Seçiminde Etkisi Olan Kişilere Göre Dağılımı

ÖĞRENCİLERİN MESLEK SEÇİMİNDE ETKİSİ OLAN KİŞİLER	n	%
Kendisi	592	65.3
Babası	245	27.0
Annesi	206	22.7
Öğretmeni	142	15.7
Kardeşi	94	10.4
Arkadaşı, komşusu	75	8.3
Akrabası	68	7.5

* Bu soruda birden fazla seçenek işaretlenmiştir.

Tablo 6.2.2. incelendiğinde, öğrencilerin hemşirelik mesleğini %65.3'ünün kendi isteği, % 27.0'sinin babalarının önerisi, %22.7'sinin ise annelerinin önerisi ile tercih ettikleri saptanmıştır.

Tablo 6.2.3. Öğrencilerin Sigara Kullanma Durumlarına İlişkin Özelliklerine Göre Dağılımı

SİGARA KULLANMA DURUMLARI	n	%
Kullanan	150	16.5
Kullanmayan	757	83.5
Toplam	907	100.0

Tablo 6.2.3. incelendiğinde; öğrencilerin % 16.5 'inin sigara kullandığı, %83.5'inin ise sigara kullanmadığı belirlenmiştir.

Tablo 6.2.4. Öğrencilerin Sosyal Ağ Kullanma Durumlarına İlişkin Özelliklerine Göre Dağılımı

SOSYAL AĞ KULLANMA DURUMLARI	n	%
Kullanan	795	87.7
Kullanmayan	112	12.3
Kullanılan Sosyal Ağ* (n:795)		
Facebook	704	88.5
Messenger	661	83.1
Twitter	105	13.2

*Birden fazla seçenek işaretlenmiştir. Yüzdeler n:795 göre hesaplanmıştır.

Tablo 6.2.4. incelendiğinde; öğrencilerin %87.7'sinin sosyal ağ kullandığı, bunlardan % 88.5'inin facebook kullandığı, %12.3'ünün ise herhangi bir sosyal ağ kullanmadığı belirlenmiştir.

Tablo 6.2.5. Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirmelerine İlişkin Özelliklerine Göre Dağılımı

BOŞ ZAMANLARINI DEĞERLENDİRME	n	%
Müzik	698	77
İnternette gezinme	661	72.9
Televizyon	627	69.1
Kitap Okuma	608	67
Sinema	508	56
Tiyatro	157	17.3
Dans	74	8.2

* Bu soruda birden fazla seçenek işaretlenmiştir. Yüzdeler katlanarak alınmıştır.

Tablo 6.2.5. incelendiğinde; öğrencilerin %77'sinin müzik, %72.9'unun internette gezinme, %69.1'inin televizyon, %67'sinin kitap okuma, %56'sının sinema, %17.3'ünün tiyatro ve %8.2'sinin dans ile boş zamanlarını değerlendirdikleri belirlenmiştir.

Tablo 6.2.6. Öğrencilerin Mesleki Hedeflerine İlişkin Düşüncelerine Göre Dağılımı

MESLEKİ HEDEFLERİNE İLİŞKİN DÜŞÜNCELERİ	n	%
Yüksek Lisans yapmak istiyorum	474	52.2
Yönetici hemşire olarak çalışmak istiyorum	353	38.9
Klinikte hemşire olarak çalışmak istiyorum	345	38
Akademisyen olarak çalışmak istiyorum	238	26.2
Aile Sağlığı Merkezi'nde çalışmak istiyorum	135	14.9
Hemşirelik Derneğinde aktif görev almak istiyorum	85	9.4

* Bu soruda birden fazla seçenek işaretlenmiştir. Yüzdeler katlanarak alınmıştır.

Tablo 6.2.6.'da öğrencilerin mesleki hedeflerine ilişkin düşünceleri incelendiğinde, %52.2'sinin yüksek lisans yapmak, % 38.9'unun yönetici hemşire olmak, % 38'inin klinikte hemşire olarak çalışmak %26.2'sinin akademisyen olarak çalışmak, % 14.9'unun Aile Sağlığı Merkezi'nde çalışmak ve %9.4 'ünün Hemşirelik Derneği'nde görev almak istediği belirlenmiştir.

6.3. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamaları

Tablo 6.3.1. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Dağılımı

ÖLÇEĞİN BOYUTLARI	ALT	Sayı (n)	Min. Puan	Max. Puan	$\bar{X} \pm SS$
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü		907	8.00	40.00	34.48 ± 4.68
Kadın Cinsiyet Rolü		907	8.00	40.00	25.54 ± 5.69
Evlilikte Cinsiyet Rolü		907	8.00	40.00	34.85 ± 4.42
Geleneksel Cinsiyet Rolü		907	8.00	40.00	26.95 ± 5.58
Erkek Cinsiyet Rolü		907	6.00	30.00	22.89 ± 3.86
TCRTÖ Toplam Puanı		907	38.00	190.00	144.71 ± 19.53

Öğrencilerin TCRTÖ'den alabilecekleri maksimum puan "190" alabilecekleri minimum puan "38"dir. Çalışmada öğrencilerin TCRTÖ toplam puan ortalaması"144.71±19.53" saptanmıştır.

“Eşitlikçi cinsiyet rolü” alt boyutu; “evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir”, eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır”, çalışma yaşamında kadınlara ve erkeklere eşit ücret ödenmelidir”, “ailede ev işleri, eşler arasında eşit paylaşılmalıdır” vb. tutum ifadelerini içermektedir. Tablo incelendiğinde; öğrencilerin “eşitlikçi cinsiyet rolü” alt boyutu puan ortalamasının 34.48 ± 4.68 olduğu belirlenmiştir.

“Kadın cinsiyet rolü” alt boyutu; “erkeğin evleneceği kadın bakire olmalıdır”, bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkabilmelidir”, bir kadın cinsel ilişkiyi evlendikten sonra yaşamalıdır”, kadının temel görevi anneliktir” vb. tutum ifadelerini içermektedir. Öğrencilerin “kadın cinsiyet rolü” boyutuna ilişkin ortalama puanları incelendiğinde; öğrencilerin “kadın cinsiyet rolü” alt boyutunun ortalamasının 25.54 ± 5.69 olduğu saptanmıştır.

“Evlilikte cinsiyet rolü” alt boyutunda; “erkeğin evde her dediği yapılmalıdır”, evlilikte gebelikten korunmak sadece kadının sorumluluğudur”, “bir erkeğin karısını aldatması normal karşılanmalıdır”, evlilikte kadın istemediği zaman cinsel ilişkiyi reddetmelidir” vb. tutum ifadeleri yer almaktadır. Çalışmada öğrencilerin “evlilikte cinsiyet rolü” alt boyutunun ortalamasının 34.85 ± 4.42 olduğu belirlenmiştir.

“Geleneksel cinsiyet rolü” alt boyutu ise; “kız bebeğe pembe, erkek bebeğe mavi renkli giysiler giydirilmelidir”, kadının yapacağı meslekler ile erkeğin yapacağı meslekler ayrıdır”, erkeğin maddi gücü yeterliyse kadın çalışmamalıdır”, erkeğin en önemli görevi evini geçindirmektir” vb. tutum ifadelerini içermektedir. Öğrencilerin “geleneksel cinsiyet rolü” boyutuna ilişkin ortalama puanları incelendiğinde; öğrencilerin “geleneksel cinsiyet rolü” alt boyutunun ortalamasının ise 26.95 ± 5.58 olduğu saptanmıştır.

TCRTÖ'nün son alt boyutu olan “Erkek cinsiyet rolü” boyutunda ise; ailede kazancın nasıl kullanılacağına erkek karar vermelidir”, “bir erkek gerektiğinde karısını dövmelidir”, “evlilikte erkeğin yaşı kadından büyük olmalıdır”, “erkekler

statüsü yüksek olan mesleklerde çalışmalıdır” vb. tutum ifadeleri yer almaktadır. Çalışmada öğrencilerin “erkek cinsiyet rolü” alt boyutunun ortalamasının 22.89 ± 3.86 olduğu belirlenmiştir.

6.4. TCRTÖ’den Aldıkları Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını Etkileyebileceği Düşünülen Faktörlerle Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Tablo 6.4.1. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Üniversite İle TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

ÖĞRENCİLERİN ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ ÜNİVERSİTE	n	TCRTÖ Toplam Puanı		Eşitlikçi Cinsiyet Rolü		Kadın Cinsiyet Rolü		Evlilikte Cinsiyet Rolü		Geleneksel Cinsiyet Rolü		Erkek Cinsiyet Rolü	
		$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$		
1.Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi	74	151,62 ±20,60	35,39±4,10	28,11± 5,79	35,34± 4,48	29,11± 5,72	23,68± 4,29						
2.Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Çanakkale SYO	37	153,14 ± 12,38	36,51±3,22	27,59±3,98	36,16±2,81	29,05±4,98	23,81±3,00						
3.Dumlupınar Üniversitesi Kütahya SYO	119	144,13 ±17,44	34,95±4,38	25,39± 5,71	34,99±4,13	26,29±4,85	22,51±3,72						
4.Uşak Üniversitesi SYO	58	146,33 ± 15,64	34,79±3,90	26,28±4,32	34,14±3,95	27,43±4,53	23,69±3,30						
5.Eskişehir Osmangazi Üniversitesi SYO	56	144,02 ± 23,62	34,02±5,45	26,48±6,11	34,29±5,24	26,71±6,22	22,52±4,74						
6.Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi	64	148,98 ± 20,16	34,98±5,00	26,38±5,24	35,22±4,48	28,84±5,45	23,56±4,02						
7.Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi SYO	91	146,60 ± 17,92	33,92±4,77	26,25±5,67	35,37±3,89	27,65±5,24	23,41±3,34						
8.Erciyes Üniversitesi Atatürk Sağlık Bilimleri Fakültesi	52	145,31 ± 15,13	34,06±3,99	24,60±4,33	35,44±4,06	27,71±4,90	23,50±3,46						
9.Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Zonguldak SYO	95	150,94 ± 14,79	35,40±4,59	27,80±5,00	36,06±3,25	28,23±4,89	23,44±3,53						
10.Giresun Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi	48	144,38 ±19,73	34,83±4,30	25,33± 5,20	34,71±4,38	26,92±6,16	22,58± 3,59						
11.Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi	55	132,76 ± 18,58	32,22±4,73	22,40± 5,31	33,45± 4,37	23,60±4,75	21,09±3,50						
12.İnönü Üniversitesi Malatya SYO	87	137,46 ± 22,63	33,70±5,43	22,74±5,55	34,33±5,46	24,68±6,17	22,01±4,33						
13.Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi	71	136,68 ± 21,41	33,62±4,94	22,70±6,38	33,24±5,28	25,04±5,86	22,07±4,04						
Toplam	907	F	p	F	p	F	p	F	p	F	p	F	p
		6,722	<0,001	3,064	<0,001	8,956	<0,001	2,785	<0,001	6,804	<0,001	3,086	<0,001
** İkili Karşılaştırmalar F= Oneway Anova Testi ** Post Hoc Tests Scheffe		1-12; 1-13; 2-11; 6-11; 9-11; 9-12; 11-13	Fark yok	1-3; 1-12; 5-9; 9-12;9-13	Fark yok	2-8; 6-11; 6-12; 9-11	Fark yok						

Öğrencilerin TCRTÖ toplam puan ortalamaları incelendiğinde en yüksek puanın Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Çanakkale SYO (153.14± 12.38) olduğu; bunu Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi 'nin (151.62± 20.60) izlediği ve en düşük TCRTÖ toplam puan ortalamasına sahip okulun ise Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi (132.76± 18.58) olduğu saptanmıştır.

Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversiteye göre TCRTÖ toplam puan ortalamaları arasındaki fark ileri derecede anlamlı bulunmuştur ($p<0.001$). Anlamlı farklılığın hangi iki gruptan kaynaklandığını belirlemek amacıyla post hoc scheffe analizi ile yapılan ikili kıyaslamaların sonucunda;

Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü ile İnönü Üniversitesi Malatya SYO Hemşirelik Bölümü ve Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü arasında anlamlı farklılık bulunmuştur($p<0,001$).

Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü ile Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Çanakkale SYO, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Zonguldak SYO , Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü arasında anlamlı farklılık bulunmuştur($p<0.001$).

Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Zonguldak SYO Hemşirelik Bölümü İnönü Üniversitesi Malatya SYO Hemşirelik Bölümü arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0.001$).

Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversite ile Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Kadın Cinsiyet Rolü, Evlilikte Cinsiyet Rolü, Geleneksel Cinsiyet Rolü ve Erkek Cinsiyet Rolü alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur($p<0.001$).

Anlamlı farklılığın hangi iki gruptan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan ikili kıyaslamaların sonucunda; Kadın Cinsiyet Rolü ve Geleneksel Cinsiyet Rolü alt boyutunda anlamlı fark bulunurken, Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Evlilikte Cinsiyet Rolü ve Erkek Cinsiyet Rolü alt boyutlarında anlamlı fark bulunmamıştır.

Kadın Cinsiyet Rolü alt boyutu puan ortalaması açısından, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi ile Dumlupınar Üniversitesi SYO ve İnönü Üniversitesi Malatya SYO arasında; Eskişehir Osmangazi Üniversitesi SYO ile Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Zonguldak SYO arasında; Zonguldak Karaelmas Üniversitesi SYO ile İnönü Üniversitesi Malatya SYO ve Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi arasında fark bulunmuştur.

Geleneksel Cinsiyet Rolü alt boyutu puan ortalaması açısından, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Çanakkale SYO ile Erciyes Üniversitesi Atatürk Sağlık Bilimleri Fakültesi arasında; Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi ile Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi ve İnönü Üniversitesi Malatya SYO arasında; Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Zonguldak SYO ile Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi arasında fark bulunmuştur.

Tablo 6.4.2. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Cinsiyetleri ile Karşılaştırılması

Ölçek Alt Boyutları	Cinsiyet	n	$\bar{x} \pm SS$	t	p
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Kız	655	35.67 ± 3.87	11.889	<0.001
	Erkek	252	31.39 ± 5.18		
Kadın Cinsiyet Rolü	Kız	655	27.12 ± 4.87	14.088	<0.001
	Erkek	252	21.44 ± 5.64		
Evlilikte Cinsiyet Rolü	Kız	655	36.26 ± 3.03	14.347	<0.001
	Erkek	252	31.19 ± 5.29		
Geleneksel Cinsiyet Rolü	Kız	655	28.57 ± 4.74	14.988	<0.001
	Erkek	252	22.75 ± 5.42		
Erkek Cinsiyet Rolü	Kız	655	23.73 ± 3.28	9.972	<0.001
	Erkek	252	20.70 ± 4.38		
TCRTÖ Toplam Puanı	Kız	655	151.35 ± 14.59	17.127	<0.001
	Erkek	252	127.47 ± 20.20		

t= Independent Samples T Testi

Tablo 6.4.2 incelendiğinde; kız öğrencilerin TCRTÖ toplam puan ortalamaları (151.35±14.59) erkek öğrencilerin (127.47±20.20) olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin cinsiyetleri ile TCRTÖ toplam puan ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır (p<0.001).

Tablo 6.4.3. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Yaş Grupları ile Karşılaştırılması

Ölçek Alt Boyutları	Yaş		$\bar{X} \pm SS$	F	p	**İkili Karşılaştırma
	Grupları	n				
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	20 ve altı	61	35.11±4.24	5.183	.006	3 -1 3-2
	21-24	796	34.56±4.59			
	25 ve üzeri	50	32.50±6.16			
Kadın Cinsiyet Rolü	20 ve altı	61	24.59±4.48	2.411	.090	
	21-24	796	25.69±5.69			
	25 ve üzeri	50	24.26±6.81			
Evlilikte Cinsiyet Rolü	20 ve altı	61	35.74±3.86	12.022	<0.001	3 -1 3-2
	21-24	796	34.96±4.29			
	25 ve üzeri	50	32.02±5.97			
Geleneksel Cinsiyet Rolü	20 ve altı	61	27.13±5.31	3.185	.042	3 -1 3-2
	21-24	796	27.06±5.55			
	25 ve üzeri	50	25.02±6.16			
Erkek Cinsiyet Rolü	20 ve altı	61	23.38±3.89	3.338	.036	3 -1 3-2
	21-24	796	22.93±3.78			
	25 ve üzeri	50	21.60±4.85			
TCRTÖ Toplam Puanı	20 ve altı	61	145.95±16.19	6.131	.002	3 -1 3-2
	21-24	796	145.20±19.18			
	25 ve üzeri	50	135.40±25.76			

F= Oneway Anova Testi

** TukeyHSD

Tablo 6.4.3 incelendiğinde; 20 yaş ve altı öğrencilerin TCRTÖ toplam puan ortalamaları (145.95±16.19), 21–24 yaş (145.20±19.18) ve 25 yaş üzeri öğrencilerin (135.40±25.76) olduğu belirlenmiştir.

Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin yaşı ile TCRTÖ toplam puan ve Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Evlilikte Cinsiyet Rolü, Geleneksel Cinsiyet Rolü, Erkek Cinsiyet Rolü alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunurken(p<0.05); Kadın Cinsiyet Rolü alt boyut puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır(p>0.05) .

İkili karşılaştırmalar sonucu anlamlı farklılık bulunan Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Evlilikte Cinsiyet Rolü, Geleneksel Cinsiyet Rolü, Erkek Cinsiyet Rolü alt boyutlarında ve ölçeğin genelinde; 25 ve üzeri yaş ortalaması olan öğrencilerin puan ortalamaları ile 20 ve altı ve 21-24 yaş arası öğrencilerin puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır.

Tablo 6.4.4. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Medeni Durumları İle Karşılaştırılması

Ölçek Alt Boyutları	Medeni Durum	n	$\bar{X} \pm SS$	z	
				z	p
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Bekar	885	34.51±4.64	0.390	0.696
	Evli	22	34.45±3.95		
Kadın Cinsiyet Rolü	Bekar	885	25.55±5.68	0.390	0.697
	Evli	22	25.86±5.61		
Evlilikte Cinsiyet Rolü	Bekar	885	34.88±4.37	0.337	0.736
	Evli	22	34.73±4.22		
Geleneksel Cinsiyet Rolü	Bekar	885	26.96±5.57	0.474	0.636
	Evli	22	27.55±4.55		
Erkek Cinsiyet Rolü	Bekar	885	22.91±3.87	0.534	0.593
	Evli	22	22.45±2.72		
TCRTÖ Toplam Puanı	Bekar	885	144.81±19.40	0.127	0.899
	Evli	22	145.05±15.73		

z: Mann Whitney U

Tablo 6.4.4. incelendiğinde; öğrencilerin medeni durumları ile TCRTÖ toplam puan ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır($p>0.05$).

Tablo 6.4.5. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Doğdukları Yer İle Karşılaştırılması

Ölçek Alt Boyutları	Doğum Yeri		$\bar{X} \pm SS$	F	p	**İkili Karşılaştırma
	n					
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	İl	497	35.03 ± 4.63	2.862	0.058	1 – 3; 2 – 3
	İlçe	329	34.91 ± 4.05			
	Köy	81	33.57 ± 4.37			
Kadın Cinsiyet Rolü	İl	497	25.78 ± 5.89	6.628	0.001	1 – 3; 2 – 3
	İlçe	329	25.72 ± 5.38			
	Köy	81	23.36 ± 5.29			
Evlilikte Cinsiyet Rolü	İl	497	35.03 ± 4.63	3.860	0.021	1 - 3 ; 2 - 3
	İlçe	329	34.91 ± 4.05			
	Köy	81	33.57 ± 4.37			
Geleneksel Cinsiyet Rolü	İl	497	27.05 ± 5.72	3.292	0.038	1 – 3; 2 - 3
	İlçe	329	27.16 ± 5.27			
	Köy	81	25.44 ± 5.76			
Erkek Cinsiyet Rolü	İl	497	23.02 ± 3.88	4.956	0.007	1 – 3, 2 - 3
	İlçe	329	23.01 ± 3.72			
	Köy	81	21.60 ± 4.13			
TCRTÖ Toplam Puanı	İl	497	145.49 ± 20.30	6.544	0.002	1 – 3; 2 – 3
	İlçe	329	145.38 ± 18.11			
	Köy	81	137.27 ± 18.91			

F= Oneway Anova Testi

** Posthoc tukeyHSD

Tablo 6.4.5. incelendiğinde; öğrencilerin doğdukları yer ile TCRTÖ toplam puan ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0.05$). İkili karşılaştırmalar sonucunda il ve ilçede doğan öğrencilerin puan ortalamaları ile köyde doğan öğrencilerin puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır.

Tablo 6.4.6. Öğrencilerin İlkokulu Bitirinceye Kadar En Uzun Süre Yaşadığı Yer İle TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Ölçek Alt Boyutları	En Uzun Süre Yaşadığı Yer	n	$\bar{X} \pm SS$	F	p	** İkili Karşılaştırma
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	İl	418	34.65 ± 5.09	0.894	0.410	Fark yok
	İlçe	333	34.47 ± 4.39			
	Köy	156	34.06 ± 4.12			
Kadın Cinsiyet Rolü	İl	418	26.05 ± 5.90	6.426	0.002	1 – 3 2 – 3
	İlçe	333	25.55±5.23			
	Köy	156	24.15 ±5.85			
Evlilikte Cinsiyet Rolü	İl	418	34.97 ±4.83	0.312	0.732	Fark yok
	İlçe	333	34.79 ±4.07			
	Köy	156	34.67 ±4.00			
Geleneksel Cinsiyet Rolü	İl	418	27.10 ± 5.76	1.329	0.265	Fark yok
	İlçe	333	27.07 ±5.13			
	Köy	156	26.29 ±5.99			
Erkek Cinsiyet Rolü	İl	418	23.02 ±4.01	1.349	0.260	Fark yok
	İlçe	333	22.93 ±3.56			
	Köy	156	22.44 ±4.06			
TCRTÖ Toplam Puanı	İl	418	145.80 ±20.64	2.631	0.073	Fark yok
	İlçe	333	144.81 ±17.65			
	Köy	156	141.61 ±20.05			

F= Oneway Anova Testi

** Posthoc tukeyHSD

Tablo 6.4.6. incelendiğinde; öğrencilerin, ilkokulu bitirene kadar yaşadıkları en uzun yer ile sadece Kadın Cinsiyet Rolü alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0.05$). TCRTÖ toplam puan ve Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Evlilikte Cinsiyet Rolü, Geleneksel Cinsiyet Rolü ve Erkek cinsiyet rolü alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Kadın Cinsiyet Rolü alt boyutunda anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda ilkokulu bitirene kadar il ve ilçe merkezinde yaşayanlar ile köyde yaşayanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

Tablo 6.4.7. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının En Uzun Yaşadıkları Yerde Geçirilen Süre ile Karşılaştırılması

Ölçek Alt Boyutları	Geçirilen Süre	n	$\bar{X} \pm SS$	F	p	**İkili Karşılaştırma
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	0-10 Yıl	150	33.50±5.31	8.818	<0.001	1-3
	11-15 Yıl	139	33.19±5.63			1-4
	16-20 Yıl	369	34.88±4.09			2-3
	21+ Yıl	249	35.20±4.31			2-4
Kadın Cinsiyet Rolü	0-10 Yıl	150	24.51±5.68	2.198	.087	
	11-15 Yıl	139	25.42±5.63			Fark yok
	16-20 Yıl	369	25.77±5.63			
	21+ Yıl	249	25.90±5.77			
Evlilikte Cinsiyet Rolü	0-10 Yıl	150	33.70±5.66	6.114	<0.001	1-3
	11-15 Yıl	139	34.29±4.17			1-4
	16-20 Yıl	369	35.17±4.08			
	21+ Yıl	249	35.40±4.05			
Geleneksel Cinsiyet Rolü	0-10 Yıl	150	26.33±5.89	1.579	.193	
	11-15 Yıl	139	26.40±5.24			Fark yok
	16-20 Yıl	369	27.25±5.69			
	21+ Yıl	249	27.18±5.39			
Erkek Cinsiyet Rolü	0-10 Yıl	150	22.13±4.52	2.535	.056	
	11-15 Yıl	139	22.98±3.80			Fark yok
	16-20 Yıl	369	22.95±3.63			
	21+ Yıl	249	23.20±3.76			
TCRTÖ Toplam Puanı	0-10 Yıl	150	140.17±22.21	5.065	.002	1-3
	11-15 Yıl	139	142.27±19.35			1-4
	16-20 Yıl	369	146.02±18.57			
	21+ Yıl	249	146.88±18.79			

* F= Oneway Anova Testi

** Posthoc tukeyHSD

Tablo 6.4.7. incelendiğinde; öğrencilerin yaşadıkları yerde geçirdikleri süre ile TCRTÖ toplam puan ve Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Evlilikte Cinsiyet Rolü alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunurken ($p < 0.05$), Kadın Cinsiyet Rolü, Geleneksel Cinsiyet Rolü ve Erkek Cinsiyet Rolü alt boyut puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p > 0,05$) .

Eşitlikçi Cinsiyet Rolü alt boyutunda anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda; 0-10 yıl yaşayan öğrenciler ile 16-20 yıl yaşayan öğrencilerin ve 21 ve üzeri yıl arasında yaşayan öğrenciler arasında ve 11-15 yıl yaşayan öğrenciler ile 16-20 yıl ve 21 yıl ve

üzeri yaşıyan öğrencilerin puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur($p<0.05$).

Ölçeğin geneli ile Evlilikte Cinsiyet Rolü alt boyutlarında anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda 0-10 yıl yaşıyan öğrenciler ile 16-20 yıl yaşıyan öğrencilerin ve 21 ve üzeri yıl arasında yaşıyan öğrencilerin puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur($p<0.05$).

Tablo 6.4.8. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının En Son Mezun Olduğu Okul ile Karşılaştırılması

Ölçek Alt Boyutları	En Son Mezun Olduğu Okul	n	$\bar{X} \pm SS$	F	p	**İkili Karşılaştırma
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Lise	493	33.89±4.96	6.407	<0.001	1 - 2
	Anadolu/ Süper/Fen lisesi	378	35.28±4.16			
	Özel lise-kolej	10	34.10±4.28			
	Meslek lisesi	26	34.38±5.20			
Kadın Cinsiyet Rolü	Lise	493	24.68±5.80	11.430	<0.001	1 - 2
	Anadolu/ Süper/Fen lisesi	378	26.80±5.26			
	Özel lise-kolej	10	22.50±8.07			
	Meslek lisesi	26	24.77±5.46			
Evlilikte Cinsiyet Rolü	Lise	493	34.23±4.71	9.741	<0.001	1 - 2
	Anadolu/ Süper/Fen lisesi	378	35.77±3.64			
	Özel lise-kolej	10	33.20±5.92			
	Meslek lisesi	26	34.08±5.99			
Geleneksel Cinsiyet Rolü	Lise	493	26.25±5.71	8.712	<0.001	1 - 2
	Anadolu/ Süper/Fen lisesi	378	28.00±5.14			
	Özel lise-kolej	10	23.40±6.67			
	Meslek lisesi	26	26.31±6.47			
Erkek Cinsiyet Rolü	Lise	493	22.45±3.82	9.748	<0.001	1 - 2
	Anadolu/ Süper/Fen lisesi	378	23.60±3.68			
	Özel lise-kolej	10	19.30±4.30			
	Meslek lisesi	26	22.23±5.13			
TCRTÖ Toplam Puanı	Lise	493	141.49±20.23	13.933	<0.001	1 - 2
	Anadolu/ Süper/Fen lisesi	378	149.44±17.00			
	Özel lise-kolej	10	132.50±25.73			
	Meslek lisesi	26	141.77±23.46			

F= Oneway Anova Testi

**Posthoc scheffe

Tablo 6.4.8. incelendiğinde; öğrencilerin mezun olduğu lise ile TCRTÖ toplam puan ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur (p<0.001).

Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda, ölçeğin geneli ve tüm alt boyutlarında normal

liseden mezun olan öğrencilerin puan ortalamaları ile Anadolu/Süper/Fen lisesinden mezun olan öğrencilerin puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur.

Tablo 6.4.9. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Halen Yaşadığı Yer ile Karşılaştırılması

Ölçek Alt Boyutları	Halen Yaşadığı Yer	n	$\bar{X} \pm SS$	F	p	**İkili Karşılaştırma
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Yurt	282	35.18±3.96	8.888	<0.001	1 - 3
	Birinci derece yakınları	188	34.91±4.88			
	Tek başına veya arkadaşlarla evde	398	33.75±5.00			
Kadın Cinsiyet Rolü	Yurt	282	26.52±4.76	7.005	.001	1 - 3
	Birinci derece yakınları	188	25.44±5.82			
	Tek başına veya arkadaşlarla evde	398	24.87±6.15			
Evlilikte Cinsiyet Rolü	Yurt	282	35.70±3.96	10.039	<0.001	1 - 3
	Birinci derece yakınları	188	34.90±4.72			
	Tek başına veya arkadaşlarla evde	398	34.18±4.46			
Geleneksel Cinsiyet Rolü	Yurt	282	28.24±5.12	12.824	<0.001	1 - 3
	Birinci derece yakınları	188	26.70±6.18			
	Tek başına veya arkadaşlarla evde	398	26.09±5.41			
Erkek Cinsiyet Rolü	Yurt	282	23.41±3.97	5.299	.005	1 - 3
	Birinci derece yakınları	188	22.89±3.89			
	Tek başına veya arkadaşlarla evde	398	22.43±3.75			
TCRTÖ Toplam Puanı	Yurt	282	149.04±16.45	13.312	<0.001	1 - 3
	Birinci derece yakınları	188	144.84±21.47			
	Tek başına veya arkadaşlarla evde	398	141.32±19.95			

F= Oneway Anova Testi

**Posthoc tukey

Tablo 6.4.9. incelendiğinde; öğrencilerin halen yaşadığı yer ile TCRTÖ toplam puan ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$).

Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda, ölçeğin geneli ile tüm alt boyutlarında yurttan kalan öğrencilerin puan ortalamaları ile tek başına/arkadaşlarıyla evde kalan öğrencilerin puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur.

Ayrıca Geleneksel Cinsiyet Rolü alt boyutunda birinci derece yakınları ile kalan öğrencilerin puan ortalamaları ile tek başına/arkadaşlarıyla evde kalan öğrencilerin puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur.

Tablo.6.4.10. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Sahip Oldukları Kardeş Sayısı ile Karşılaştırılması

Ölçek Alt Boyutları	Kardeş Sayısı	n	$\bar{X} \pm SS$	F	p	**İkili Karşılaştırma
Eşitlikçi	1	247	35.09±4.29	8.319	<0.001	3 -1
Cinsiyet Rolü	2	270	34.97±4.43			3-2
	3 ve üzeri	390	33.76±5.00			
Kadın	1	247	27.05±5.17	23.825	<0.001	3 -1
Cinsiyet Rolü	2	270	26.21±5.19			3-2
	3 ve üzeri	390	24.12±6.01			
Evlilikte	1	247	35.64±3.88	13.797	<0.001	3 -1
Cinsiyet Rolü	2	270	35.39±3.74			3-2
	3 ve üzeri	390	33.98±5.00			
Geleneksel	1	247	28.15±5.13	20.398	<0.001	3 -1
Cinsiyet Rolü	2	270	27.77±5.28			3-2
	3 ve üzeri	390	25.63±5.79			
Erkek	1	247	23.48±3.56	11.939	<0.001	3 -1
Cinsiyet Rolü	2	270	23.38±3.59			3-2
	3 ve üzeri	390	22.18±4.11			
TCRTÖ	1	247	149.40±16.87	24.555	<0.001	3 -1
Toplam Puanı	2	270	147.72±16.94			3-2
	3 ve üzeri	390	139.67±21.54			

F= Oneway Anova Testi

** Tukey HSD

Tablo.6.4.10. incelendiğinde; öğrencilerin sahip oldukları kardeş sayısı ile TCRTÖ toplam puan ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur($p < 0.001$).

Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda, ölçeğin geneli ile tüm alt boyutlarında üç ve üzeri kardeşe sahip olanların puan ortalamaları ile bir kardeş ve iki kardeşe sahip olanların puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur.

Tablo 6.4.11. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Aile Tipi ile Karşılaştırılması

Ölçek Alt Boyutları	Aile Tipi	N	$\bar{X} \pm SS$	t	p
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Çekirdek aile	799	34.68±4.44	2.818	0.006
	Geniş aile	108	32.99±6.02		
Kadın Cinsiyet Rolü	Çekirdek aile	799	25.76±5.64	3.138	0.002
	Geniş aile	108	23.94±5.85		
Evlilikte Cinsiyet Rolü	Çekirdek aile	799	34.94±4.24	1.380	0.170
	Geniş aile	108	34.18±5.58		
Geleneksel Cinsiyet Rolü	Çekirdek aile	799	27.04±5.54	1.353	0.176
	Geniş aile	108	26.27±5.83		
Erkek Cinsiyet Rolü	Çekirdek aile	799	22.92±3.74	0.516	0.606
	Geniş aile	108	22.68±4.66		
TCRTÖ Toplam Puanı	Çekirdek aile	799	145.35±18.77	2.207	0.029
	Geniş aile	108	140.05±23.98		

t : Independent Samples T Test

Tablo 6.4.11. incelendiğinde; öğrencilerin sahip oldukları aile tipi ile TCRTÖ toplam puan ve Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Kadın Cinsiyet Rolü alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunurken ($p < 0.05$), Evlilikte Cinsiyet Rolü, Geleneksel Cinsiyet Rolü, Erkek Cinsiyet Rolü alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Tablo 6.4.12. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Anne Eğitim Durumu ile Karşılaştırılması

Ölçek Alt Boyutları	Anne Eğitim Durumu	n	$\bar{X} \pm SS$	F	p	** İkili Karşılaştırmalar
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Okuryazar Değil	125	32.47±5.60	10.330	<0.001	1-3; 1-4; 1-6; 2-3 2-6
	Okuryazar	88	32.85±4.05			
	İlkokul mezunu	469	35.12±4.27			
	Ortaokul mezunu	110	34.99±4.54			
	Lise mezunu	85	34.25±4.92			
	Üniversite mezunu	30	36.43±4.80			
Kadın Cinsiyet Rolü	Okuryazar Değil	125	22.94±6.15	18.288	<0.001	1-2; 1-3, 1-4, 1-5 1-6; 2-3; 2-4; 2-5 2-6
	Okuryazar	88	22.26±5.96			
	İlkokul mezunu	469	26.03±5.08			
	Ortaokul mezunu	110	26.60±5.56			
	Lise mezunu	85	27.39±5.18			
	Üniversite mezunu	30	29.13±6.28			
Evlilikte Cinsiyet Rolü	Okuryazar Değil	125	33.15±5.51	8.459	<0.001	1-2; 1-3; 2-4
	Okuryazar	88	33.23±4.49			
	İlkokul mezunu	469	35.37±3.92			
	Ortaokul mezunu	110	35.59±4.04			
	Lise mezunu	85	35.01±4.14			
	Üniversite mezunu	30	35.53±5.81			
Geleneksel Cinsiyet Rolü	Okuryazar Değil	125	24.78±6.24	10.658	<0.001	1-3; 1-4; 1-5; 2-5; 2-6
	Okuryazar	88	24.68±5.45			
	İlkokul mezunu	469	27.57±5.12			
	Ortaokul mezunu	110	27.17±5.73			
	Lise mezunu	85	27.66±5.04			
	Üniversite mezunu	30	30.17±6.55			
Erkek Cinsiyet Rolü	Okuryazar Değil	125	21.90±4.10	6.193	<0.001	1-3; 1-4 2-3; 2-5
	Okuryazar	88	21.45±3.40			
	İlkokul mezunu	469	23.18±3.63			
	Ortaokul mezunu	110	22.93±3.72			
	Lise mezunu	85	23.73±4.16			
	Üniversite mezunu	30	24.10±5.36			
TCRTÖ Toplam Puanı	Okuryazar Değil	125	135.25±23.08	16.242	<0.001	1-2; 1-3; 1-4; 1-5 1-6; 2-3; 2-4; 2-5; 5; 2-6
	Okuryazar	88	134.48±19.15			
	İlkokul mezunu	469	147.27±16.95			
	Ortaokul mezunu	110	147.28±18.45			
	Lise mezunu	85	148.04±19.26			
	Üniversite mezunu	30	155.37±23.68			

F= Oneway Anova Testi

**Posthoc scheffe

Tablo 6.4.12. incelendiğinde; öğrencilerin anne eğitim durumu ile TCRTÖ toplam puan ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 0.001$)

Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda; annenin eğitim düzeyi okuryazar değil ile; okuryazar, İlkokul, ortaokul, lise, üniversite arasında ve okuryazar ile; ilkokul, ortaokul, lise, üniversite arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur.

Tablo 6.4.13. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Baba Eğitim Durumu ile Karşılaştırılması

Ölçek Alt Boyutları	Baba Eğitim Durumu	N	$\bar{X} \pm SS$	F	p	** İkili Karşılaştırma
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Okuryazar Değil	21	30.48±6.60	5.239	<0.001	1-3;1-4;1-5;1-6; 2-3; 2-6
	Okuryazar	48	32.73±4.13			
	İlkokul mezunu	339	34.50±4.26			
	Ortaokul mezunu	160	34.62±4.40			
	Lise mezunu	204	34.72±4.73			
	Üniversite mezunu	135	35.16±5.39			
Kadın Cinsiyet Rolü	Okuryazar Değil	21	20.81±5.23	9.393	<0.001	1-3;1-5;1-6 2-3;2-5;2-6
	Okuryazar	48	22.40±5.23			
	İlkokul mezunu	339	25.31±5.37			
	Ortaokul mezunu	160	25.12±5.82			
	Lise mezunu	204	26.79±5.52			
	Üniversite mezunu	135	26.58±5.95			
Evlilikte Cinsiyet Rolü	Okuryazar Değil	21	30.57±7.08	6.399	<0.001	1-3;1-4;1-5;1-6
	Okuryazar	48	33.17±4.72			
	İlkokul mezunu	339	34.79±4.01			
	Ortaokul mezunu	160	35.41±3.80			
	Lise mezunu	204	35.24±4.40			
	Üniversite mezunu	135	35.04±5.02			
Geleneksel Cinsiyet Rolü	Okuryazar Değil	21	22.62±6.56	6.047	<0.001	1-3;1-5;1-6; 2-5
	Okuryazar	48	24.52±5.65			
	İlkokul mezunu	339	27.02±5.24			
	Ortaokul mezunu	160	26.59±5.45			
	Lise mezunu	204	27.96±5.67			
	Üniversite mezunu	135	27.21±5.74			
Erkek Cinsiyet Rolü	Okuryazar Değil	21	19.81±4.71	5.292	<0.001	1-3;1-4;1-5;1-6
	Okuryazar	48	21.38±3.93			
	İlkokul mezunu	339	22.78±3.65			
	Ortaokul mezunu	160	23.03±3.57			
	Lise mezunu	204	23.40±3.84			
	Üniversite mezunu	135	23.23±4.26			
TCRTÖ Toplam Puanı	Okuryazar Değil	21	124.29±25.84	9.506	<0.001	1-3;1-4;1-5;1-6 2-3; 2-4; 2-5; 2-6
	Okuryazar	48	134.19±19.03			
	İlkokul mezunu	339	144.40±17.65			
	Ortaokul mezunu	160	144.78±18.04			
	Lise mezunu	204	148.11±19.15			
	Üniversite mezunu	135	147.21±22.23			

F= Oneway Anova Testi

**Posthoc scheffe

Tablo 6.4.13. incelendiğinde; Öğrencilerin baba eğitim durumu ile, TCRTÖ toplam puan ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur($p<0.01$).

Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda; babanın eğitim düzeyi okuryazar değil ile; ilkokul, ortaokul, lise, üniversite arasında ve okuryazar ile; ilkokul, ortaokul, lise, üniversite arasında anlamlı fark bulunmuştur.

Tablo 6.4.14. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Anne Çalışma Durumu ile Karşılaştırılması

Ölçek Alt Boyutları	Anne Çalışma Durumu		n	$\bar{X} \pm SS$	t	p
	Çalışmıyor	Çalışıyor				
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Çalışmıyor		807	34.45±4.62	-.494	.622
	Çalışıyor		100	34.70±5.16		
Kadın Cinsiyet Rolü	Çalışmıyor		807	25.31±5.54	-3.447	.001
	Çalışıyor		100	27.38±6.48		
Evlilikte Cinsiyet Rolü	Çalışmıyor		807	34.77±4.39	-1.624	.105
	Çalışıyor		100	35.53±4.58		
Geleneksel Cinsiyet Rolü	Çalışmıyor		807	26.73±5.52	-3.322	.001
	Çalışıyor		100	28.69±5.79		
Erkek Cinsiyet Rolü	Çalışmıyor		807	22.75±3.76	-3.092	.002
	Çalışıyor		100	24.01±4.41		
TCRTÖ Toplam Puanı	Çalışmıyor		807	144.02±22.01	-3.052	.002
	Çalışıyor		100	150.31±19.09		

t: Independent Samples T Test

Tablo 6.4.14. incelendiğinde; öğrencilerin annelerinin çalışma durumuna göre TCRTÖ toplam puan ve Kadın Cinsiyet Rolü, Geleneksel Cinsiyet Rolü ve Erkek Cinsiyet Rolü alt boyutu puan ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur($p<0.05$).

Eşitlikçi Cinsiyet Rolü alt boyutunda; annesi çalışan öğrenciler (34,70±5,16) ile çalışmayan öğrencilerin (34,45±4,62) puan ortalamalarının benzer olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin annelerinin çalışma durumuna göre eşitlikçi cinsiyet rolü alt boyutu puan ortalamaları arasındaki fark anlamsız bulunmuştur ($p>0.05$).

Öğrencilerin annelerinin çalışma durumu ile Evlilikte Cinsiyet Rolü alt boyutu puan ortalamaları arasındaki ilişki incelendiğinde; annesi çalışan öğrenciler (35,53±4,58) ile çalışmayan öğrencilerin (34,77±4,39) evlilikte cinsiyet rolü puan

ortalamalarının benzer olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin annelerinin çalışma durumuna göre evlilikte cinsiyet rolü alt boyutu puan ortalamaları arasındaki fark anlamsız bulunmuştur ($p>0.05$).

Tablo 6.4.15. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Anne- Baba Birliktelik Durumu ile Karşılaştırılması

Ölçek Alt Boyutları	Anne -Baba Birliktelik Durumu		$\bar{X} \pm SS$	F	p
	Durumu	n			
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Anne -baba birlikte	820	34.48±4.68	.018	.982
	Anne -baba ayrı	31	34.42±6.06		
	Diğer	56	34.59±3.98		
Kadın Cinsiyet Rolü	Anne -baba birlikte	820	25.43±5.58	1.736	.177
	Anne -baba ayrı	31	26.97±7.34		
	Diğer	56	26.38±6.18		
Evlilikte Cinsiyet Rolü	Anne -baba birlikte	820	34.82±4.38	1.074	.342
	Anne -baba ayrı	31	34.35±6.45		
	Diğer	56	35.63±3.56		
Geleneksel Cinsiyet Rolü	Anne -baba birlikte	820	26.87±5.56	1.156	.315
	Anne -baba ayrı	31	28.29±6.67		
	Diğer	56	27.39±5.23		
Erkek Cinsiyet Rolü	Anne -baba birlikte	820	22.85±3.80	.455	.635
	Anne -baba ayrı	31	23.26±4.84		
	Diğer	56	23.27±4.24		
TCRTÖ Toplam Puanı	Anne -baba birlikte	820	144.44±19.24	.820	.441
	Anne -baba ayrı	31	147.29±28.38		
	Diğer	56	147.25±17.76		

F= Oneway Anova Testi

Tablo 6.4.15. incelendiğinde; öğrencilerin anne-baba birliktelik durumu ile TCRTÖ toplam puan ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 6.4.16. Öğrencilerin Meslek Seçiminde Etkisi Olan Kişilere Yönelik Verdikleri Yanıtların TCRTÖ Toplam Puan Ortalamalarına Etkisi

TCRTÖ Toplam Puan	B	Std. Error	Beta	t	p
Meslek Seçiminde Etkisi Olan Kişiler					
Kendim	2.776	1.383	.068	2.007	.045
Babam	1.059	.314	.120	3.376	.001
Annem	1.802	.552	.116	3.262	.001
Öğretmenler	-.757	.439	-.056	-1.726	.085
Abla/ağabey	-.483	.304	-.053	-1.590	.112
Arkadaş, komşu	-1.379	.388	-.117	-3.556	<0.001
Akrabalar	.596	1.218	.016	.489	.625
*Model Özeti	F:7.578		p<0.001		
R Square: 0.56	Adjusted R Square: 0.48		Std. Error:19.04785		

*Bu soruda birden fazla seçenek işaretlenmiştir.

**Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi

Tablo 6.4.16.'da öğrencilerin meslek seçiminde etkisi olan kişilere yönelik verdikleri yanıtların TCRTÖ toplam puan ortalamalarına etkisi çoklu regresyon analizi ile incelendiğinde, toplam varyansın % 56'sını açıkladığı belirlenmiştir. Bu regresyon grubuna göre kendim yanıtını verenlerin ortalamasında meydana gelecek bir birimlik artış TCRTÖ toplam puanını 0.068 puan, babam yanıtını verenlerin ortalamasında meydana gelecek bir birimlik artış TCRTÖ toplam puanını 0.120 puan, annem yanıtını verenlerin ortalamasında meydana gelecek bir birimlik artış TCRTÖ toplam puanını 0.116 puan arttırmaktadır. Arkadaş, komşu yanıtını verenlerin ortalamasında meydana gelecek bir birimlik artış TCRTÖ toplam puanını 0.117 puan azaltmaktadır.

Tablo 6.4.17. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan Ortalamalarının Sosyal Ağ Kullanma Durumu ile Karşılaştırılması

Ölçek Alt Boyutları	Sosyal Ağ Kullanma Durumu		n	$\bar{X} \pm SS$	t	p
	Kullanan	Kullanmayan				
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Kullanan		795	34.60±4.72	2.006	.045
	Kullanmayan		112	33.65±4.36		
Kadın Cinsiyet Rolü	Kullanan		795	25.73±5.76	2.660	.008
	Kullanmayan		112	24.21±5.03		
Evlilikte Cinsiyet Rolü	Kullanan		795	34.91±4.41	.949	.343
	Kullanmayan		112	34.48±4.48		
Geleneksel Cinsiyet Rolü	Kullanan		795	27.14±5.55	2.675	.008
	Kullanmayan		112	25.63±5.67		
Erkek Cinsiyet Rolü	Kullanan		795	22.89±3.88	.066	.947
	Kullanmayan		112	22.87±3.77		
TCRTÖ Toplam Puanı	Kullanan		795	145.26±19.68	2.248	.025
	Kullanmayan		112	140.84±18.04		

t : Independent Samples T Testi

Tablo 6.4.17. incelendiğinde; öğrencilerin sosyal ağ kullanma durumu ile TCRTÖ toplam puan ve Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Kadın Cinsiyet Rolü, Geleneksel Cinsiyet Rolü ve Erkek Cinsiyet Rolü alt boyutları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanırken ($p < 0.05$), Evlilikte Cinsiyet Rolü ve Geleneksel Cinsiyet Rolü alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p > 0,05$).

6.4.18. Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Durumlarının TCRTÖ Toplam Puan Ortalamalarına Etkisi

TCRTÖ Toplam Puan	B	Std. Error	Beta	t	p
Boş Zamanları Değerlendirme					
Sinema	5.054	1.400	.129	3.609	<.001
Televizyon	-.097	.700	-.005	-.139	.890
Tiyatro	-.811	.596	-.047	1.360	.174
Müzik	1.503	.385	.130	3.902	<.001
Dans	1.183	.472	.083	2.508	.012
Kitap Okuma	.554	.234	.080	2.366	.018
İnternet	-.015	.210	-.002	-.070	.944
*Model Özeti	F: 7.916			p<0.001	
R Square: 0.58	Adjusted R Square: 0.51		Std. Error:19.02424		

*Bu soruda birden fazla seçenek işaretlenmiştir

**Çoklu regresyon analizi

Tablo 6.4.18.'de öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme durumunun TCRTÖ toplam puan ortalamalarına etkisi çoklu regresyon analizi ile incelendiğinde, toplam varyansın % 58'ini açıkladığı belirlenmiştir. Bu regresyon grubuna göre sinema ortalamasında meydana gelecek bir birimlik artış TCRTÖ toplam puanını 0.129 puan, müzik ortalamasında meydana gelecek bir birimlik artış TCRTÖ toplam puanını 0.130 puan, dans ortalamasında meydana gelecek bir birimlik artış TCRTÖ toplam puanını 0.083 puan, kitap okuma ortalamasında meydana gelecek bir birimlik artış TCRTÖ toplam puanını 0.080 puan arttırmaktadır.

Tablo 6.4.19. Öğrencilerin Mesleki Hedeflerine İlişkin Düşüncelerinin TCRTÖ Toplam Puan Ortalamalarına Etkisi

TCRTÖ Toplam Puan	B	Std. Error	Beta	t	p
Mesleki Hedeflerine İlişkin Düşünceler					
Yüksek Lisans yapmak istiyorum	5.967	1.380	.153	4.324	<.001
Yönetici hemşire olarak çalışmak istiyorum	-.214	.337	-.021	-.636	.525
Klinikte hemşire olarak çalışmak istiyorum	.205	.236	.031	.869	.385
Akademisyen olarak çalışmak istiyorum	1.082	.797	.049	1.358	.175
Aile Sağlığı Merkezinde çalışmak istiyorum	.140	.363	.013	.386	.700
Hemşirelik derneğinde aktif görev almak istiyorum	1.052	.755	.047	1.393	.164
**Model Özeti	F: 5.093				p<0.001
R Square: 0.33	Adjusted R Square:0.26				Std. Error:19.26656

* Bu soruda birden fazla seçenek işaretlenmiştir.

**Çoklu regresyon analizi

Tablo 6.4.19.'de mesleki hedeflerine ilişkin düşüncelerinin TCRTÖ toplam puan ortalamalarına etkisi çoklu regresyon analizi ile incelendiğinde, toplam varyansın % 33'ünü açıkladığı belirlenmiştir. Bu regresyon grubuna göre yüksek lisans yapmak isteyen ortalamasında meydana gelecek bir birimlik artış TCRTÖ toplam puanını 0.153 puan arttırmaktadır.

Tablo 6.4.20. Öğrencilerin Yaş, Cinsiyet, Kardeş Sayısı, Aile Tipi, Yaşadığı Yer Süre, Anne Eğitim Durumu, Baba Eğitim Durumu ve Anne Çalışma Durumu Değişkenlerinin TCRTÖ Toplam Puan Ortalamalarına Etkisi

Değişkenler \ TCRTÖ Toplam Puan	B	Std. Error	Beta	t	p
Yaş	.048	.398	.003	.120	,905
Cinsiyet	-22.437	1.242	-.515	-18.060	< 0.001
Kardeş Sayısı	-1.523	.713	-.064	-2.136	.033
Aile Tipi	-3.498	1.652	-.058	-2.118	.034
Yaşadığı Yer Süre	.248	.098	.069	2.525	.012
Anne Eğitim Durumu	1.391	.565	.086	2.461	.014
Baba Eğitim Durumu	.944	.477	.061	1.981	.048
Anne Çalışma Durumu	2.911	1.810	.047	1.608	.108
*Model Özeti	F: 58.691			p<0.001	
R Square: .343	Adjusted R Square: 0.337		Std. Error: 15.89305		

*Çoklu Regresyon Analizi uygulandı

Tablo 6.4.20' de yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, aile tipi, yaşadığı yer süre, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu ve anne çalışma durumu değişkenlerinin TCRTÖ toplam puan ortalamalarına etkisi çoklu regresyon analizi ile incelendiğinde, toplam varyansın % 34.3'ünü açıkladığı belirlenmiştir. Bu regresyon grubuna göre cinsiyet ortalamasında meydana gelecek bir birimlik artış TCRTÖ toplam puanını 0.515 puan, kardeş sayısı ortalamasında meydana gelecek bir birimlik artış TCRTÖ toplam puanını 0.064 puan, aile tipi puan ortalamasında meydana gelecek bir birimlik artış TCRTÖ toplam puanını 0.058 puan azaltmaktadır. Yaşadığı yer süre ortalamasında meydana gelecek bir birimlik artış TCRTÖ toplam puanını 0.069 puan, anne eğitim durumunun yükselmesinde meydana gelecek bir birimlik artış TCRTÖ toplam puanını 0.086 puan, baba eğitim durumunun yükselmesinde meydana gelecek bir birimlik artış TCRTÖ toplam puanını 0.061 puan arttırmaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısı incelendiğinde (Beta= β) TCRTÖ toplam puan ortalamasını etkileyen değişkenler önem sırasına göre cinsiyet, yaşadığı yer süre, anne eğitim durumu, kardeş sayısı, aile tipi ve baba eğitim durumudur.

7. TARTIŞMA

Bu bölümde çalışma sonucunda elde edilen bulgular dört başlık altında tartışılmıştır.

7.1. Öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bulguların tartışılması (Tablo 6.1.3, Tablo 6.1.4)

7.2. Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyebilecek bazı bağımsız değişkenlerle karşılaştırılmasına ilişkin bulguların tartışılması (Tablo 6.2.1, Tablo 6.2.2, Tablo 6.2.3, Tablo 6.2.4, Tablo 6.2.5, Tablo 6.2.6)

7.3. Öğrencilerin TCRTÖ toplam puan ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamalarına ilişkin bulguların tartışılması (Tablo 6.3.1)

7.4. TCRTÖ'den aldıkları toplam puan ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamalarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyebileceği düşünülen faktörler ile karşılaştırılmasına ilişkin bulguların tartışılması (Tablo 6.4.1, Tablo 6.4.2, Tablo 6.4.3, Tablo 6.4.5, Tablo 6.4.6, Tablo 6.4.7, Tablo 6.4.8, Tablo 6.4.9, Tablo 6.4.10, Tablo 6.4.11, Tablo 6.4.12, Tablo 6.4.13, Tablo 6.4.14, Tablo 6.4.15, Tablo 6.4.16, Tablo 6.4.17, , Tablo 6.4.18, Tablo 6.4.19, Tablo 6.4.20)

7.1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Bulguların Tartışılması

Öğrencilerin doğdukları ve yaşadıkları yerlere ilişkin özellikleri incelendiğinde, yarıdan fazlasının (%54.8) ilde doğduğu ve yarıya yakınının (% 46.1) ilkokulu bitirinceye kadar burada yaşadığı saptanmıştır (Tablo 6.1.3). Ayrıca öğrencilerin % 40.7'si de 16-20 yıldır ilde yaşamaktadır. Türkiye Nüfus Sağlık Araştırması (TNSA) 2008 verilerine göre Türkiye nüfusunun % 73'ü kentsel alanlarda yaşamaktadır. Çalışmamızda ilde yaşayan öğrenci oranı TNSA 2008 verilerine göre daha düşük bulunmuştur. Literatürdeki toplumsal cinsiyet rollerini belirlemek amacıyla Zeyneloğlu'nun (2008) Ankara'da Hemşirelik öğrenimi gören üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmasında öğrencilerin % 56'sının ve Atış'ın (2010) Adana'da Ebelik ve Hemşirelik öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmasında öğrencilerin % 50.7'sinin ilkokulu bitirinceye kadar ilde yaşadığı

belirlenmiştir. Çalışma sonuçlarımız literatürdeki çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Öğrencilerin 18 yaşına kadar birlikte yaşadığı kişilere bakıldığında, büyük çoğunluğunun (%97.1) anne-baba, kardeşler ile birlikte yaşadığı tespit edilmiştir (Tablo 6.1.3). TNSA 2008 verilerine göre de Türkiye’de 18 yaş altındaki çocukların büyük çoğunluğu (%93) her iki ebeveyni ile birlikte yaşamakta olup, çalışma sonuçlarımızla benzerlik göstermektedir.

Öğrencilerin halen yaşadıkları yer incelendiğinde %43.9’unun tek başına/arkadaşları ile evde, %31.1’inin yurttan yaşadığı görülmüştür (Tablo 6.1.3). Zeyneloğlu (2008) çalışmasında %61.1’inin, Atış (2010) çalışmasında da %39.7’sinin şu anda yurttan yaşadığı belirlenmiş olup, çalışma sonuçlarımızdan daha yüksek olduğu bulunmuştur. Zeyneloğlu’nun (2008) ve Atış’ın (2010) çalışmaları Ankara ve Adana gibi gelişmiş illerde yapılmış olup bu illerde yurt imkanlarının daha fazla olması sonuçlarda etkili olmuş olabilir. Ayrıca çalışmamızın Türkiye genelinde yapılmış olması nedeniyle bölgesel farklılıkların olması beklenen bir sonuçtur.

Çalışmamızda, öğrencilerin ebeveynlerin eğitim durumları değerlendirildiğinde; annelerin %12.1’inin ortaokul, %3.3’ünün üniversite mezunu olduğu saptanmıştır. Babaların ise %17.6’sı ortaokul, %14.9’u üniversite mezunudur (Tablo 6.1.4). TNSA 2008 çalışmalarına göre kadınların %18’i ortaöğretim, %10’u yükseköğretim, erkeklerin ise %23’ü ortaöğretim ve %14’ü yükseköğretim mezunudur. Çalışmamızdaki anne-baba öğrenim düzeyi oranı TNSA 2008 verilerine göre daha düşüktür. Ancak TNSA 2008 verilerinin 15 yaş ve üstündeki bireyleri kapsamaması, çalışmamızda ise ebeveyn yaş ortalamasının daha yüksek olması sebebiyle sonucun bu şekilde olması beklenen bir durumdur.

Ebeveynlerin çalışma durumu incelendiğinde, annelerin %11’i, babaların ise tamamına yakını (%96) çalışmaktadır (Tablo 6.1.4). TNSA 2008 verilerinde göre kadınların %31’inin çalıştığı belirtilmiştir. Zeyneloğlu (2008) çalışmasında annelerin %19’unun, babaların ise tamamına yakınının (%98.8) çalıştığı saptanmıştır. Çalışmamızda kadın çalışma oranı TNSA 2008 ve Zeyneloğlu (2008) çalışma sonuçlarına göre daha düşük bulunmuştur. Zeyneloğlu’nun (2008) çalışması tek bir metropolde yapılmış olup ve metropollerde çalışma olanaklarının daha fazla olması

nedeniyle sonucun yüksek çıktığı düşünülebilir. Çalışmamız hem metropol hem kırsal kesime yakın büyük şehirlerde yapıldığı için sonucun bu şekilde olması beklenen bir durumdur.

7.2. Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını Etkileyebilecek Bazı Bağımsız Değişkenlerle Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışılması (Tablo 6.2.1, Tablo 6.2.2, Tablo 6.2.3, Tablo 6.2.4, Tablo 6.2.5, Tablo 6.2.6)

Öğrencilerin ebeveynlerinin medeni durumlarına ilişkin özellikleri değerlendirildiğinde, % 90.4'ünün ebeveynlerinin sağ ve birlikte olduğu, % 40.7'sinin ebeveynlerinin görücü usulü ile, daha sonra tanışıp onaylayarak evlendiği, % 88.9'unun ebeveynlerinin resmi ve imam nikahının birlikte olduğu nikah şekline sahip oldukları saptanmıştır (Tablo 6.2.1). Türkiye'de Aile Yapısı Araştırması 2012 raporuna göre bireylerin % 44.2'sinin görücü usulü ve kendi kararıyla evlendiği, %93,22'sinin de hem resmi, hem dini nikah yaptırdığı belirtilmiştir. Zeyneloğlu (2008) çalışmasında da öğrencilerin %91.7'sinin ebeveynlerinin sağ ve birlikte olduğu, %50.0'sinin ebeveynlerinin görücü usulü ile, daha sonra tanışıp onaylayarak evlendiği ve %70.6'sının ebeveynlerinin resmi ve imam nikahının birlikte olduğu nikah şekline sahip oldukları saptanmıştır. Çalışma sonuçlarımız literatürle benzerlik göstermektedir.

Öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçmelerinde etkisi olan kişiler incelendiğinde, %65.3 gibi büyük bir oranla kendi tercihlerinin etkili olduğu belirlenmiştir (Tablo 6.2.2). Zeyneloğlu (2008) çalışmasında öğrencilerin %73.7'sinin, Atış (2010) çalışmasında da % 52. 2'sinin hemşirelik mesleğini seçmelerinde kendi tercihleri olduğu belirlenmiştir. Zeyneloğlu'nun (2008) çalışmasının gelişmiş bir ilde yapılmış olması ve burayı tercih eden bireylerin ailelerin sosyo ekonomik düzeylerinin belli bir düzeyde olabileceği nedeniyle kendi görüşlerinin daha etkili olduğu düşünülebilir. Atış (2010) çalışmasının da çalışmamızdaki sonuçtan daha düşük olması, Adana'nın büyük şehir olması, sürekli göç alması sonuçlarda etkili olmuş olabilir.

Sigara tüketimi önlenabilir bir sağlık sorunudur. Türkiye, kişi başına sigara tüketimi yönünden Avrupa ülkeleri arasında Yunanistan'dan sonra ikinci sırada, dünya tütün üretiminde ise beşinci sırada yer almaktadır. Türkiye'yi temsil eden bir araştırmada 15 yaş üstü yetişkin nüfusun % 43.5 (erkeklerde %62.8, kadınlarda %24.3) oranına sigara içtiği bildirilmiştir (Öztürk 2009). Çalışmamızda öğrencilerin % 16.5'inin sigara kullandığı, %83.5'inin ise sigara kullanmadığı belirlenmiştir (Tablo 6.2.3). Ülkemizdeki üniversite ve yüksekokullarda sigara içme sıklığını araştıran birçok çalışma incelendiğinde, öğrencilerin sigara içme oranlarının çalışmamızın sonuçlarından oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Kutlu ve ark. (2005) %54.0, Demirel ve Sezer'in çalışmasında (2005) %43.5, Kutlu ve Çivi'nin çalışmasında (2006) %37.1, Tot ve ark. çalışmasında (2002) %35.0, Çilingir Hintistan ve Öztürk(2012) çalışmasında %19.2 olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlara göre çalışmamızdaki meslekleri gereği topluma örnek bireyler olan hemşirelik öğrencilerinin sigara içme oranlarının diğer fakültelerde öğrenim gören öğrencilere oranla düşük olması ve bu konuda bilinçli olmaları olumlu gelişme olarak düşünülebilir.

Çalışmamızda öğrencilerin %87.7'sinin sosyal ağ kullandığı, % 88.5'inin ise facebook kullanıcısı olduğu belirlenmiştir(Tablo 6.2.4). Ünal'ın (2012) çalışmasında öğrencilerin %87'sinin, Koç ve Karabatak'ın (2011) çalışmasında da öğrencilerin %90.64'ünün sosyal ağlara üye olduğu belirlenmiştir. Çalışmamızda öğrencilerin sosyal ağlardan en çok facebook kullandığı dikkat çekmektedir. Facebook bugün, sosyal paylaşım sitesi devri olarak, 67 milyon aktif kullanıcıya ulaşmış durumdadır. Son bir yıldır her gün ortalama 250.000 yeni kullanıcı Facebook'a kayıt olmaktadır. Bu kullanıcılar içinde en çok artan grubu 25 yaş ve üstü olanlar oluşturmaktadır. Facebook'un sosyal gücü hakkında daha net bir bilgi vermek gerekirse, Amerika'daki dört yıllık üniversitelerde okuyan öğrencilerin %85'i bu sosyal ağın parçası durumundadır (<http://www.facebook.com/press/info.php?statistics> Erişim tarihi: 10 Mart 2007). Çalışmamızda öğrencilerin sosyal ağ kullanma durumuna ilişkin bulguların, literatürdeki çalışma sonuçları ile benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Boş zamanların değerlendirilmesi, bir deneyim biçimi, eğitim safhası ve duyguların boşalmasını sağlayan bir yol olup, insanın içinde bulunduğu her dönemde

kişisel gelişimine katkı sağlayan ve önemle ele alınması gereken bir konudur. Ancak bireylerin kişilik gelişimlerinin büyük ölçüde biçimlendiği, yetişkinlik modelinin kurulduğu bir geçiş dönemi olarak görülen üniversite gençliği açısından etkisi daha da önemlidir. Çünkü ülkenin geleceğinin bilimsel donanımla bezenmiş sağlıklı ve nitelikli bir üniversite gençliğinin yetişmesine bağlı olduğu göz ardı edilemez. Ayrıca boş zamanların olumlu bir biçimde değerlendirilmenin toplumsal uyumun güçlenmesinde etkili olabileceği; özellikle genç nüfusu zararlı alışkanlıklardan koruyabileceği de göz ardı edilmemelidir (Sabbağ ve Aksoy 2011). Sabbağ ve Aksoy (2011) boş zamanın, bireyin kişiliğinin gelişmesinde, toplumsal refah ve kalkınmanın sağlanmasındaki rolüne dikkat çekerek, üniversite öğrencilerinin pasif boş zaman değerlendirme alışkanlıklarının, ülke refahının artmasına katkı sağlamaktan uzak olduğunu, bunun yanında gençlerin kimlik gelişimlerini de olumsuz etkileyebileceğini bildirmiştir. Çalışmamızda öğrencilerin boş zamanlarını en çok müzik dinleyerek (%77) ve internette sörf (%72.9) yaparak geçirdikleri ve tiyatro(%17.3) ve dans(8.2) gibi aktivitelere ise çok fazla zaman ayırmadıkları belirlenmiştir(Tablo 6.2.5). Schrag ve Strattman (2009) yaptıkları çalışmada öğrencilerin müzik dinleme ve spor gruplarına katılımlarının yüksek olduğu belirlemişlerdir. Genç'in (2004) çalışmasında da müzik dinlemenin boş zamanı değerlendirme faaliyetleri içerisinde olduğu saptanmıştır. Çalışmamızda internet kullanımının ikinci sırada olması dikkati çekmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yapılan "Bilişim Teknolojileri Kullanımı Araştırması"na göre, bilgisayar kullanım ve internet erişimine sahiplik oranları 2007 yılı Ocak ayında %88.7 ve %85.4 iken, bu oranlar 2008 yılı Ocak ayında sırasıyla %90.6 ve %89.2'ye yükselmiştir. 2010 yılında ise, internet erişimine sahiplik oranının %90.9'a yükseldiği görülmektedir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2011). Türkiye İstatistik Kurumu 2011 verilerine göre de gençlerin % 65.8'i internet kullanmakta olduğu belirtilmiş olup, çalışma sonuçlarımız literatürle benzerlik göstermektedir. Yine gençlerin sinema izlemeye bir ayda ayırdığı ortalama süre 1 saat 5 dakika, müzik ve sahne sanatları gösterisi izlemeye ayırdığı ortalama süre 1 saat 3 dakika ve internet kullanımına ayırdığı ortalama süre 5 saat 11 dakikadır (Türkiye İstatistik Kurumu, 2011). Ülkemizde gençliğin etken boş zaman faaliyetlerine yönelememesinde; ekonomik yetersizlikler, kültürel gelişim, örgütlenememe ve yeterli bir boş zaman

eğitimi verilememesi gibi faktörlerin rol oynadığı söylenebilir. Çalışmamızda öğrencilerin tiyatro ve dansa çok fazla yer vermemesinde de bu faktörlerin etkili olduğu düşünülebilir.

Mezun olduktan sonra öğrencilerin %52.2'si yüksek lisans yapmak, %26.2'si akademisyen olarak çalışmak istemektedir.(Tablo 6.2.6). “Doktora Derecelilerin Kariyer Gelişimi Araştırması 2009” sonuçlarına göre de doktora derecelilerin en fazla %37.4 ile tıp ve sağlık bilimlerinde olduğu belirlenmiştir(TUİK). Çalışmamızdaki öğrencilerinde sağlık alanında olması mevcut çalışma sonucu ile paralellik göstermektedir.

7.3. Öğrencilerin TCRTÖ Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarına İlişkin Bulguların Tartışılması

Cinsiyet bireyin kadın ya da erkek olarak gösterdiği genetik, fizyolojik ve biyolojik özellikleri; “Toplumsal Cinsiyet” kavramı ise, kadın ve erkeğin sosyal olarak belirlenmiş kişilik özelliklerini, rol ve sorumluluklarını ifade etmektedir. Toplumsal cinsiyet kavramının tanımında biyolojik farklılıklar değil, kadın ve erkek olarak toplumun bizi nasıl gördüğü, nasıl algıladığı, nasıl düşündüğü ve nasıl davranmamızı beklediği ile ilgili değerler, beklentiler, kalıp yargılar ve roller bulunmaktadır. Toplumsal cinsiyet rolleri; geleneksel olarak kadınlarla ve erkeklerle ilişkili olduğu kabul edilen rolleri ifade etmektedir (Dökmen 2004, Zeyneloğlu 2008, Özvarış 2008, Terzioğlu ve Taşkın 2008, Vefikuluçay , Zeyneloğlu, Kocaöz, Kısa, Taşkın ve Eroğlu 2009). Literatüre göre, toplumsal cinsiyet rolleri kalıpyargılarının, kadın ve erkeğin toplumsal yaşamına ilişkin yansımaları; aile yaşamında, mesleki yaşamda, evlilik yaşamında, sosyal yaşamda, eğitim yaşamı ve meslek seçiminde belirgin farklılıklar göstermektedir (Lindsey 1990, HÜKSAM 2006). Toplumsal cinsiyet rolleri kalıpyargıları açısından kadın ve erkeğin rolleri; geleneksel ve eşitlikçi roller olarak sınıflandırılmıştır. Geleneksel roller içerisinde kadına yüklenen roller; ev işlerinden sorumlu olma, iş hayatında aktif olmama gibi eşitlikçi olmayan sorumlulukları içermektedir. Erkeklere yüklenen geleneksel roller ise; evin geçiminden sorumlu olma, evin reisi olma gibi sorumluluklar yüklemektedir. Eşitlikçi roller ise; aile, mesleki, evlilik, sosyal ve eğitim yaşamında kadın ve erkeğin

sorumlulukları eşit olarak paylaşmaları olarak belirtilmektedir (Lindsey 1990, Kimberly and Mahaffy 2002, Mostafa 2003, HÜKSAM 2003).

Çalışmamızda kız ve erkek öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip oldukları belirlenmiştir (Tablo 6.3.1). **Bu sonuca göre “Hemşirelik Bölümü öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin TCRTÖ toplam puan ortalamaları nedir” araştırma sorusunun yanıtı alınmış bulunmaktadır. Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin TCRTÖ toplam puan ortalamaları 144.71 ± 19.53 bulunmuştur.**

Bu sonuç, gelecekte öğrencilerin hizmet verdiği bireylerin eşitlikçi bakış açısına sahip olmaları açısından çok önemlidir. Spence and Hahn'ın (1997) toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarını belirlemek amacıyla üniversitedeki öğrenciler üzerinde yaptıkları çalışmada öğrencilerin çoğunluğunun eşitlikçi tutuma sahip olduğu saptanmıştır. Zeyneloğlu (2008) çalışmasında öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolleri konusunda eşitlikçi rolleri benimsedikleri (TCRTÖ toplam puan ortancası 102) saptanmıştır. Atış (2010), çalışmasında da dördüncü sınıf öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma (TCRTÖ toplam puan ortalaması 157.14) sahip olduğu bulunmuştur. Literatürde lise ve üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmaların sonucunda da kız ve erkek öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolleri konusunda eşitlikçi rolleri benimsedikleri saptanmıştır (Trommsdorff ve Iwawaki 1989; Katsurada ve Sugihara 1999; Kulik 1999; Kimberly ve Mahaffy 2002; Stewart, Knippenberg, Lippman, Hermsen, Joly, ve Haris 2004; Kulik 2005; Tinklin, Croxford, Ducklin ve Frame 2005). Çalışmamızın sonuçları mevcut araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Çalışmamızda toplumsal cinsiyet rolleri tutumları; eşitlikçi cinsiyet rolü, kadın cinsiyet rolü, evlilikte cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü ve erkek cinsiyet rolü alt boyutlarında incelenmiştir. Öğrencilerin eşitlikçi cinsiyet rolü, kadın cinsiyet rolü, evlilikte cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü ve erkek cinsiyet rolü alt boyutlarına ilişkin eşitlikçi tutuma sahip oldukları saptanmıştır (Tablo 6.3.1). **Bu sonuca dayanarak “Hemşirelik Bölümü öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin TCRTÖ alt boyutları puan ortalamaları nedir” araştırma sorusuna yanıt alınmış bulunmaktadır. Öğrencilerin eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortalaması 34.48 ± 4.68 , kadın cinsiyet rolü puan ortalaması 25.54 ± 5.69 , evlilikte**

cinsiyet rolü puan ortalaması 34.85±4.42, geleneksel cinsiyet rolü puan ortalaması 2695±5.58 ve erkek cinsiyet rolü alt boyutu puan ortalaması 22.89±3.86 bulunmuştur. Atış (2010) çalışmasında eşitlikçi cinsiyet rolü (puan ortalaması 35.10) , kadın cinsiyet rolü (puan ortalaması 29.64), evlilikte cinsiyet rolü (puan ortalaması 36.62), geleneksel cinsiyet rolü (puan ortalaması 31.19) ve erkek cinsiyet rolü (puan ortalaması 24.59) alt boyutlarında eşitlikçi tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Zeyneloğlu (2008) çalışmasında da öğrencilerin “eşitlikçi cinsiyet rolü (puan ortancası 37.00) ve kadın cinsiyet rolü (puan ortancası 24.00) boyutlarına ilişkin eşitlikçi tutuma sahip oldukları saptanmış olup, çalışma sonuçlarımızla benzerlik göstermektedir. Ancak Zeyneloğlu (2008) çalışmasında evlilikte cinsiyet rolü (puan ortancası 13.00), geleneksel cinsiyet rolü (puan ortancası 17.00) ve erkek cinsiyet rolü (puan ortancası 11.00) boyutlarına ilişkin ise, öğrencilerin geleneksel tutuma sahip oldukları belirlenmiş olup çalışma sonuçlarımızla benzerlik göstermemektedir. Çalışmamızın, Zeyneloğlu'nun (2008) çalışmasından dört yıl sonra yapılmış olmasının sonuçlarda etkili olduğunu düşünebiliriz.

Çalışmamızda erkek cinsiyet rolü boyutu hariç diğer alt boyutların puan ortalamaları 40 puan üzerinden değerlendirildiğinde, öğrencilerin kadın cinsiyet rolü ve geleneksel cinsiyet rolü puan ortalamalarının, eşitlikçi cinsiyet rolü ve evlilikte cinsiyet rolü puan ortalamalarına göre daha düşük olduğu görülmektedir. Atış (2010) çalışmasında da kadın cinsiyet rolü ve geleneksel cinsiyet rolü puan ortalamaları, eşitlikçi ve evlilikte cinsiyet rolü puan ortalamalarına göre daha düşük olduğu belirlenmiştir. Zeyneloğlu (2008) çalışmasında da kadın cinsiyet rolü puan ortancası eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancasına göre daha düşük bulunmuş olup, çalışma sonuçlarımızla benzerlik göstermektedir.

Çalışmamızda ölçeğin genelinde ve tüm alt boyutlarında da öğrencilerin eşitlikçi tutuma sahip olmaları olumlu bir gelişmedir. Ayrıca aydın bireyler yetiştirmeyi hedefleyen üniversite gençliğinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının eşitlikçi yönde olması sevindiricidir. Bunda, üniversite eğitiminin, üniversite yaşantısının, ülkemizde toplumsal cinsiyet eşitliği yönünde yapılan bir takım yasal düzenlemelerin ve imzalanan taahhütlerin etkisi olduğu düşünülebilir. Çünkü eğitim düzeyinin yükselmesi özellikle üniversite düzeyi, bireylerin toplumsal

cinsiyet rollerine çağdaş bir bakış açısı kazandırmakla birlikte, toplumsal cinsiyet eşitliğinin ve hakkaniyetin kadın lehine belirleyicisi de olmaktadır.

7.4. TCRTÖ'den Aldıkları Toplam Puan ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamalarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarını Etkileyebileceği Düşünülen Faktörler ile Karşılaştırılmasına İlişkin Bulguların Tartışılması

Literatürde öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel bakış açılarının değiştirilerek, eşitlikçi bakış açısı kazanmalarının sağlanabilmesi için öncelikle öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesinin önemli olduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesinin de oldukça önemli bir etken olduğu belirtilmektedir. Bundan dolayı araştırmada öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesinin yanı sıra, bu tutumları etkileyebileceği düşünülen faktörler de incelenmiştir (Lindsey 1990; Basow1992; Atış 2010).

Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyen faktörlerden birisinin öğrencilerin öğrenim gördüğü üniversite olduğu belirlenmiştir. Üniversitelerin kişiliğın oluşumu ve olgunlaşmasında önemli bir yeri olduğu yadsınamaz. Çalışmamızda, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin toplam puan ortalamaları incelendiğinde en yüksek puanın Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Çanakkale SYO (153.14±12.38) olduğu; bunu Marmara Üniversitesi SBF'nin (151.62 ±20.60) izlediği ve en düşük puan ortalamasına sahip okulun ise Atatürk Üniversitesi SBF (132.76±18.58) olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversiteye göre TCRTÖ toplam puan ve alt boyut puan ortalamaları arasındaki fark ileri derecede anlamlı bulunmuştur(p<0.001) (Tablo 6.4.1). **Bu sonuca dayanarak “Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin TCRTÖ puan ortalamaları bölgelere göre farklılaşmakta mıdır?” araştırma sorusuna yanıt alınmış bulunmaktadır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversiteye göre TCRTÖ puan ortalamaları açısından, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü ile İnönü Üniversitesi Malatya SYO Hemşirelik Bölümü ve Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik**

Bölümü arasında, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü ile Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Çanakkale SYO, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Zonguldak SYO, Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü arasında, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Zonguldak SYO Hemşirelik Bölümü ile İnönü Üniversitesi Malatya SYO Hemşirelik Bölümü arasında bölgelere göre fark vardır.

Anlamli farklılığın hangi iki gruptan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan ikili kıyaslamaların sonucunda; TCRTÖ toplam puan, Kadın Cinsiyet Rolü alt boyutu ve Geleneksel Cinsiyet Rolü alt boyutunda anlamlı fark bulunurken, Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Evlilikte Cinsiyet Rolü ve Erkek Cinsiyet Rolü alt boyutlarında anlamlı fark bulunmamıştır.

Toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarına ilişkin, Marmara Üniversitesi SBF Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören öğrencilerin, İnönü Üniversitesi Malatya SYO ve Gaziantep Üniversitesi SBF Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören öğrencilere göre de daha eşitlikçi bakış açısına sahip olduğu belirlenmiştir. Atatürk Üniversitesi SBF Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören öğrenciler ise, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Çanakkale SYO, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Zonguldak SYO, Gazi Üniversitesi SBF ve Gaziantep Üniversitesi SBF Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören öğrencilere göre daha geleneksel tutuma sahiptir. Aynı zamanda Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Zonguldak SYO Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören öğrenciler de, İnönü Üniversitesi Malatya SYO Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören öğrencilere göre de daha eşitlikçi bakış açısına sahiptir. Zeyneloğlu (2008) çalışmasında, Gazi Üniversitesi HYO'nda (puan ortancası 104.00) öğrenim gören öğrencilerin, Gülhane Askeri Tıp Akademisi (GATA) HYO (puan ortancası 103.00), Başkent Üniversitesi Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü (puan ortancası 103.00) ve Ankara Üniversitesi Cebeci SYO Hemşirelik Bölümü'nde (puan ortancası 99.00) öğrenim gören öğrencilere göre daha eşitlikçi olduğu belirlenmiştir.

Çalışmamızda Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Çanakkale SYO ve Marmara Üniversitesi SBF'de öğrenim gören öğrencilerin, diğer üniversitelerde öğrenim gören öğrencilere göre daha eşitlikçi bakış açısına sahip olmalarında

öğrenim gördükleri şehrin sosyal yapısının ve üniversite yaşantısının etkili olduğu düşünülebilir. Bryant (2003), öğrencilerin üniversite boyunca toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarındaki değişiklikleri saptamak amacıyla birinci sınıf ve son sınıfta aynı öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada öğrencilerin üniversite sonunda geleneksel düşüncelerinin azaldığını belirtmiştir. Bu çalışma üniversite yaşantısının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların değişiminde etkili olabileceğini göstermektedir. Ayrıca Salguero ve ark.'nın (2008) çalışmasında üniversite yaşantısının, bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip olmasında etkili olduğu belirtilmiştir. Literatürdeki diğer çalışmalarda benzer sonuçlar bulunmuştur (Kane 1995; Brewster ve Padavic 2000; Myer ve Both 2002; Kulik 2002). Atatürk Üniversitesi SBF Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine göre daha geleneksel bakış açısına sahip olmalarında da şehrin sosyal yapısı etkili olabilir. Ayrıca bu üniversiteden ulaşılabilen öğrenci sayısının az olması da sonuçlarda etkili olabilir.

Kadın Cinsiyet Rolü alt boyutu puan ortalaması incelendiğinde, Marmara Üniversitesi SBF'nde öğrenim gören öğrencilerin (puan ortalaması 28.11±5.79), Dumlupınar Üniversitesi SYO (puan ortalaması 25.39±5.71) ve İnönü Üniversitesi Malatya SYO öğrenim gören öğrencilere (puan ortalaması 22.74±5.55) göre daha eşitlikçi oldukları belirlenmiştir. Ayrıca Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Zonguldak SYO öğrenim gören öğrenciler (puan ortalaması 27.80±5.00); Eskişehir Osmangazi Üniversitesi SYO (puan ortalaması 26.48±6.11), İnönü Üniversitesi Malatya SYO (puan ortalaması 22.74±5.55) ve Gaziantep Üniversitesi SBF'de öğrenim gören öğrencilere (puan ortalaması 22.70±6.38) göre daha eşitlikçi tutma sahiptir. Zeyneloğlu(2008) çalışmasında, kadın cinsiyet rolü puan ortancalarının GATA HYO'da öğrenim gören öğrencilerde (25.00), Gazi Üniversitesi HYO (24.00), Başkent Üniversitesi Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü (24.00) ve Ankara Üniversitesi Cebeci SYO Hemşirelik Bölümü'nde (24.00) öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek olduğu saptanmış ancak istatistiksel değerlendirmede, fark anlamsız bulunmuştur ($p>0.05$).

Geleneksel Cinsiyet Rolü alt boyutu puan ortalaması incelendiğinde, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Çanakkale SYO öğrenim gören öğrencilerin (puan ortalaması 29.05±4.98), Erciyes Üniversitesi Atatürk Sağlık Bilimleri

Fakültesi öğrenim gören öğrencilere (puan ortalaması 27.71 ± 4.90) göre daha eşitlikçi tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören öğrenciler (puan ortalaması 28.84 ± 5.45), Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilere (puan ortalaması 23.60 ± 4.75) ve İnönü Üniversitesi Malatya SYO öğrenim gören öğrencilere (puan ortalaması 24.68 ± 6.17) göre daha eşitlikçi tutuma sahiptir. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Zonguldak SYO öğrenim gören öğrenciler (puan ortalaması 28.23 ± 4.89), Atatürk Üniversitesi SBF'de öğrenim gören öğrencilere (puan ortalaması 23.60 ± 4.75) daha eşitlikçi tutuma sahiptir. Zeyneloğlu (2008) çalışmasında, geleneksel cinsiyet rolü boyutuna yönelik tutumlarının ise; Ankara Üniversitesi Cebeci SYO Hemşirelik Bölümü'nde (puan ortancası 16.00) öğrenim gören öğrencilerin, GATA HYO (puan ortancası 17.00), G.Ü HYO (puan ortancası 18.00) ve Başkent Üniversitesi Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü'nde (puan ortancası 19.00) öğrenim gören öğrencilere göre daha geleneksel olduğu belirlenmiştir. Yapılan ileri analiz sonuçlarına göre, bu farkın Başkent Üniversitesi Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü'nde ve Ankara Cebeci SYO Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören öğrenciler ile GATA HYO'da ve Başkent Üniversitesi Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü'nde öğrenim gören öğrenciler ile GATA HYO ve Gazi Üniversitesi HYO'da öğrenim gören öğrenciler arasındaki ilişkiden kaynaklandığı saptanmıştır.

Çalışmamızda anlamlı farklılığın hangi iki gruptan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan ileri analiz sonucuna göre eşitlikçi cinsiyet rolü, evlilikte cinsiyet rolü ve erkek cinsiyet rolü alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır. Zeyneloğlu (2008) çalışmasında eşitlikçi cinsiyet rolü puan ortancalarının GATA HYO'da öğrenim gören öğrencilerde (38.00), Başkent Üniversitesi Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü (37.00), Ankara Üniversitesi Cebeci SYO Hemşirelik Bölümü (37.00) ve Gazi Üniversitesi HYO'nda (36.00) öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlenmiş ancak istatistiksel değerlendirmede fark anlamsız bulunmuştur ($p > 0.05$). Evlilikte cinsiyet rolü boyutuna ilişkin tutumların da Ankara Üniversitesi Cebeci SYO Hemşirelik Bölümü'nde (puan ortancası 12.00) öğrenim gören öğrencilerde, GATA HYO (puan ortancası 13.00), Başkent Üniversitesi Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü

(puan ortancası 13.00) ve Gazi Üniversitesi HYO'nda (puan ortancası 15.00) öğrenim gören öğrencilere göre daha geleneksel olduğu saptanmıştır. Erkek cinsiyet rolü puan ortancalarının Ankara Üniversitesi Cebeci SYO Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören öğrencilerde (10.00), GATA HYO (11.00), Başkent Üniversitesi Hemşirelik ve Sağlık Hizmetleri Bölümü (11.00) ve Gazi Üniversitesi HYO'da (12.00) öğrenim gören öğrencilerden daha düşük olduğu belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin öğrenim gördüğü üniversiteye göre erkek cinsiyet rolü puan ortancaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur ($p>0.05$). Literatürde öğrencilerin öğrenim gördüğü üniversiteye göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelendiği başka çalışmalara rastlanmamıştır.

Bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları cinsiyete göre değişme göstermektedir. İnsanlar dişi veya erkek cinsiyeti ile doğarlar ancak yetiştirilirken toplumun cinsiyetlerine özgü beklediği roller çerçevesinde kız veya erkek çocuk olmayı öğrenerek büyürler. Böylece kadınlar ve erkeklerin hangi davranış ve faaliyetleri yapabileceklerine, hangi haklara ve güce kimin ne derece sahip olduğuna veya sahip olması gerektiğine ilişkin toplumsal beklentiler gelişir. Bu beklentiler, toplumdan topluma ve aynı toplum içinde bir toplumsal kesimden diğerine kısmen değişse de özünde ortak noktalar vardır. Buna göre erkeklerden güçlü olmaları, ailelerini geçindirmeleri, çevre üzerinde belirli bir etkinlik ve kontrol sağlamaları; kadınlardan ise sabırlı, anlayışlı olmaları, evi çekip çevirmeleri, insan ilişkilerini düzenlemeleri beklenmektedir(Günay ve Bener 2011). Böylece kız ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları da değişmektedir. Yapılan çalışmalarda kızlar erkeklere göre daha eşitlikçi tutuma sahip iken, erkeklerin daha geleneksel tutuma sahip olduğu görülmektedir (Trommsdorff ve Iwawaki 1989; Abdalla 1996; Katsurada ve Sugihara 1999; Kulik 1999; Tu and Chang 2000; Read 2003; Kimberly ve Mahaffy 2002; Mostafa 2003; Bryant 2003; Khalid ve Frieze 2004; Stewart, Knippenberg , Lippman, Hermsen , Joly, ve Haris 2004; Kulik 2005; Tinklin, Croxford , Ducklin ve Frame 2005; Zhang 2006; Carter, Corra, Carter 2009) Çalışmamızda da öğrencilerin cinsiyeti ile TCRTÖ toplam puan ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<0.001$). Kız öğrencilerin, ölçeğin genelinden almış oldukları puan ortalaması (151.35 ± 14.59), erkek öğrencilerin (127.47 ± 20.20) puan ortalamasından

yüksek bulunmuştur. Aynı eğilim ölçeğin diğer beş alt boyutunda da kendini göstermektedir(Tablo 6.4.3) Ölçeğin geneli ve tüm alt boyutlarında kız öğrencilerin puanları erkek öğrencilerin puanlarına göre daha yüksek olup, kızların erkeklere göre daha eşitlikçi tutuma sahip olduğu sonucu çıkarılabilir. **Bu sonuca dayanarak “Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin TCRTÖ puan ortalamaları kız ve erkek öğrencilere göre farklılaşmakta mıdır? araştırma sorusuna yanıt alınmış bulunmaktadır. Kız öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin TCRTÖ puan ortalamaları, erkek öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamalarına göre daha yüksektir.** Frieze ve ark. (2003) Amerika Birleşik Devletleri, Slovenya ve Hırvatistan’ daki üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada da, kız öğrencilerin erkeklere göre daha eşitlikçi olduğu belirlenmiştir. Mensch ve ark. (2003) Mısır’da, Zhang (2006) Çin’de, Manganaro and Alozie (2011) Afganistan’da yaptığı çalışmada da benzer sonuçlar bulunmuştur. Ülkemizde yapılan çalışmalarda da erkeklerin kızlara göre daha geleneksel tutuma sahip olduğu saptanmış olup, çalışma sonuçlarımızla benzerlik göstermektedir(Vefikuluçay ve ark. 2007; Adana ve ark 2011). Erkeklerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha geleneksel bakış açısına sahip olmaları toplumda kadınların statüsünü olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle günümüzde kadınlar, toplum içerisinde istenilen statüye ulaşamamıştır ve erkeklerin gerisinde kalmıştır. Oysa dünyada refah ve barışın sağlanması, sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleştirilebilmesi ve kadının toplumsal statüsünün artırılabilmesi için sosyal yaşamın her alanına kadınların erkeklerle eşit bir biçimde katılımının sağlanması gerekmektedir.

Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyen faktörlerden biri de yaştır. Çalışmamızda ölçeğin geneli ve beş alt boyutunda da öğrencilerin yaşı arttıkça toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının olumsuz yönde değiştiği saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin yaşı ile TCRTÖ toplam puan ve tüm alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur($p<0.05$). Çalışmamızda 25 ve üzeri yaş ortalaması olan öğrencilerin puan ortalamaları ile 20 ve altı ve 21-24 yaş arası öğrencilerin puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır (Tablo 6.4.3). Bu sonuca göre öğrencilerin yaşı arttıkça toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha geleneksel bir tutuma sahip oldukları söylenebilir. Zhang (2006) çalışmasında yaş ile

eşitlikçi tutum arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ve genç yaşta olanların daha eşitlikçi olduğunu belirtmiştir. Lee (2007) ve Elamin ve Omair (2010) çalışmasında, gençlerin yaşlılara göre daha eşitlikçi tutuma sahip olduğunu belirtmiştir. Zeyneloğlu (2008) çalışmasında ise 19 yaş ve altı öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin puanlarının 20 yaş ve üzeri öğrencilerden yüksek olduğu belirlenmiştir. Pınar ve ark'nın . (2008) çalışmasında gençlerin yaşı arttıkça daha geleneksel düşündükleri belirlenmiştir. Literatürde belirtilen diğer çalışmalarda da yaş ile toplumsal cinsiyet rolleri tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş olup; çalışma sonuçlarımız literatürle benzerlik göstermektedir (Mchugh ve Frieze 1997; Spence ve Hahn, 1997; Twenge 1997; Tu and Chang 2000; Fan ve Marini 2000; Mostafa 2003; Inglehart , Norris 2003, Zhang 2006; Manganaro and Alozie 2011)

Çalışmamızda öğrencilerin doğduğu yerin gelişmişlik düzeyinin, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyen faktörlerden biri olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin doğdukları yer ile TCRTÖ toplam puan ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur($p<0.05$). İl ve ilçede doğan öğrenciler, köy ve kasabada doğanlara göre daha eşitlikçi tutuma sahiptir. (Tablo 6.4.5). Atış (2010) çalışmasında da il ve ilçede doğanların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin puan ortalamasının köyde doğanların puan ortalamasından daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Ayrıca öğrencilerin, ilkokulu bitirene kadar yaşadıkları en uzun yer ile kadın cinsiyet rolü alt boyutu toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin puan ortalamaları arasında da istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur($p<0.05$). İlkokulu bitirinceye kadar il ve ilçede yaşayan öğrencilerin, köyde yaşayan öğrencilere göre daha eşitlikçi olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin geneli ve diğer alt boyutlarında da ilkokulu bitirene kadar il ve ilçede yaşayan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin puan ortalamaları köyde yaşayan öğrencilerin puan ortalamalarından yüksek olup fakat istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır($p>0.05$)(Tablo 6.4.6). Öğrencilerin ilkokulu bitirinceye kadar yaşadığı yerleşim yerinin gelişmişlik düzeyine göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları incelendiğinde, Zeyneloğlu(2008) ve Atış(2010) tarafından yapılan çalışmada da benzer sonuçlar bulunmuş olup, öğrencilerin içinde yaşadıkları kültürün beklentilerine uygun olarak tutum

gösterdikleri belirtilmiştir. Çalışma sonuçlarımız mevcut araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların oluşumunda yaşanan yerde geçirilen sürenin de etkili olduğu görülmüştür. Çalışmamızda öğrencilerin yaşadıkları yerde geçirdikleri süre ile TCRTÖ toplam puan ve Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Evlilikte Cinsiyet Rolü alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunurken ($p < 0.05$), Kadın Cinsiyet Rolü, Geleneksel Cinsiyet Rolü ve Erkek Cinsiyet Rolü alt boyut puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($p > 0.05$). Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin toplam puan ortalamaları 0-10 yıl yaşayan öğrencilerde (140.17 ± 22.21), 16-20 yıl (146.02 ± 18.57) ve 21 ve üzeri yıl (146.88 ± 18.79) belirlenmiştir (Tablo 6.4.7). Yaşanılan yerde geçirilen süre arttıkça öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha eşitlikçi olduğu söylenebilir. Bunda bireylerin çevre koşullarına adaptasyon ve uyum yaklaşımının söz konusu olduğu düşünülebilir. Çalışmamızda Kadın Cinsiyet Rolü, Geleneksel Cinsiyet Rolü ve Erkek Cinsiyet Rolü alt boyutları puan ortalamaları açısından ise yaşanılan yerde geçirilen sürenin etkili olmadığı saptanmıştır ($p > 0.05$). Gürsoy (2009) öğrencilerin kadına ilişkin namus anlayışı ile ilgili çalışmasında, tutum puanlarının ilkokula kadar yaşanılan yerde geçirilen süreye göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Literatürde öğrencilerin yaşadıkları yerde geçirdikleri süreye göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelendiği başka çalışmalara rastlanmamıştır.

Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyen faktörlerden bir diğeri de öğrencilerin en son mezun olduğu lisedir. Çalışmamızda da, öğrencilerin en son mezun olduğu lise türü ile toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları arasında ileri derecede anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0.001$). Öğrencilerin mezun olduğu liseye göre TCRTÖ toplam puan ortalamaları incelendiğinde, süper lise/Anadolu/fen lisesinden mezun olan öğrencilerde (puan ortalaması 149.44 ± 17.00), düz liseden mezun olan öğrencilere (puan ortalaması 141.49 ± 20.23) göre daha yüksek bulunmuştur. Ölçeğin tüm alt boyutlarında da aynı durum söz konusudur (Tablo 6.4.8.). Bu sonuçlara göre Anadolu/süper/fen lisesinden mezun olan öğrencilerin, normal liseden mezun olan öğrencilere göre daha eşitlikçi tutuma sahip olduğu söylenebilir. Anadolu/süper/fen liseden mezun olan öğrencilerin

daha eşitlikçi tutuma sahip olmaları bu liselerden mezun olan öğrencilerin ebeveynlerinin öğrenim düzeylerinin yüksek olmasından kaynaklanmış olabilir. Atış (2010) ve Zeyneloğlu(2008) çalışmasında düz lise mezunu olan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanlarının, anadolu/süper lise /fen lisesi mezunu olanlardan düşük olduğu saptanmıştır. Sonuçlar mevcut araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Literatürde öğrencilerin mezun olduğu liseye göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelendiği başka çalışmalara rastlanmamıştır. Çalışmamızda toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin süper lise/anadolu/fen lisesinden mezun olan öğrencilerin daha eşitlikçi tutuma sahip olmaları, bu liselerde öğrenim gören öğrencilerin ebeveynlerinin öğrenim düzeyinin yüksek olmasından ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumlara sahip olmalarından kaynaklanmış olabilir. Aynı zamanda bu sonucun, öğrencilerin ebeveynlerinin rol modelini içselleştirerek toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumları devam ettirmelerinden kaynaklandığı da göz ardı edilmemelidir.

Çalışmamızda öğrencilerin halen yaşadığı yer ile TCRTÖ toplam puan ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$). Ölçeğin geneli ile tüm alt boyutlarında yurtda yaşayan öğrencilerin puan ortalamaları, tek başına/arkadaşlarıyla evde yaşayan öğrencilerin puan ortalamalarından daha yüksek olup, yurtda yaşayan öğrencilerin tek başına/arkadaşlarıyla evde yaşayan öğrencilere göre daha eşitlikçi olduğu belirlenmiştir (Tablo 6.4.9). Atış (2010) çalışmasında da yurtda yaşayan öğrencilerin puan ortalamalarının, birinci derece yakınlarıyla ve tek başına/arkadaşları ile evde yaşayan öğrencilerin puan ortalamalarına göre daha yüksek olduğu belirlenmiş çalışma sonuçlarımızla benzerlik göstermektedir. Zeyneloğlu (2008) çalışmasında ise çalışmamızdan elde ettiğimiz sonuçların aksine tek başına/arkadaşları ile evde yaşayan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha eşitlikçi tutuma sahip oldukları bulunmuştur. Sonucun, öğrencilerin aile ortamında eşitlikçi rol modeli olan davranışları gözlemlemiş ve rol modeli olarak da benimsemiş oldukları belirtilmiştir. Çalışmamızda ise yurtda yaşayan öğrencilerin evde yaşayan öğrencilere göre çok fazla sorumluluk almamaları ve bireysel yaşam sürmeleri toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha eşitlikçi düşünceye sahip olmalarında etkili olmuş olabilir. Literatürde

öğrencilerin şu anda yaşadıkları yere göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelendiği başka çalışmalara rastlanmamıştır.

Cinsiyet rollerinin gelişiminde ailenin önemli bir yere sahip olduğu sıklıkla vurgulanmakta ve cinsiyet rolü gelişiminde ebeveynlerin rolü üzerinde fazlaca durulmaktadır. Ancak kardeşler de en az ebeveynler kadar cinsiyet rolü gelişiminde önemli bir rol üstlenmektedir. Bunun iki şekilde gerçekleştiği düşünülmektedir. Birinci olarak kardeşler aynen anne babalar gibi bir rol modeli olabilmekte, ikinci olarak kardeşler sosyal karşılaştırma kaynağı olabilmektedir (McHale, Crouter, Tucker 1999). Literatürde büyük kardeşlerin küçük kardeşleri için cinsiyetlerine uygun rol modeli oldukları belirtilmektedir. Çocuğun kendi cinsiyetinden olan büyük kardeşinin davranışları, çocuğun cinsiyetine uygun davranışlar kazanma sürecini desteklemektedir (Basow 1992; Burt and Scott 2002; Oruk 2007; Zeyneloğlu 2008). (Tosun 2010) çalışmasında belirttiği gibi Koch (1956) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ağabeyiyle yaşayan erkek çocukların daha maskülen ve ablası ile yaşayan kız çocukların daha feminen olduğu görülmüştür. Kardeşlerin cinsiyet rolü yönelimi ile ilişkisi konusunda yapılan çalışmaların genellikle abla ve ağabeylerin kardeşlerine etkileri çerçevesinde gerçekleştirildiği görülmektedir. Tosun (2010) çalışmasında belirtildiği gibi, Sutton-Smith ve Rosenborg (1970) çalışmasında hiç kardeşi olmayan kız çocuklarının kardeşi olanlara oranla daha az geleneksel tutuma sahip olduğunu belirtmiştir. Çalışmamızda da kardeş sayısı azaldıkça öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının daha eşitlikçi olduğu saptanmıştır. Çalışmamızda öğrencilerin sahip oldukları kardeş sayısı ile TCRTÖ toplam puan ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur($p < 0.001$). Ölçeğin geneli ile tüm alt boyutlarında bir kardeş ve iki kardeşe sahip olan öğrencilerin puan ortalamaları üç ve üzeri kardeşe sahip olan öğrencilerin puan ortalamalarına göre daha yüksek bulunmuştur (Tablo 6.4.10). Atış (2010) çalışmasında da kardeş sayısı arttıkça öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin puanlarında azalma olduğu saptanmıştır. Gürsoy (2009) namus anlayışına yönelik çalışmasında da kardeş sayısı arttıkça geleneksel tutuma sahip olma durumunun da arttığını belirtmiştir. Çalışma sonuçlarımız mevcut çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Zeyneloğlu (2008) çalışmasında ise kardeş sayısı arttıkça toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha eşitlikçi tutuma sahip oldukları

belirlenmiş, çalışma sonucumuzla benzerlik göstermemektedir. Zeyneloğlu'nun (2008) çalışmasında üç ve üzeri kardeşe sahip olan öğrenci sayısının az olması (% 22.5) ve yarısının tek kardeşe sahip olması (%49) sonucun bu şekilde çıkmasında etkili olmuş olabilir. Çalışmamızda ise öğrencilerin %40.9 'u üç ve üzeri kardeşe sahiptir. Dolayısıyla kardeş sayısının bir veya iki olması ile üç ve üzeri olması toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarını farklı etkilemektedir. Fazla kardeşe sahip ailelerde mevcut kaynakların dağıtımında geleneksel tutumlar sergilenmektedir. Çalışmamızda da fazla kardeşe sahip olan öğrencilerin daha geleneksel olmalarında, mevcut kaynakların dağıtımında geleneksel tutumların sergilenmesi ve bunun içselleştirilmesinin etkili olduğu düşünülebilir.

Aile bireyleri içerisinde yer alan anne-baba doğumdan itibaren çocuğun cinsiyet rollerinin gelişiminde çevresindeki ilk modellerdir. Ayrıca aile tipi ve aile yapısı da toplumsal cinsiyet rollerinin gelişmesinde bir o kadar önem arz etmektedir. Türkiye'deki kentsel aile çekirdek yapıya sahiptir. Kent ailesi büyük kenti oluşturan farklılaşmış, uzmanlaşmış ve örgütlenmiş bir çevrede çok daha etkin bir teknolojinin oluşturduğu kurumlarla çevrili yaşamaktadır ve hepsi az veya çok koşulların etkisiyle değişmektedir. Babanın aile içindeki otoritesi egemendir. Ancak bugün ülkemizde kentleşme ve ekonomik gelişmenin doğal bir sonucu olarak yoğun bir şekilde yaşanan sosyal değişme süreci, geleneksel görev dağılımında, kadına ve erkeğe özgü rollere ilişkin ya tutumları değiştirmiş ya da modernleştirmiştir (Günay ve Bener 2011). Kıray (1984), bugün kent ailesinde “geleneksel rollerin sonsuz çeşitlendiğini, özellikle kadının rolünün değişmemiş görünse de eskisine oranla farklılaşmış olduğunu” söylemektedir. Bu nedenle kır ve kent ailesinde zaten farklı olan görev dağılımı daha da farklılaşmıştır. Kırdaki geleneksel olarak kadına ait olan ev işleri ve annelik rolü, kentte özellikle çalışma yaşamına katılan kadınların sahip olduğu ailelerde eşler arasında paylaşılmış ve kadının yeni roller alması söz konusu olmuştur. Buna bağlı olarak da aile içi ilişkiler daha demokratikleşmiş, kadın ve erkek arasında önemli bir rol farklılaşması ortaya çıkmıştır (Günay ve Bener 2011). Aile tipinin çocukların toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişkisinin incelendiği çalışmalarda, geniş ailede yaşayan çocukların cinsiyet rollerine ilişkin daha geleneksel tutumlara sahip oldukları belirtilmektedir (Basow 1992; Burt and Scott 2002; Haotu and Liao 2003; McHale, Crouter and Whitenon 2003; Zeyneloğlu

2008; Atış 2010). Çalışmamızda öğrencilerin sahip olduğu aile tipi ile TCRTÖ toplam ve Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Kadın Cinsiyet Rolü alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır($p < 0.05$). Ölçeğin genelinde ve Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Kadın Cinsiyet Rolü alt boyutlarında çekirdek ailede yaşayan öğrencilerin puan ortalamaları, geniş ailede yaşayan öğrencilerin puan ortalamalarına göre daha yüksek olup, çekirdek ailede yaşayan öğrencilerin daha eşitlikçi tutuma sahip olduğu söylenebilir (Tablo 6.4.11). Geniş aileye sahip bireylerin daha geleneksel tutum sergilemeleri; geniş ailede özellikle kadınların aileye bağlılık, çocuk doğurma, evin ihtiyaçlarını karşılama gibi sorumlulukları nedeniyle geleneksel rolleri içselleştirdikleri düşünülebilir. Özellikle evde anneannesi ile birlikte yaşayan çocukların, onu kendilerine yakın arkadaş olarak görmeleri nedeniyle anneannelerinin geleneksel cinsiyet rollerinden etkilendikleri de belirtilmektedir (Zeyneloğlu 2008). Evlilikte cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü ve erkek cinsiyet rolü alt boyutlarında ise çekirdek ailede yaşayan öğrencilerin puan ortalamaları, geniş ailede yaşayan öğrencilerin puan ortalamalarına göre daha yüksek olup, ancak istatistiksel analizde fark anlamsız bulunmuştur($p > 0.05$).

Yukarıdaki belirtilen sonuçlara göre, “Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin TCRTÖ puan ortalamaları öğrencilerin sosyo-demografik ve ailesel özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?” araştırma sorusuna yanıt alınmış bulunmaktadır. 20 ve altı ve 21-24 yaş grubu arası öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamaları 25 ve üzeri yaş grubu olan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamalarına, il ve ilçede doğan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamaları köy ve kasabada doğan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamalarına, ilkokulu bitirinceye kadar il ve ilçede yaşayan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamaları köy ve kasabada yaşayan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamalarına, yaşadıkları yerde 21 ve üzeri yıl geçiren öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamaları 0-10 yıl ve 16-20 yıl geçiren öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamalarına, anadolu/süper/fen lisesinden mezun olan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamaları normal liseden mezun olan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamalarına, yurttan dışarıda yaşayan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamaları, tek başına/arkadaşlarıyla evde yaşayan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamalarına, kardeş sayısı bir ve iki olan öğrencilerin puan ortalamaları, kardeş sayısı üç ve

üzeri olan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamalarına, çekirdek aileye sahip öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamaları geniş aileye sahip öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamalarına göre daha yüksektir.

Çocukların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyen faktörlerden birisi de anne-babalarının öğrenim düzeyi durumlarıdır. Yapılan çalışmalarda, çocukların anne ve babalarının öğrenim düzeyi arttıkça daha eşitlikçi tutumlara sahip oldukları bulunmuştur. Çünkü eğitilmiş ve bilinçli ebeveynler kız ve erkek çocuklarının karşı cinse özgü davranış ve ilgi alanlarına yönelmelerini daha kolay kabul etmekte ve özellikle annenin eğitim düzeyinin artması çocuklarının da eşitlikçi tutumlara sahip olmasında önemli bir etki oluşturmaktadır(Read 2003; McHale, Crouter and Whitenon 2003; Zeyneloğlu 2008). Erol (2008) toplumsal cinsiyetin tutumlar üzerindeki etkisini belirlediği çalışmasında, cinsiyet rollerine atfedilen değerler ile ebeveynlerin öğrenim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu belirtmiştir. Erol'a (2008) göre; annesi bir öğrenim kurumundan mezun olmayan üniversiteli kız öğrencilerin oranı ancak %31,7'dir. Bu oran, anne öğrenim düzeyindeki artışlarla doğru orantılı olarak artmaktadır. Baba öğrenim düzeyindeki artışlarla doğru orantılı olarak üniversiteye gönderilen kız öğrencilerin oranında da artışlar meydana gelmektedir. Dolayısıyla öğrenim düzeyindeki artışlar, kız çocuklarının da eğitilmeleri konusundaki kanaatlerin oluşmasını, oluşmuş ise, pekişmesini sağlamaktadır. Shu ve Xiaoling (2004) çalışmasında eğitim durumunun eşitlikçi toplumsal cinsiyet rolünü etkilediği belirlenmiştir. Tu ve Liao (2005) çalışmasında toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının eğitim düzeyi ile pozitif yönde ilişkili olduğunu belirtmiştir. Read (2003) ve Lee (2007) çalışmasında, eğitim seviyesi yüksek olan bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha çok eşitlikçi tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Bohannon ve Blanton (1999) çalışmasında belirttiği gibi Rollins and White'in Amerikan anneleri ve kızlarının toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarını araştırdıkları çalışmada kızların tutumlarının annenin tutumları ile ilişkili olduğunu ve anne eğitim düzeyi yükseldikçe daha az geleneksel tutuma sahip olduğu belirtilmiştir. Zeyneloğlu (2008), ve Atış (2010), anne-baba eğitim düzeyinin yüksek olmasının öğrencilerin daha eşitlikçi düşünmeleri üzerine paralel bir etkisi olduğunu, eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının daha olumlu ve eşitlikçi olduğu saptanmıştır. Vargün'

ün (2002), yapmış olduğu araştırmada da; yerleşim biriminin, sosyo kùltürel değerlerin ve aile yapısının bireylerin düşüncelerinin şekillenmesinde rol oynadığını belirtmiştir. En önemli faktörün ise anne-baba eğitim düzeyi olduğu vurgulanmaktadır. Literatürdeki diğer çalışmalarda sonuçları desteklemektedir (Abdalla 1996; Onaran, Büker ve Bir 1998; Mostafa 2003; Elamin ve Omair 2010). Çalışmamızda da öğrencilerin anne –baba eğitim durumu ile TCRTÖ toplam puan ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur($p<0.001$)(Tablo 6.4.12; Tablo 6.4.13.) Anne- baba eğitim düzeyi artıkça öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum puanlarının da arttığı saptanmıştır. Diğer bir deyişle anne –baba eğitim düzeyi artıkça öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının artan oranlarda eşitlikçi olduğu saptanmıştır. Bu durum, öğrencilerin anne-babalarını rol modeli olarak benimseyerek toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutumlarını yansıtmaına yol açmış olabilir.

Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyen faktörlerden diğeri de, öğrencilerin annelerinin çalışma durumudur. Kadının toplumdaki yeri uzun yıllar boyunca ev ile sınırlandırılmış, işlevi ev işi ve çocuk yetiştirmek olarak belirlenmiştir. On dokuzuncu yüzyıldan beri kadına, eğitim görme ve ev dışında ücretli çalışma olanakları sağlanmıştır. Eğitim düzeyinin yükselmesi ve toplumdaki işlevinin çeşitlenmesi ile kadın sosyal haklarının da genişlemeye başladığı görölmüştür. (Kuzgun ve Sevim 2004). Ayrıca kadının gelir getiren bir işte çalışmasının geleneksel cinsiyet rollerinde bir yumuşama olmasına ve kadına atfedilen ev içi sorumlulukların paylaşılmaya başlanmasını sağladığı da belirtilmektedir. Nitekim kadının para kazanma işlevini paylaştığı ailelerde çiftler ev işlerinin de paylaşılmasına oldukça taraftar görünmekte; kadınların hem kendilerinin hem eşlerinin tutumlarının eşitlikçi yönde değiştiği görölmektedir. Kadının ev dışında tam zamanlı çalışmasıyla, bir yandan ekonomik gücün paylaşılması, önemli kararların ortaklaşa alınması gibi konularda aileler daha eşitlikçi bir yönde değişme göstermektedir (Demirel 2009). Bu durum çocukların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının da eşitlikçi yönde şekillenmesini de sağlamaktadır. Çünkü babanın tam gün çalışıp annenin evde oturduğu ailelerde roller açıkça çocuğun göz önüne serilir. Her ikisini de çalıştığı durumlarda ise roller birbirine yaklaşır. Anne,

baba gibi çalışmakta, baba da çocuk bakımı, ev işleri gibi işler yapabilmektedir. Bu nedenle çocuk anne-babasının cinsiyet rolleri hakkında daha az farklılıklar gözlemektedir. Çalışan ve çalışmayan anneler üzerinde yapılan bazı araştırmalarda, ailede iş bölümü açısından da katı tutumlardan ayrılarak, eşler arasında daha çok eşitlikçi bir yaklaşımla işlerin paylaşılması gözlenmiştir. Araştırmalarda annesi çalışan kız ve erkek çocuklar sürekli; annelerinin babaları gibi bir işte çalıştığını, babalarının ise anneleri gibi çocuk bakımı ve ev işleri ile ilgilendiklerini gözlemledikleri için, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha eşitlikçi tutumlara sahip oldukları belirlenmiştir (McHale, Crouter, and Whitenon 2003, Zeyneloğlu 2008).

Çalışmamızda da annesi çalışan öğrencilerin, annesi çalışmayan öğrencilere göre daha eşitlikçi tutuma sahip olduğu saptanmıştır. Yapılan istatistiksel değerlendirme sonucunda annesi çalışan öğrenciler ile TCRTÖ toplam puan ve Kadın Cinsiyet Rolü, Geleneksel Cinsiyet Rolü ve Erkek Cinsiyet Rolü alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0.05$). Ölçeğin geneli ve tüm alt boyutlarında annesi çalışan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin puan ortalamaları, annesi çalışmayan öğrencilerin puan ortalamalarından daha yüksek bulunmuştur. (Tablo 6.4.14) Lise ve üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel ve eşitlikçi cinsiyet rolleriyle ilgili düşüncelerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmalarda; anneleri çalışan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi rolleri benimsedikleri belirlenmiştir. (Panayotova, Brayfield 1997; Moan, Erickson, Dempster McClain 1997). Zeyneloğlu (2008) çalışmasında belirttiği gibi, Baykal'ın (1988) üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin düşüncelerini belirlediği çalışmasında, annesi çalışan öğrencilerin annesi çalışmayan öğrencilere göre daha fazla eşitlikçi rollere sahip oldukları belirlenmiştir. Çalışma sonuçlarımız mevcut çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Bu sonuç, annenin evin dışında bir işte çalışarak geleneksel kadın cinsiyet rollerinin dışında bir model oluşmasını sağlayarak, öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili tutumlarını da eşitlikçi yönde değiştirmede etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Zeyneloğlu (2008) çalışmasında ise annesi çalışmayan öğrencilerin annesi çalışan öğrencilere göre daha eşitlikçi tutumlara sahip olduğu belirlenmiş, çalışma sonuçlarımızla benzerlik göstermemektedir. Zeyneloğlu (2008) çalışmasındaki sonucun, annesi çalışmayan

öğrenci sayısının (çalışmayan anne sayısı 204), annesi çalışan öğrenci sayısından (çalışan anne sayısı 48) az olmasından kaynaklanmış olabileceği belirtilmiştir.

Çalışmamızda Eşitlikçi Cinsiyet Rolü ve Evlilikte Cinsiyet Rolü alt boyutlarında annesi çalışan öğrencilerin puan ortalamaları çalışmayanlara göre daha yüksek olup istatistiksel olarak fark anlamsız bulunmuştur ($p>0.05$). (Tablo 6.4.14). Ailede ev işleri, eşler arasında eşit paylaşılmalıdır”, “Kadınlar kocalarıyla anlaşamadıkları konularda tartışmak yerine susmayı tercih etmelidir” gibi ifadeleri kapsayan bu boyutlarda çalışan annelerin daha eşitlikçi cinsiyet rollerini benimsemelerine rağmen, ev ortamında iyi bir eş ve iyi bir anne olmaları gerektiğini düşüncülerinden dolayı geleneksel cinsiyet rollerine ağırlık verdikleri düşünülebilir. Ayrıca kadın çalışsa bile evdeki geleneksel rolleri yürütmesi istenmekte ve bu durum da toplum tarafından kabul görmektedir.

Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını etkileyeceği düşünülen faktörlerden bir diğeri de öğrencilerin ebeveynlerinin birliktelik durumudur. Literatürde öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını ebeveyn birliktelik durumunun etkilediği ve ebeveynlerinin yanında yetişen çocukların toplumsal cinsiyet rolleri açısından daha eşitlikçi görüşleri benimsedikleri belirtilmektedir. Marks ve ark. (2009) çalışmasında, çocukların toplumsal cinsiyet rollerinin gelişiminde anne babanın etkili olduğunu belirtmiştir. Zeyneloğlu (2008) ise ebeveynleri sağ ve birlikte olan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip oldukları belirlenmiş ve bu sonucun, öğrencilerin ebeveynlerinin eşitlikçi cinsiyet rolü tutumlarını içselleştirmiş olmalarından kaynaklandığı belirtilmiştir. Çalışmamızda öğrencilerin anne-baba birliktelik durumu ile TCRTÖ toplam puan ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0.05$)(Tablo 6.4.15) Çalışma sonuçlarımız mevcut çalışma sonuçları ile benzerlik göstermemektedir. Çalışmamızda öğrencilerin ebeveynlerinin çoğunluğunun (%90.4) birlikte yaşamaları nedeniyle sonucun bu şekilde olması beklenen bir durumdur. **Bu sonuçlara göre “Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin TCRTÖ puan ortalamaları öğrencilerin sosyo-demografik ve ailesel özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?” araştırma sorusuna yanıt alınmış bulunmaktadır. Anne-baba eğitim düzeyi yüksek olan ve annesi çalışan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamaları, anne-baba eğitim düzeyi**

düşük olan ve annesi çalışmayan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamalarına göre daha yüksektir.

Eğitimde kız ve erkek öğrencilerin mesleki yönelişleri ve tercihleri çok önemli bir sorundur. Genel olarak bakıldığında, kız öğrencilerin sözel alanlara, erkek öğrencilerin sayısal alanlara yönelmesi aslında geleneksel cinsiyetçi yapının bir sonucudur. Yine, ortaöğretim dâhil liselere bakıldığında, Güzel Sanatlar Liselerinde kızların katılımının erkeklerden yüksek olduğu, Fen Liseleri ve Spor Liselerine erkeklerin katılımının kızlardan yüksek olduğu gerçeği toplumsal cinsiyet ayrımının göstergelerinden biridir (Tan 2008; Yurtsever 2011). Cinsiyet ile ilgili farklılıkların kızların ve erkeklerin sosyalleşme sürecinde karşılaştıkları farklı cinsiyet rolleri eğitiminden kaynaklanabileceği de göz ardı edilmemelidir (Yurtsever 2011). Kız ve erkek çocuklara, onların kişisel tercihleri ya da yeteneklerine göre değil, toplumsal cinsiyet rollerine göre farklı görev ve sorumluluklar yüklenmektedir (Bhasin 1994). Kızlar toplumsallaşma sürecinde cinsiyet rollerine uygun mesleklere yönlendirildiklerinden geleneksel meslekleri tercih etmektedirler. Bu durum onların doğuştan getirdikleri bir özellik değildir. Yönlendirilme öğretmenler, anne, baba, sosyo-kültürel çevre ve arkadaşlar tarafından yapılır (KSSGM 2000). Oysa toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanabilmesi için kadınların ve erkeklerin, kız ve erkek çocuklarının eşit haklar, sorumluluklar, fırsat ve olanaklarla donatılması gereklidir (KSSGM 2000). Türkiye’de tarihsel ve kültürel bir gerçeklik olan cinsiyete dayalı iş, kadınların toplumsal yaşam deneyimlerini aile ve yakın çevre ile sınırlamaktadır. Bunun sonucu olarak kadınlar ve erkekler farklı işler yapmaktadırlar (Tan 2000). Kadınlar çalışmaya, genellikle, ev içi görevlerinin uzantısı olan meslek gruplarında başlamakta; öğretmenlik, hemşirelik gibi faaliyetleri yerine getirmektedir ve aile rollerine yakın işlere yönelmektedir. Erkeğe somut, kadına da soyut düşünce yeteneğini özgürleştiren anlayış kadını, daha çok hissiyatın ön planda olduğu alanlara yöneltmeye çabalamıştır. Bu da pilot/hostes, patron/sekreter, doktor/hemşire ikilemini oluşturmuş, kadınların mesleki açıdan belirli alanlarda yoğunlaşma sürecini hızlandırmıştır. Bu da özellikle kız öğrencilerin mesleki yönelim ve tercihlerinde yeteneklerinden çok cinsiyet rollerinin etkisinin büyük olduğunu göstermektedir. Erkekler ise devlet yönetimi, mühendislik, doktorluk ve çok daha farklı meslek dallarına yönelebilmektedirler. (Yurtsever2011). Sharepour (2005) İran’daki 369

öğrenci üzerinde yaptığı çalışmada kızların ve erkeklerin meslek seçimlerinde önemli farklılıklar olduğunu, kızlar avukatlık mühendislik gibi mesleklerin hem erkekler hem kızlar için uygun olduğunu belirtirken; erkek öğrenciler avukatlığın daha çok erkekler için uygun bir meslek olduğunu belirtmişlerdir. Vatandaş (2007) çalışmasında, her iki cins tarafından en kadınsı mesleğin “gündelikçilik/temizlikçilik”, “sekreterlik” ve “hemşirelik” olduğunu; en erkeksi mesleğin ise “amelelik” başta olmak üzere “ağır vasıta şoförlüğü, mülki amirlik, politika, müftülük, muhtarlık, yöneticilik, güvenlik görevlisi, tüccarlık ve işsizlik” olduğunu belirlemiştir. Her iki cinse de uygun görülen meslekler ise “avukatlık, doktorluk, hâkimlik/savcılık, diş hekimliği, mimarlık, inşaat mühendisliği, makine mühendisliği, bilgisayar programcılığı, eczacılık, öğretmenlik, akademisyenlik ve yazarlıktır” belirtmiştir. Meslek seçiminde her öğrencinin kendi yeteneği ve ilgisine göre tercihte bulunması beklenen ideal bir durumdur. Ancak, kişisel özelliklerin yanı sıra çevresel ve ekonomik koşullar, rastlantılar gibi birçok faktör öğrencinin geleceği açısından etkili olabilmektedir (Tüfekçi ve Yıldız 2009). Warrington ve Younger (2000) ilköğretim öğrencilerinin meslek seçimine ilişkin tercihlerini belirlemeye yönelik yaptıkları çalışmalarında, öğrencilerin mesleki ilgi alanlarını geleneksel cinsiyet rollerine göre seçme eğiliminde oldukları belirlenmiştir. Çalışmamızda öğrencilerin, meslek seçiminde etkisi olan kişilere yönelik verdikleri cevaplar incelendiğinde; hemşirelik mesleğinin seçmelerinde kendi etkilerinin olduğu kadar anne baba arkadaş-komşu gibi çevresel faktörlerinde önemli olduğu saptanmıştır (Tablo 6.4.16). Literatürde meslek seçiminde etkisi olan kişilere göre toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarının incelendiği çalışmalara rastlanmamıştır. Çalışmamızın çoğunu kızların oluşturması ve kızlarında toplumsallaşma sürecinde cinsiyet rollerine uygun mesleklere yönlendirildiklerinden gelecekle ilgili tercihlerinde de bundan bağımsız davranmadıkları sonucu çıkarılabilir. Erkek öğrencilerin de aslında cinsiyet rollerine uygun mesleği tercih ettikleri fakat iş bulma kolaylığı gelecek kaygısı nedeniyle bu durumu göz ardı ettikleri düşünülebilir.

Küreselleşen dünyada birçok uzman yeni iletişim teknolojilerinin devrimci potansiyeline işaret etmektedir. Özellikle internet bu noktada önemli bir yer tutmaktadır (Erdoğan 2010). İnternetin hayatımıza girmesi, sosyal ağlarda birebir etkileşime ve yorumlamaya dayalı iletişimin artması ile birlikte sosyalleşme

araçlarının yönü televizyon, radyo, gazete, dergi gibi geleneksel medyadan sosyal ve yeni medyaya kaymış dolayısıyla kadın aktif olarak bu ağlarda yerini alarak toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin kavramsallaştırmanın yönünü değiştirmiştir. Sosyal medya ortamı, geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini pekiştiren bir niteliğe sahip olmasına rağmen kadınlar için önemli kazanımlar sağlama potansiyeline de sahiptir. Bununla birlikte, yeni iletişim araçları küçük ama bağımsız ve alternatif medyanın gelişebilmesi için de uygun zemin sağlamaktadır. Bu, cinsiyetçi olmayan bir medya ve toplumsal eşitsizliklerin giderilmesine yönelik verilen mücadele için de önemli bir katkı sağlamaktadır (Erdoğan 2010). Çalışmamızda öğrencilerin sosyal ağ kullanma durumu ile TCRTÖ toplam puan ve Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Kadın Cinsiyet Rolü, Geleneksel Cinsiyet Rolü alt boyutları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p < 0.05$) (Tablo 6.4.17). Facebook, messenger ve twitter gibi sosyal ağ kullanan öğrencilerin, sosyal ağ kullanmayan öğrencilere göre daha eşitlikçi olduğu belirlenmiştir. **Bu sonuca dayanarak “Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin TCRTÖ puan ortalamaları öğrencilerin sosyal yaşantılarına göre farklılaşmakta mıdır? araştırma sorusuna yanıt alınmış bulunmaktadır. Facebook, messenger ve twitter gibi sosyal ağ kullanan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamaları, sosyal ağ kullanmayan öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamalarına göre daha yüksektir.** Sosyal ağ kullanan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha eşitlikçi düşünüyor olması; sosyalleşen yeni medya ile birbiriyle etkileşerek fikir alışverişinde bulunan insanların bir arada içerik oluşturmasını mümkün hale getirerek, toplumsal cinsiyet rollerinin anlamını olumlu yönde değiştirebilme gücünü elde ettiği şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca çalışmamızda sosyal ağ kullanan öğrencilerin Evlilikte Cinsiyet Rolü ve Erkek Cinsiyet Rolü alt boyut puanları, sosyal ağ kullanmayan öğrencilerin puanlarına göre daha yüksek bulunmuş fakat istatistiksel açıdan anlamlı fark saptanmamıştır ($p > 0.05$) (Tablo 6.4.17). Bunda da sosyal medyada kadının geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin hala devam ettiğini, tam olarak istenen bir gelişme elde edilemediği sonucuna varılabilir. Geleneksel toplumsal yapımızın evlilikte cinsiyet rolü ve erkek cinsiyet rolünde hala belirleyici olduğu da görülmektedir. Literatürde sosyal ağ kullanma durumuna göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelendiği çalışmalara rastlanmamıştır.

Sinema, televizyon tiyatrosu, dans, müzik, kitap okumagibi boş zamanları değerlendirmek amacıyla yapılan aktiviteler bireylerin düşüncelerinin, davranışlarının, değer yargılarının ve toplumsal cinsiyet rollerinin oluşumunda önemli bir role sahiptir (Erdoğan 2010). Aydın (2010), çocukların cinsiyet kalıp yargılarını, cinsiyete özgü meslekleri ve aile içi rolleri öğrenmede televizyondan etkilendiklerini göstermektedir. Erdoğan (2010) çalışmasında belirttiği gibi, Mohanna (1993)'ya göre ise sinemanın başlangıcından itibaren kadın ve erkek rolleri hemen hemen aynı, belli, kesin ve kırılmaz kalıplar içinde kalmıştır. Erkekler başarıyla, güçle ve eylemleriyle, kadınlar ise erkeklerle olan ilişkileriyle tanımlanmaktadır (Erdoğan 2010). Aslan (2010) romanların, çoğunlukla cinsiyetçi bir bakış açısıyla hazırlandığı, erkek ve kadın rollerinin geleneksel bir biçimde sunulduğunu belirtmiştir.

Çalışmamızda öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmeye yönelik verdikleri yanıtlar incelendiğinde; boş zamanlarını sinema, müzik, dans ve kitap okuyarak geçiren öğrencilerin, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin puan ortalamaları diğerlerine göre daha anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 6.4.18). Boş zamanlarında sinema müzik dans ve kitap okuma gibi aktiviteler yapan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının eşitlikçi yönde arttığını söylemek mümkündür. **Bu sonuca dayanarak “Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin TCRTÖ puan ortalamaları öğrencilerin sosyal yaşantılarına göre farklılaşmakta mıdır?” araştırma sorusuna yanıt alınmış bulunmaktadır. Boş zamanlarını sinema, müzik, dans ve kitap okuyarak geçiren öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamaları, boş zamanlarını televizyon, tiyatro ve internette gezinerek geçiren öğrencilerin TCRTÖ puan ortalamalarına göre daha yüksektir.**

Literatürde boş zamanlarda yapılan aktivitelere göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelendiği çalışmalara rastlanmamıştır. Sinemanın, televizyonun, roman- hikaye kitaplarının ve müziğin geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini pekiştiren bir niteliğe sahip olması belirtilse de toplumsal cinsiyet rollerinin eşitlikçi yönde artması konusunda da olumlu gelişme sağladığı göz ardı edilemez. Ayrıca bu araçların yapılma amacı eğlence olsa da günümüzde bu işlevinin yanı sıra toplumu eğitime ve mesaj verme işlevini de yerine getirdiği sonucuna varılabilir.

Sonuç olarak toplumsal cinsiyet kavramının bir kültür ürünü olarak sinema, müzik, televizyon ve kitaplar tarafından da şekillendirildiğini ve bunlarda aktarılan mesajlarda toplumsal cinsiyet kavramlarının yer aldığı ve tüm bu mesajların bireylerin toplumsal cinsiyet kimliği gelişimleri üzerinde etkili olduğu düşünülebilir.

İnsan, çalışma hayatına atıldığı ilk günden itibaren gereksinimlerini karşılamak, beklenti ve arzularını tatmin etmek, geleceğe yönelik planlar yaparak yükselmek, ilerlemek ve başarılı olmak ister. Bireylerin çalışmak ve karşılığında gelir elde etmek istemelerinin temelinde ekonomik ve sosyal unsurların yanında psikolojik gereksinimler de yer almaktadır. Kişiler ileride sahip olmak istedikleri meslek ve kariyer ile ilgili bazı düşünceler geliştirirken, içinde doğup büyüdüğü, kültürünü aldığı sosyal çevrenin yarısından örf-adetlerinden, değer yargılarından dini inançlarından etkilenecektir. Ayrıca değişik kariyer imkanları hakkında da bazı değerler geliştirecektir. Bu kişisel değerlerin gelişiminde aile büyükleri, akrabalar ve öğretmenlerinin yönlendirmesi, davranışları, ayrıca gözlem ve tecrübeleri toplumun değişik kariyerlere bakış açısını ortaya koyacak ve bu şekilde bireyde kişisel değerler gelişecektir (Aytaç 2005). Çalışmamızda öğrencilerin mesleki gelişimine ilişkin düşüncelere yönelik vermiş oldukları yanıtlar incelendiğinde; yüksek lisans yapmak isteyen öğrencilerin puan ortalamalarının, diğerlerine göre tüm puanlar içinde anlamlı farka sahip olduğu saptanmıştır ($p<0.01$) (Tablo 6.4.19) Bu sonuca göre mezuniyet sonrası yüksek lisans yapmak isteyen öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının eşitlikçi yönde arttığını söylemek mümkündür. Literatürde mesleki hedeflerine ilişkin düşüncelere göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelendiği çalışmalara rastlanmamıştır.

Yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, aile tipi, yaşadığı yer süre, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu ve anne çalışma durumu değişkenlerinin, TCRTÖ toplam puan ortalamalarına etkisi çoklu regresyon analizi ile incelendiğinde, cinsiyet, kardeş sayısı, aile tipi, yaşadığı yer süre, anne eğitim durumu ve baba eğitim durumu değişkenlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.001$) (Tablo 6.4.20). Bu sonucuna göre öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel ve eşitlikçi tutumlarında önem sırasına göre cinsiyet, yaşadığı yer süre, anne eğitim durumu, kardeş sayısı, aile tipi ve baba eğitim durumunun en önemli etken olduğunu söyleyebiliriz. **Bu sonuca göre “Öğrencilerin toplumsal cinsiyet**

rollerine ilişkin TCRTÖ puan ortalamalarını en çok hangi faktörler etkilemektedir? araştırma sorusuna yanıt alınmış bulunmaktadır. Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin TCRTÖ puan ortalamalarını en çok cinsiyet, yaşanılan yerde geçirilen süre, anne eğitim durumu, kardeş sayısı, aile tipi ve baba eğitim durumu etkilemektedir. Literatürdeki çalışmalarda da cinsiyet, anne-baba öğrenim durumu, kardeş sayısı ve aile tipinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları etkilediği belirtilmekte olup, çalışma sonuçlarımızla benzerlik göstermektedir (Trommsdorff ve Iwawaki 1989, Basow 1992, Abdalla 1996, Onaran, Bükür ve Bir 1998; Katsurada ve Sugihara 1999, Kulik 1999; Tu and Chang 2000, Kimberly ve Mahaffy 2002, Burt and Scott 2002, Mostafa 2003, Bryant 2003, Read 2003, Antill, Cunningham, Cotton 2003, Khalid ve Frieze 2004, Stewart, Knippenberg, Lippman, Hermsen, Joly, ve Haris 2004, Fortin 2005, Kulik 2005, Tinklin, Croxford, Ducklin ve Frame 2005; Zhang 2006, Vefikuluçay ve ark. 2007, Oruk 2007, Zeyneloğlu 2008, Tu ve Liao 2005, Lee 2007, Gürsoy 2009, Elamin ve Omair 2010, Atış 2010, Manganaro, Alozie 2001, Adana ve ark 2011).

Çalışmamızda yaş ve anne çalışma durumunun TCRTÖ puanına etkisi değerlendirilmiş, istatistiksel olarak anlamlı kabul edilebilecek derecede etkilemediği belirlenmiştir. Bu sonucun çalışmamızdaki yaş grubunun benzer olması ve öğrencilerin annesinin tamamına yakınının (%89) çalışmıyor olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

8. SONUÇLAR ve ÖNERİLER

Bu çalışma Türkiye'deki Hemşirelik Bölümü Lisans öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi ve aydın bireyler yetiştiren üniversitelerde toplumsal cinsiyet rollerinin nasıl algılandığının ortaya çıkarılması açısından bir temel oluşturmaktadır.

Çalışmadan elde edilen verilerin değerlendirilmesi doğrultusunda aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

- Öğrencilerin, %72.2'si kız, %87.8'i 21–24 yaşında, %2.4'ü evli, % 40.9 'u üç ve daha fazla kardeşe ve % 88.1'i çekirdek aileye sahip olduğu belirlenmiştir (Tablo 6.1.1)
- Öğrencilerin % 54.8'ünün il merkezinde doğduğu ve % 46.1'inin ilkokulu bitirinceye kadar en uzun süre yaşadığı yerleşim yerinin il olduğu ve % 40.7'sinin 16-20 yıldır burada yaşadığı saptanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 97.1'inin 18 yaşına kadar evde anne-baba, kardeşler ile birlikte yaşadığı, % 43.9'unun ise şu anda tek başına/arkadaşları ile evde yaşadıkları belirlenmiştir (Tablo 6.1.3).
- Öğrencilerin annelerinin %3.3'ünün, babalarının %14.9'unun üniversite mezunu olduğu, annelerinin %89.0'unun ev hanımı, babalarının ise, %34'ünün emekli olduğu saptanmıştır (Tablo 6.1.4).
- Öğrencilerin % 90.4'ünün ebeveynlerinin sağ ve birlikte olduğu, % 40.7'sinin ebeveynlerinin görücü usulü ile, daha sonra tanışıp onaylayarak evlendiği, % 88.9'unun ebeveynlerinin resmi ve imam nikahının birlikte olduğu nikah şekline sahip oldukları saptanmıştır (Tablo 6.2.1)
- Öğrencilerin hemşirelik mesleğini %65.3'ünün kendi isteği, % 27.0'sinin babalarının önerisi, %22.7'sinin ise annelerinin önerisi ile tercih ettikleri saptanmıştır (Tablo 6.2.2).
- Öğrencilerin %87.7'sinin sosyal ağ kullandığı ve %77'sinin boş zamanlarını müzik dinleyerek değerlendirdikleri belirlenmiştir (Tablo 6.2.4; Tablo 6.2.5).

- Öğrencilerin mesleki hedeflerine ilişkin, %52.2'sinin yüksek lisans yapmak, % 38.9'unun yönetici hemşire olmak, % 38'inin klinikte hemşire olarak çalışmak istediği belirlenmiştir (Tablo 6.2.6).
- Öğrencilerin “Ölçeğin geneli” ile “ Eşitlikçi Cinsiyet Rolü” “Kadın Cinsiyet Rolü” “Evlilikte Cinsiyet Rolü” “Geleneksel Cinsiyet Rolü” ve “Erkek Cinsiyet Rolü” alt boyutlarında toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip oldukları saptanmıştır (Tablo 6.3.1).
- Öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversiteye göre TCRTÖ toplam puan ve alt boyut puan ortalamaları arasındaki fark ileri derecede anlamlı bulunmuştur($p < 0,001$) En yüksek puanın Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Çanakkale SYO (153.14 ± 12.38) olduğu; bunu Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nin (151.62 ± 20.60) izlediği ve en düşük puan ortalamasına sahip okulun ise Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi (132.76 ± 18.58) olduğu belirlenmiştir. (Tablo 6.4.1).
- Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha eşitlikçi tutuma sahip olduğu belirlenmiştir. (Tablo 6.4.2).
- Öğrencilerin yaşı arttıkça toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha geleneksel bir tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. (Tablo 6.4.3).
- İl ve ilçede doğan öğrencilerin, köy ve kasabada doğanlara göre daha eşitlikçi tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. (Tablo 6.4.5).
- İlkokulu bitirene kadar il ve ilçede yaşayan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin puan ortalamaları köyde yaşayan öğrencilerin puan ortalamalarından yüksek olup fakat istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır($p > 0,05$) (Tablo 6.4.6).
- Öğrencilerin yaşadıkları yerde geçirdikleri süre arttıkça daha eşitlikçi tutuma sahip oldukları belirlenmiştir (Tablo 6.4.7).
- Anadolu/süper/fen lisesinden mezun olan öğrencilerin, normal liseden mezun olan öğrencilere göre daha eşitlikçi tutuma sahip oldukları belirlenmiştir (Tablo 6.4.8) .
- Yurtta yaşayan öğrencilerin tek başına/arkadaşlarıyla evde yaşayan öğrencilere göre daha eşitlikçi olduğu belirlenmiştir (Tablo 6.4.9).

- Kardeş sayısı arttıkça öğrencilerin daha geleneksel tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. (Tablo 6.4.10).
- Çekirdek ailede yaşayan öğrencilerin geniş ailede yaşayan öğrencilere göre, annesi çalışan öğrencilerin, annesi çalışmayan öğrencilere göre daha eşitlikçi tutuma sahip olduğu belirlenmiştir (Tablo 6.4.11, Tablo 6.4.14).
- Anne- baba eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha eşitlikçi tutuma sahip olduğu belirlenmiştir (Tablo 6.4.12, Tablo 6.4.13).
- Öğrencilerin anne-baba birliktelik durumu ile TCRTÖ toplam puan ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($p>0,05$)(Tablo 6.4.15).
- Öğrencilerin meslek seçimlerinde kendi etkilerinin olduğu kadar anne, baba, arkadaş-komşu gibi faktörlerin de önemli olduğu saptanmıştır (Tablo 6.4.16)
- Facebook, messenger ve twitter gibi sosyal ağ kullanan öğrencilerin, sosyal ağ kullanmayan öğrencilere göre daha eşitlikçi olduğu belirlenmiştir (Tablo 6.4.17).
- Boş zamanlarında sinema, müzik, dans ve kitap okuma gibi aktiviteler yaparak değerlendiren öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının daha eşitlikçi yönde olduğu saptanmıştır. (Tablo 6.4.18)
- Mesleki hedeflerine ilişkin mezuniyet sonrası yüksek lisans yapmak isteyen öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının daha eşitlikçi yönde olduğu saptanmıştır. (Tablo 6.4.19)
- Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını en çok etkileyen değişkenlerin cinsiyet, yaşadığı yer süre, anne eğitim durumu, kardeş sayısı, aile tipi ve baba eğitim durumu olduğu belirlenmiştir. (Tablo 6.4.20)

Öneriler; Araştırmadan elde edilen verilerin değerlendirilmesi sonucunda aşağıdaki önerilerde bulunmuştur.

- Ana okuldan başlayarak üniversite eğitimi dahil tüm zorunlu eğitimde toplumsal cinsiyet eşitliği konularının müfredata entegre edilmesi
- Okullarda cinsiyet ayrımcılığı içermeyen eğitim modellerinin geliştirilmesi ve kullanılması

- Kadınların eğitim görmesinin önündeki engellerin kaldırılması ve kadının çalışma yaşamına girmelerini kolaylaştıracak her türlü hukuki, resmi ve sivil girişimlerin desteklenmesi
- Ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik düzenlenecek eğitim programları ile bilinçlendirilerek; toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin farkındalık geliştirmeleri, eşitlikçi tutum ve bakış açısı kazanmalarının sağlanması
- Özellikle ailesi köyde yaşayan, kardeş sayısı üç ve üzeri olan ve geniş aileye sahip öğrencilerin farkındalık eğitimlerinden öncelikle yararlandırılmaları
- Erkek çocuklarının cinsiyet eşitliği bilinciyle yetiştirilmesi ve bu konuda farkındalık eğitimlerinin verilmesi
- Toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik kulüplerin ya da öğrenci topluluklarının kurulması ve bu tür etkinliklere özellikle erkek öğrencilerin katılımının desteklenmesi
- Toplumsal cinsiyet ile ilgili düzenlenecek sempozyum ve panellerde konunun öğrenciler tarafından tartışılması ve toplum tarafından biçimlendirilmiş geleneksel görüşlerinin farkına varmalarının sağlanması
- Konuya ilişkin düzenlenen akran eğitimleri ile üniversite öğrencilerinin farklı üniversite ve kurumlarda bu bilgilerini aktarmalarının desteklenmesi
- Ebeveynlerin ve öğretmenlerin cinsiyete dayalı meslek seçiminin olumsuz yönleri konusunda bilinçlendirilmesi
- Üniversite eğitimi sırasında tiyatro ve dans gibi sosyal faaliyetlere katılımların artırılması
- Medyada toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda duyarlılığın geliştirilmesi
- Üniversite yaşantısının hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının karşılaştırıldığı çalışmaların yapılması
- Derinlemesine görüşmelerle öğrencilerin konuyla ilgili görüşlerinin daha detaylı alınabileceği nitel çalışmaların yapılması

9. KAYNAKLAR

1. Abdalla IA. (1996). Attitudes towards women in the Arabian Gulf region. *Women In Management Review*, 11 (1): 29 – 39.
2. Abisel N. (2000). Yeşilçam Filmlerinde Kadının Temsilinde Kadına Yönelik Şiddet. NB. Çelik, (Derl.), *Televizyon, Kadın ve Şiddet içinde* (173-212). Ankara: Dünya Kitle İletişimi Araştırma Vakfı Yayınları.
3. Adana F, Arslantaş H, Ergin F, Biçer N, Kıranşal N, Şahin S. (2011). Views of male university students about social gender roles; An example from east of Turkey. *J Fam Viol*, 26:519–526.
4. Akın A, Aslan D. (2001). Cumhuriyet ve kadın. *Sağlık ve Toplum Dergisi*, 6(1):9-18.
5. Akın A, Demirel S. (2003). Toplumsal cinsiyet kavramı ve sağlığa etkileri. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi Halk Sağlığı Özel Eki*, 25(4):73-82.
6. Akın A, Üner S, Aslan D, Esin Ç, Coşkun A.(2004). Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet ve Sağlık. KSGM, HÜKSAM ve UNFPA Yayını, Ankara
7. Akın A, Özvarış ŞB.(2006). Kadın Sağlığı, Üreme Sağlığı ve Aile Planlaması Halk Sağlığı Temel Bilgiler içinde. Çeviren. Akın L, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara.
8. Akın A. (2007). Toplumsal cinsiyet (Gender) ayırıcılığı ve sağlık. *Toplum Hekimliği Bülteni*, Cilt 26 Sayı 2.
9. Antill, JK, Cunningham JD, Cotton S. (2003). Gender–role attitudes in middle childhood: In what ways do parents influence their children? *Australian Journal of Psychology*, 55:148–153.
10. Arın C. (2003). Yeni Medeni Kanunun Yaşamımıza Getireceği Değişiklikler. Akın A (ed) *Toplumsal Cinsiyet, Sağlık ve Kadın*, Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara.
11. Arslan ŞA. (2000) *Ders Kitaplarında Cinsiyetçilik*, TC Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
12. Asan H. (2006). *Ders Kitaplarında Cinsiyetçilik ve Öğretmenlerin Cinsiyetçilik Algılarının Saptanması*. Kocaeli Üniversitesi. Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli, (Danışman: Doç. Dr. H Arslan)
13. Aslan C. (2010). Türkiye’de çocuklara önerilen 100 temel Eser’de kadının sunuluşu üzerine bir çözümleme. *Eurasian Journal of Educational Research*, Issue 38:19-36.

14. Atış F. (2010). Ebelik/Hemşirelik 1. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi. Çukurova Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Adana, (Danışman: Yrd. Doç Dr. S Alan).
15. Avrupa Birliği'nin Türkiye Üreme Sağlığı Programı Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Mezuniyet Öncesi Eğitim Kapasitesini Güçlendirme Projesi Hemşirelik Müfredatı, Ankara, 2006.
16. Aydın E. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Algısı: Hacettepe Üniversitesi Mühendislik ve Edebiyat Fakültesi Örneği. Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara (Danışman: Prof.Dr. A Görgün Baran)
17. Aytaç S. (2005). Çalışma Yaşamında Kariyer Yönetimi Planlaması Gelişimi ve Sorunları, Ezgi Kitabevi, Bursa.
18. Axinn WG, Demarco LY, Ro MC. (2011). Gender double standarts in parenting attitudes. *Social Science Research*, 40:417-432.
19. Baran G. (1995). Ankara'da Bulunan Çocuk Yuvalarında Kalan 7-11 Yaş Grubu Çocuklarda Cinsiyet Roller ve Cinsiyet Özellikleri Kalıpyargılarının Gelişimi. Ankara Üniversitesi. Bilim Uzmanlığı Tezi, Ankara,(Danışman: Prof.Dr. M Mangır)
20. Basow SA. (1992). Gender Stereotypes and Roles (3rd ed.). California: Brooks/Cole Publishing Company Pacific Grove.
21. Bhasin K.(1994). Toplumsal Cinsiyet ve Bize Yüklene Roller, Çeviren: Coşkun A, Kadınlarla Dayanışma Vakfı (Kadav) Yayınları, İstanbul. (2003).
22. Binyıl Kalkınma Hedefleri Raporu, Türkiye 2010.
23. Bohannon JR, Blanton PW. (1999). Gender role of attitudes of American mothers and daughters over time. *The Journal of Social Psychology*,139:173
24. Brewster K. Padavic I. (2000). Change in gender-ideology, 1977–1996: The contributions of intracohort change and population turnover. *Journal of Marriage and the Family*, 62: 477–487
25. Bryant AN. (2003). Changes in attitudes toward women's roles: predicting gender-role traditionalism among college students. *Sex Roles*, 48(3) :131-142.
26. Budak S. (2000). Psikoloji Sözlüğü, Ankara, Bilim ve Sanat Yayıncılık, 319.
27. Burt K, Scott J. (2002). Parent and adolescent gender role attitudes in 1990's Great Britain. *Sex Roles*, 46(7/8):239-245.
28. Carter JS, Corra M, Carter SK.(2009). The interaction of race and gender: changing gender role attitudes, 1974-2006. *Social Science Quarterly*, 90(1):197-202).

29. Coleman JW, Kerbo HR. (2003). Social Problems: A Brief Introduction, Second Edition, Prentice Hall, New Jersey.
30. Coşgun Z. (2002). Eğitim ve Toplumsal Cinsiyet: Okul Öncesi Dönemde Cinsiyete Dayalı Toplumsal Rollerin Öğrenilmesi. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. A ESKİCUMALI)
31. Crouter AC, Whiteman SD, Mchale SM, Osgood DW. (2007). Development of gender attitude traditionally across middle childhood and adolescence. *Child Development*,78(3):911-926.
32. Çelenk S. Timisi N. (2000). Güldürü Yerli Dramalarda Kadın Temsili ve Şiddet. N. B. Çelik, (Derl.), Televizyon, Kadın ve Şiddet içinde (23-64). Ankara: Dünya Kitle İletişimi Araştırma Vakfı Yayınları.
33. Çilingir D, Hintistan S, Öztürk H. (2012). Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin sigara kullanma alışkanlıkları ve etkileyen faktörler. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*,1(2).
34. Damarlı Ö. (2006). Ergenlerde Toplumsal Cinsiyet Roller Bağlanma Stilleri ve Benlik Kavramı Arasındaki İlişkiler. Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü ,Yüksek Lisan Tezi Ankara, (Danışman: Doç Dr. Z Dökmen).
35. Demirbilek S. (2007). Cinsiyet ayrımcılığının sosyolojik açıdan incelenmesi. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar* , Cilt: 44 :Sayı:511
36. Demirel Y, Sezer RE. (2005). Sivas bölgesi üniversite öğrencilerinde sigara kullanma sıklığı. *Erciyes Tıp Dergisi* , 27 (1): 1-6.
37. Demirel P. (2009). Annesi Çalışan ve Çalışmayan Öğrencilerde Toplumsal Cinsiyet Kalıpyargılarının Yetkinlik ve Sevecenlik Algısı Temelinde İncelenmesi. Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, (Danışman:Prof Dr. D Şahin).
38. Dökmen, Z. (1996). Bem'in toplumsal cinsiyet şeması kuram. *Türk Psikoloji Bülteni*, 2(5): 42-44.
39. Dökmen YZ. (2004). Toplumsal Cinsiyet Sosyal Psikolojik Açıklamalar.2.baskı, Sistem Yayıncılık, Ankara.
40. Dökmen Z. (2006). Toplumsal Cinsiyet Sosyal Psikolojik Açıklamalar, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
41. Dusek JB. (1987). Adolescent Development And Behavior. Prentice – Hall, Inc. A Division of Simon and Schuster, New Jersey.

42. Eccles JS, Jacobs JE, Harold RD. (1990). Gender role stereotypes expectancy effect and parents socialization of gender differences. *Journal of Social Issues*,46:183-201
43. Elamin AM. Omair K. (2010). Males' attitudes towards working females in Saudi Arabia. *Personnel Review*, 39 (6): 746-766.
44. Eken H. (2005). Toplumsal Cinsiyet Olgusu Temelinde Mesleğe İlişkin Rol İle Aile İçi Rol Etkileşimi: Türk Silahlı Kuvvetleri'ndeki Kadın Subaylar. H.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara,(Danışman: Doç. Dr. D Ulusoy)
45. Eken H. (2006). Toplumsal cinsiyet olgusu temelinde mesleğe ilişkin rol ile aile içi rol etkileşimi: Türk silahlı kuvvetlerindeki kadın subaylar. *Selçuk Üniversitesi ,Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15:247-280.
46. Eliuz Ü. (2010). Orhan Kemal romanlarında kadının nesne olarak kullanımı: cinsel taciz. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*,3(13):96-103.
47. Erdoğan Toker M. (2010). Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanmasında Medya Okuryazarlığının Rolü. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Uzmanlık Tezi, Ankara, (Danışman: Prof.Dr. M Binark).
48. Erol M. (2008),Toplumsal cinsiyetin tutumlar üzerindeki etkisi. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32(2):199-219.
49. Etaugh C, Liss MB.(1992). Home, school and playroom:Training grounds for adult gender roles. *Sex Roles*, 26(3/4):129-147.
50. Evans EM, SchweingruberH, Stevenson, HW. (2002). Gender differences in interest and knowledge acquisition: The United States, Taiwan, and Japan. *Sex Roles*, 47:153–167.
51. Genç SZ. (2004). Normal ve ikinci öğretim öğrencilerinin boş zaman değerlendirmelerinin incelenmesi (Atatürk Üniversitesi Örneği). *XII. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri*. Ankara: 275-290.
52. Fagot BI, Leinbach MD. (1995). Gender knowledge in egalitarian and traditional families. *Sex Roles*, 32: 513-526.
53. Fan LP, Marini MM. (2000). Influences of gender–role attitudes during the transition to adulthood. *Social Science Research*, 29, 258–283
54. Fortin NM. (2005). Gender role attitudes and the labour-market outcomes of women across OECD Countries. *Oxford Review of Economic Policy*, 21(3):416-438.
55. Frieze IE, Ferligoj A, Kogovsek T, Rener T, Horvat J, Sarlija N. (2003). Gender-role attitudes in university students in the United States, Slovenia and Croatia. *Psychology of Women Quarterly*, 27:256-261.

56. Girginer HU. (1994). Türk Toplumunda Cinsiyet Algısı, Ege Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir,(Danışman: Yrd. Doç.Dr. M Göregenli)
57. Gökkaya F. (1994). Anne Babaların Cinsiyet Rolü Algıları Ve Cinsiyete Uygun Çocuk Yetistirme Eğilimleri ile Okul Öncesi Çocuklarının Cinsiyet Rolü Gelişimi (Oyuncak Tercihi ile) Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir (Danışman:Doç Dr. Ş Kozucu)
58. Günay G, Bener Ö. (2011). Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde aile içi yaşamı algılama biçimleri. *TSA*, 15 (3) :157-171.
59. Günindi Y, Giren S. (2011). Aile kavramının değişim süreci ve okul öncesi dönemde ailenin önemi . *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31: 349-361.
60. Güreşçi E. (2011). Türkiye’de köyden kente göç ve düşündürdükleri. *Sosyoekonomi Özel Sayı*:125-135.
61. Gürsoy E. (2009). Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin Kadına İlişkin Namus Anlayışı ile İlgili Tutumları(Ankara Örneklemi).Marmara Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul,(Danışman: Prof.Dr. H. Arslan).
62. Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi (HÜKSAM) (2003). Toplumsal Cinsiyet, Sağlık ve Kadın. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları
63. Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi (HÜKSAM) (2006). Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Perspektifinin Sağlık Politikasına Entegre Edilmesi: Bir Vaka Çalışması. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları
64. Haotu S, Liao PS. (2003). Gender differences in gender role attitudes: a comparative analysis of Taiwan and Costal China. *Journal of Comparative Family Studies*, 12(1): 545-566
65. İmamoğlu EO. Gültekin Y. (1993). Gazetelerde kadın ve erkeğin temsil edilişi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 8(29):23-31.
66. İmamoğlu EO. (1994). Değişim Sürecinde Aile; Evlilik İlişkileri Bireysel Gelişim ve Demokratik Değerler. Aile Kurultayı. T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları.
67. Inglehart R, Norris P. (2003). The true clash of civilizations.*Foreign Policy*,135:62-70.
68. İsen G, Batmaz V. (2002). Ben ve Toplum. Om Yayınevi, İstanbul.

69. Kağıtçıbaşı Ç, Kansu A. (1991). Cinsiyet Rollerinin Sosyalleşmesi ve Aile Dinamiği: Kuşaklararası Bir Karşılaştırma. T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Aile Yazıları 3, 5(3): 79-93.
70. Kahraman SD. (2010). Kadınların toplumsal cinsiyet eşitsizliğine yönelik görüşlerinin belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 3 (1): 30-35.
71. Kane E. (1995). Education and beliefs about gender inequality. *Social Problems*, 42:74–90.
72. Katsurada E, Sugihara Y. (1999). Gender differences in gender –role perceptions among Japanese college students. *Sex Roles*, 41(9-10):775-786.
73. Keith B, Jacqueline S. (2002) . Parent and adolescent gender role attitudes in 1990’s Great Britain. *Sex Roles*, 46(7/8): 239–244.
74. Khalid R, Frieze IH. (2004). Measuring perceptions of gender roles: The IAWS for Pakistanis and U.S. immigrant populations. *Sex Roles*, 51(5-6): 293-300.
75. Kıray M.B. (1984). Büyük Kent ve Değişen Aile. Türkiye’de Ailenin Değişimi- Toplumbilimsel İncelemeler. (Der: N. Erder), Ankara: Türk Sosyal Bilimler Derneği Yayını.
76. Kınılı (2003). Ramize Erer karikatürlerinin toplumsal cinsiyet açısından incelenmesi. *Kadın-Woman* 2000, 4 (1).
77. Kimberly A. Mahaffy K. (2002). The gendering of adolescents’ childbearing and educational plans: reciprocal effects and the influence of social context. *Sex Roles*, 46 (11/12):403-417.
78. Koç M, Karabatak M. (2011). Sosyal ağların öğrenciler üzerindeki etkisinin ve madenciliği kullanarak incelenmesi. *International Computer & Instructional Technologies Symposium, Fırat University, Elazığ*.
79. Konrad A, Ritchie E, Lieb P, Corrigan E. (2000). Sex differences and similarities in job attribute preferences: A metaanalysis. *Psychological Bulletin*, 126, 593–641.
80. KSSGM. (2000). Popüler Kültür Ürünlerinde Kadın İstihdamını Etkileyebilecek Ögeler. Ankara, KSSGM Yayınları.
81. Kulik L. (1999). Gendered personality disposition and gender role attitudes among Israeli students. *The Journal of Social Psychology*, 139(6):736-747
82. Kulik L. (2002). The impact of social background on gender-role ideology. *Journal of Family Issues*, 23, 53–73.

83. Kulik L.(2005) Predicting gender role stereotypes among adolescents in Israel: The impact of background variables, personality traits, and parental factors. *Journal of Youth Studies*, 8:111-129 .
84. Kutlu R, Marakoğlu K, Çivi S. (2005). Selçuk Üniversitesi Beyşehir Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde sigara kullanımı ve etkileyen faktörler. *Türk Aile Hekimliği Dergisi*, 9(3):123-127.
85. Kutlu R, Çivi S. (2006). Seydişehir Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde sigara kullanma durumu ve etkileyen faktörler. *Bağımlılık Dergisi*, 7(2): 71-79.
86. Kuzgun Y, Sevim, AS. (2004). Kadınların çalışmasına karşı tutum ve dini yönelim arasındaki ilişki. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37 (1):14–27.
87. Lee BS. (2007). Women’s gender role attitudes: Association of demographic characteristics, work related factors and life satisfaction. *Master of Science (Psychology)*, s: 48.
88. Lindsey LL. (1990). *Gender Roles A Sociological Perspective*. United States of America: Prentice Hall International Limited.
89. Manganaro LL, Alozie NO. (2011). Gender role attitudes: who supports expanded rights for women in Afghanistan? *Sex Roles*, 64:516–529.
90. Marks JL, Lam CB, McHale SM. (2009). Family patterns of gender role attitudes. *Sex Roles*, 61:221–234.
91. Martins Crane M, Beyerlein M, Johson, D. (1995). Adjusting models of gender and work to new work environments. *A Special Issue of the Journal of Social Behavior and Personality*, 10:27–49.
92. McHale SM, Crouter AC, Tucker CJ. (1999). Family context and gender role socialization in middle childhood: comparing girls to boys and sisters to brothers. *Child Development*, 70(4):990-1004
93. McHale SM, Crouter AC. ve Whitenon S. (2003). The family context of gender development in childhood and adolescence. *Social Development*, 12(1):125-148.
94. Mchugh MC, Frieze IH.(1997). The measurement of gender-role attitudes. *Psychology of Women Quarterly*, 21:1-16.
95. Mensch BS, Ibrahim BL, Lee SM, Gibaly OE.(2003). Gender role attitudes among Egyptian adolescents. *Studies in Family Planning*,34(1):8-18.
96. Moen P, Erickson MA, Dempster McClain D.(1997). Their mother’s daughters? the intergenerational transmission Of gender attitudes in a world Of changing roles, *Journal Of Marriage And The Family*, 59: 281-293.

97. Monfries M, Scevak JJ. (2001). Developmental differences in attitudes towards women roles in Australian Society: Critical periods for Afeminist@ socialisation. *Australian Journal of Educational & Developmental Psychology*, 1: 1-9.
98. Mostafa MM. (2003). Attitudes towards women who work in Egypt, *Gender in Management* 18:5/6 ABI/INFORM Complete.
99. Myer S, ve Both A. (2002). Forerunners of cahange in nontraditional gender ideology. *Social Psychology Quarterly*, 65:18–37.
100. Onaran O, Bükler S. ve Bir A. (1998). Eskişehir’de Erkek Tol ve Tutumlarına İlişkin Alan Araştırması. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
101. Onur B, Güney B. (2004). Türkiye’de Çocuk Oyunları: Araştırmalar Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları no: 12
102. Oruk Güzel S. (2007). Toplumsal Cinsiyet Oluşumunda Psiko-Sosyal ve Dinsel Faktörlerin Rolü ve Önemi. Dokuz Eylül Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir,(Danışman: Prof.Dr. R Yaparel).
103. Özgüven İE. (2000). Evlilik ve Aile Terapisi, PDREM Yayıncılık, Ankara.
104. Öztürk Ö.(2009). Sağlık çalışanları ve sigara. *S.D.Ü. Tıp Fak. Dergisi*: 16(2):32-38.
105. Özvarış ŞB. (2008). Toplumsal cinsiyet, kadın ve sağlık. *Hacettepe Tıp Dergisi*, 39:168-174.
106. Panayotova E, Brayfield A. (1997). National context and gender ideology: attitudes toward womens employment in Hungary and U.S. *Gender Society*, 11: 627-645.
107. Pınar G, Taşkın L, Eroğlu K. (2008). Başkent Üniversitesi öğrenci yurdunda kalan gençlerin toplumsal cinsiyet rol kalıplarına ilişkin tutumları. *Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, s:47–57.
108. Polat S. (2010). Eğitimde ve Sınıf İçi Süreçlerde Cinsiyetçi Yaklaşımlar. İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul,(Danışman: Doç. Dr. E Yavaşgel)
109. Read JG. (2003). The sources of gender role attitudes among Christian and Muslim Arab-American women. *Sociology of Religion*, 64:207–222.
110. Rosenkrantz P. (1986). Sex roles stereotypes and self concepts in colloge students. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 32(3): 287-295.
111. Sabbağ Ç ve Aksoy E. (2011). Üniversite öğrencileri ve çalışanların boş zaman etkinlikleri: Adıyaman Örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,3(4):10-23

- 112.Sabuncuoğlu A. (2006). Televizyon Reklamlarında Toplumsal Cinsiyet. Ege Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, (Danışman: Prof.Dr. D Gürüz)
- 113.Salguero AC, Garcia Martinez JMA, Monteoliva A.(2008) Differences between and within genders in gender role orientation according to age and level of education. *Sex Roles*,58:535-548
- 114.Schrag K. Strattman K. (2009). Free-time literacy activities. Proceedings of the 5th Annual GRASP Symposium, Communication Sciences and Disorders. College of Health Professions, Wichita State University, pp:156-157.
- 115.Sharepour M. (2005). Gender role stereotypes among Iranian adolescents. *The Journal of Social Psychology*,145(4):491-494
- 116.Shu X. (2004). Education and gender egalitarianism: the case of China . *Sociology of Education*, 77:311-336.
- 117.Soyseçkin İ. (2007). Sanal Uzamda ve Mudlarda Eril-Dişil Kimliklerinin Yeniden İnşası. M. Binark, (Derl.), Yeni Medya Çalışmaları içinde (251- 280). Ankara: Dipnot Yayınları.
- 118.Spence JT, Hahn ED. (1997). The attitudes toward women scale and attitude change in college students. *Psychology of Women Quarterly*,21:17-34.
- 119.Sunar D. (1982). Female stereotypes in united states and Turkey. *Journal of Cross Cultural Psychology*, 13, 445-460
- 120.Sümbüloğlu V. Sümbüloğlu K. (2002). *Biyoistatistik* (10. bs). Ankara, Hatipoğlu Yayınevi.
- 121.Stewart TL, Knippenberg M, Lippman MW, Hermsen B, Joly J, Harris, KR. (2004). The influence of attitudes toward women on the relative individuation of women and men in the Netherlands. *Psychology of Women Quarterly*, 28, 240-245.
- 122.Tan M. (2000). Eğitimde Kadın-Erkek Eşitliği ve Türkiye Gerçeği, Kadın Erkek Eşitliğine Doğru Yürüyüş: Eğitim Çalışma Yaşamı ve Siyaset, TÜSİAD Yayınları, İstanbul.
- 123.Tan M. (2008). Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Sorunlar, Öncelikler ve Çözüm Önerileri, TÜSİAD-KAGİDER, İstanbul.
- 124.T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı 2001 Yılı Aile Raporu, 2002, Ankara.
- 125.T.C. Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu, Türkiye’de Aile Yapısı Araştırması Ankara,2012.

126. Tenenbaum HR, Leaper C. (2002). Are parents' gender schemas related to their children's gender related cognitions? *Developmental Psychology*, 38: 615 – 630.
127. Terzioğlu F, Taşkın L. (2008). Kadının toplumsal cinsiyet rolünün liderlik davranışlarına ve hemşirelik mesleğine yansımaları. *C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12(2):62-67
128. Tinklin T, Croxford L, Ducklin A, Frame B. (2005). Gender and attitudes to work and family roles: the views of young people at the millenium. *Gender and Education*, 17(2), 129-142.
129. Tok Y. (2001). Cinsiyet Rollerine İle İlgili Farklı Kalıp Yargılara Sahip Üniversite Öğrencilerini Saldırganlık Düzeyleri. Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, (Danışman: Doç. Dr. Y Akman)
130. Tomkiewicz J, Bass K, Vaicys C. (2003). Attitude toward women and managerial ability of African Americans. *Gender in Management*; 18,3/4; ABI/INFORM Complete
131. Torun Y. (2002). Gender-Bias in Student-Teacher Interactions and Its Effect on Reproduction of Gender Roles in The Classroom. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. C Demir)
132. Tosun Z. (2010). Cinsiyet Rolü Yöneliminin Ablalık ve Ağabeylik İle İlişkinin Toplumsal Rol Kuramı Bağlamında Değerlendirilmesi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Mersin, (Danışman: Yrd. Doç Dr. E Gödelek)
133. Tot Ş, Yazıcı AE, Erdem P, Bal N, Metin Ö, Çamdeviren H. (2002). Mersin üniversitesi öğrencilerinde sigara ve alkol kullanım yaygınlığı ve ilişkili özellikler. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 2002; 3: 227-231.
134. Trommsdorff G, Iwawaki S. (1989). Student's perceptions of socialisation and gender role in Japan and Germany. *International Journal of Behavioral Development*, 12(4): 485-493.
135. Tu S, Chang Y. (2000). Women's and men's gender role attitudes in coastal China and Taiwan. Paper presented at the East Asian Labor Markets Conference, Seoul, Korea. Retrieved from [http:// survey.sinica.edu.tw/pdf/osr-asr200206.pdf](http://survey.sinica.edu.tw/pdf/osr-asr200206.pdf)
136. Tu SH, Liao PS. (2005). Gender differences in gender-role attitudes: A comparative analysis of Taiwan and coastal China. *Journal of Comparative Family Studies*, 36, 545-566.

137. Tüfekçi F, Yıldız A. (2009). Öğrencilerin hemşireliği tercih etme gerekçeleri ve gelecekleri ile ilgili görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12: 1.
138. Türkiye'nin Demografik Dönüşümü , Doğurganlık, Aile Planlaması, Anne-Çocuk Sağlığı ve Beş Yaş Altı Ölümlerdeki Değişimler: 1968-2008 Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, Ankara.
139. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) 2008. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, Ankara.
140. Türkiye İstatistik Kurumu (2008). Türkiye İstatistik Yıllığı, Ankara: TÜİK Yayınları
141. Twenge JM. (1997). Attitudes toward women, 1970-1995: A meta-analysis. *Psychology of Women Quarterly*, 21,35-51.
142. Uluyavaş C. Yılmaz RA. (2007). Televizyon reklamlarında çocuğa ilişkin toplumsal cinsiyet rollerinin sunumu. *İletişim Dergisi, Galatasaray Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, Haziran, Sayı:6.
143. Ünal A. (2012). BÖTE Bölümü Öğrencilerinin İnternet Kullanım Özellikleri ve Tercihlerinin İncelenmesi. *Online Academic Journal of Information Technology*,3(6):28-45.
144. Vatandaş C. (2007). Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Rollerinin Algılanışı, Sosyoloji Konferansları, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Metodoloji ve Sosyoloji Araştırmaları Merkezi, İstanbul.
145. Vefikuluçay D, Demirel S, Taşkın L. ve Eroğlu, K. (2007). Kafkas üniversitesi son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açıları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 14(2):12-27.
146. Vefikuluçay Y, Zeyneloğlu S, Kocaöz S, Kısa S, Taşkın L, Eroğlu K. (2009). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, ISSN:1303-5134.
147. Yurtsever K. (2011). İlköğretim II. Kademe Öğretmenlerinin Öğrencilere Yönelik Tutumlarının Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya,(Danışman:Yrd. Doç. Dr. A ESKİCUMALI)
148. Warrington M, Younger M. (2000). The other side of the gap. *Gender and Education*, (4):493-508.
149. WHO. Gender and Health, Technical Paper, Switzerland, 1998.

- 150.**Wood W, Eagly A. (2002). A cross-cultural analysis of the behavior of women and men: Implications for the origins of sex differences. *Psychological Bulletin*, 128: 699–727.
- 151.**Zeyneloğlu S. (2008). Ankara’da Hemşirelik Öğrenimi Gören Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları. H.Ü.Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, (Danışman: Doç. Dr. F Terzioğlu).
- 152.**Zhang N. (2006). Gender role egalitarian attitudes among Chinese college students. *Sex Roles*, 55:545-553.

10. EKLER

EK-1. BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sevgili Öğrenciler,

Günümüzde çok sık duyduğumuz “toplumsal cinsiyet” kavramı, kadın ve erkeğin sosyal olarak belirlenmiş kişilik özelliklerini, rol ve sorumluluklarını ifade etmektedir. Bu kavramın içerisinde yer alan “toplumsal cinsiyet rolleri” ise geleneksel olarak kadınlarla ve erkeklerle ilişkili olduğu kabul edilen rolleri tanımlamaktadır. Örneğin, “erkekler çocuklar oyuncak silahlarla, kız çocukları ise bebeklerle oynamalıdır” gibi. Bu araştırma, hemşirelik öğrenimi gören üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılması planlanmıştır. Böylece hemşirelik öğrenimi gören üniversite öğrencilerinin sahip oldukları toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları belirlenerek, üniversite eğitiminin içeriğinin toplumsal cinsiyete ilişkin eşitlikçi bakış açısını yansıtacak şekilde düzenlenebileceği düşünülmektedir. Size bu araştırmada yukarıda açıkladığımız konulara ilişkin sorular yönelteceğiz. Böylece sizin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarınızı öğrenmiş olacağız. Bu formun tamamı sizin tarafınızdan doldurulacaktır. Sizin de bu araştırmaya katılmanızı öneriyoruz. Ancak araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayalıdır. Bu bilgileri okuyup anladıktan sonra araştırmaya katılmak isterseniz formu imzalayınız. Ayrıca çalışmanın herhangi bir aşamasında onayınızı çekmek hakkına da sahipsiniz. Bu veriler, kimliğiniz belirtilmeden sağlık alanındaki öğrencilerin eğitiminde veya bilimsel nitelikte yayınlarda kullanılabilir. Bu amaçların dışında bu veriler, kullanılmayacak ve başkalarına verilmeyecektir. Sorulara vereceğiniz yanıtlar araştırma sonuçlarını doğrudan etkileyeceği için kendi düşüncelerinizi işaretlemenizi ve soruları boş bırakmamanızı rica ederiz. Teşekkürler

Öğr Grv. Fatma (KARADAĞ) BAŞAR

Adres: Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu KÜTAHYA

Tel: 0-2742652031/3602

E-mail: fkkaradag@yahoo.com

Doç Dr. Nurdan DEMİRCİ

Adres: Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği, ABD, İSTANBUL

E-mail: nurdandemirci@yahoo.com

Katılımcının beyanı:

Sayın Öğretim Görevlisi Fatma (Karadağ) Başar tarafından, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı'nda bir araştırma yapılacağı belirtilerek bu araştırma ile ilgili yukarıdaki bilgiler bana aktarıldı. Bu bilgilerden sonra böyle bir araştırmaya katılımcı olarak davet edildim. Eğer bu araştırmaya katılırsam araştırmacı ile aramızda kalması gereken bilgilerin gizliliğine bu araştırma sırasında da büyük bir özen ve saygı ile yaklaşılabileceğine inanıyorum. Araştırma sonuçlarının eğitim ve bilimsel amaçlarla kullanımı sırasında kişisel bilgilerimin ihtimamla korunacağı konusunda bana yeterli güven verildi. Araştırmanın yürütülmesi sırasında herhangi bir neden göstermeden araştırmadan çekilebilirim. Ancak araştırmacıyı zor durumda bırakmamak için araştırmadan çekileceğimi önceden bildirmemin uygun olacağını bilincindeyim. Araştırma için yapılacak harcamalarla ilgili herhangi bir parasal sorumluluk altına girmiyorum. Bana da ayrı bir ödeme yapılmayacaktır. Araştırma sırasında araştırma ile ilgili bir sorun ile karşılaştığımda herhangi bir saatte araştırmacı Fatma (Karadağ) Başar'ı hangi telefon ve adresten arayabileceğimi biliyorum. Bana yapılmış tüm açıklamaları anlamış ve bu araştırmaya katılmayı kabul etmiş bulunmaktayım

Katılımcı:

Adı, soyadı:

Adres:

Tel:

İmza:

EK-2. TÜRKİYE’DEKİ HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN TUTUMLARI ANKET FORMU

Sevgili Öğrenciler,

Bu çalışmanın amacı hemşirelik eğitimi gören üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesidir. Anket sorularına vereceğiniz yanıtların doğruluğu, araştırmanın niteliği açısından çok önemlidir. Anket için vereceğiniz tüm bilgiler saklı tutulacaktır. Katılımınız için şimdiden çok teşekkür ederiz.

Öğr.Grv. Fatma BAŞAR

1. Halen okuduğunuz üniversite.....

2. Fakülte/Yüksekokul.....

3. Cinsiyet:

A) SOSYODEMOGRAFİK BAZI ÖZELLİKLER İLE İLGİLİ SORULAR

1) Yaşınız:

2) Medeni durumunuz ?

1. Bekar
2. Evli
3. Birlikte yaşıyor
4. Diğer.....

3) (Evli iseniz) evlenme şeklinizi belirtiniz?

1. Görücü usulü ile, birbirlerini önceden tanımadan
2. Görücü usulü ile, daha sonra tanışıp onaylayarak
3. Tanışıp anlaşarak
4. Diğer.....

4) Doğum yerinizi belirtiniz?

1. İl (açık yazınız).....
2. İlçe
3. Köy

5) İlkokulu bitirinceye kadar en uzun yaşadığımız yerleşim yeri aşağıdakilerden hangisidir?

1. İl (açık yazınız).....

2. İlçe

3. Köy

6) Ne kadar süre bu bölgede/yerde yaşadınız?.....

7) En son mezun olduğunuz okulu işaretleyiniz.

1. Lise

2. Anadolu, Süper, Fen Lisesi

3. Özel Lise/Kolej

4. Meslek Lisesi

5. İmam Hatip Lisesi

6. Diğer (Lütfen açıklayınız).....

8) Halen yaşadığınız yeri işaretleyiniz.

1. Devlet yurdu

2. Özel yurt

3. Tek başına evde

4. Anne-baba-kardeşler ile birlikte evde

5. Abla-ağabey-kardeşle birlikte evde

6. Arkadaşlarla birlikte evde

7. Akraba ile birlikte evde

8. Kurum ve derneklere ait misafirhane

9. Eşimle evde

10. Anne ile birlikte evde

11. Baba ile birlikte evde

12. Diğer (Lütfen açıklayınız)

9) Sizden başka kaç kardeşiniz var?

1. Kardeşim yok

2. tane kardeşim var

10) Aile tipiniz aşağıdakilerden hangisiyle uyumludur?

1. Çekirdek aile (anne, baba ve/veya kardeşlerin birlikte yaşadığı aile)

2. Geniş aile (Anne, baba, kardeşler, büyükanne, büyükbaba ve diğer birinci derece akrabaların birlikte yaşadığı aile)

3. Diğer (Lütfen açıklayınız).....

11) Anne ve babanızın öğrenim durumunu belirtiniz. İlgili kutucuğa (x) işareti koyunuz.

Öğrenim durumu	Anne	Baba
Okur-yazar değil		
Okur-yazar		
İlkokul mezunu		
Ortaokul mezunu		
Lise mezunu		
Üniversite-yüksek okul mezunu		

12) Anneniz ne iş yapıyor?

1. Ev kadını
2. Memur
3. İşçi
4. Emekli
5. Serbest meslek
6. Diğer (Lütfen açıklayınız).....

13) Babanız ne iş yapıyor?

1. İşsiz
2. Memur
3. İşçi
4. Emekli
5. Serbest meslek
6. Diğer (Lütfen açıklayınız).....

14) Anne ve babanız ile ilgili aşağıdaki seçeneklerden uygun olanını işaretleyiniz.

1. Anne-baba sağ, birlikteler
2. Anne-baba sağ, boşanmışlaryıldır
3. Anne hayatta değilyıldır
4. Baba hayatta değilyıldır

5. Her ikisi de yaşamıyoryıldır
6. Diğer (Lütfen açıklayınız).....

15) 18 yaşına kadar evde kimlerle birlikte yaşadınız?

1. Anne-baba ile birlikte yaşadım
2. Sadece annem ile birlikte yaşadım
3. Sadece babam ile birlikte yaşadım
4. Büyükanne-büyükbabamla birlikte yaşadım
5. Sadece büyükannemle birlikte yaşadım
6. Sadece büyükbabamla birlikte yaşadım
7. Diğer (Lütfen açıklayınız).....

16) Anne-babanızın evlenme şekli aşağıdakilerden hangisine uymaktadır, belirtiniz.

1. Görücü usulü ile, birbirlerini önceden tanımadan
2. Görücü usulü ile, daha sonra tanışıp onaylayarak
3. Kendileri tanışıp anlaşarak
4. Diğer (Lütfen açıklayınız).....
5. Bilmiyorum

17) Anne ve babanızın arasındaki nikah şekli nedir?

1. Yalnız resmi nikah var
2. Yalnız imam nikahı var
3. Her ikisi de var
4. Her ikisi de yok
5. Bilmiyorum

18) Okumakta olduğunuz bölümü seçmenizde etkili olan kişi aşağıdakilerden hangisidir? (Birden çok şık işaretleyebilirsiniz.)

1. Kendim
2. Akrabalar
3. Annem
4. Öğretmenler
5. Babam
6. Arkadaş, komşu
7. Ablam/ağabeyim

8. Diğer (Lütfen açıklayınız).....

19.Harçlığınız dışında gelir elde etmek için çalışıyor musunuz?

1. Evet
- 2.Hayır

20. Sigara kullanıyor musunuz?

1. Evet
- 2.Hayır

21.Sosyal ağ kullanıyor musunuz?

- 1.Evet
- 2.Hayır

22.Cevabınız evetse hangisini kullanıyorsunuz?(Birden çok seçenek işaretleyebilirsiniz)

- 1)Messenger
- 2)Facebook
- 3)Twitter
- 4)Diğer....

23.Boş zamanlarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz? (Birden çok seçenek işaretleyebilirsiniz)

1. Sinema
2. Tv
- 3.Tiyatro
4. Müzik
5. Dans
6. Kitap okuma
7. İnternet
- 7.Diğer.....

24.Mezuniyet sonrası mesleki hedeflerinize ilişkin düşünceleriniz neler? (Birden çok seçenek işaretleyebilirsiniz)

- 1) Yüksek Lisans yapmak istiyorum
- 2) Akademisyen olarak çalışmak istiyorum
- 3) Hemşirelik Derneğinde aktif görev almak istiyorum
- 4)Yönetici hemşire olarak çalışmak istiyorum

5)Aile Sağlığı Merkezinde çalışmak istiyorum

6)Klinikte hemşire olarak çalışmak istiyorum

7. Diğer

EK- 3. TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Sevgili Öğrenciler;

Bu ölçekteki cümleler siz, üniversite öğrencilerinin **toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarınızı** belirlemek için hazırlanmıştır. Sonuçlar yalnızca araştırma amacıyla kullanılacaktır. Bu cümlelerden hiçbirisinin doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Her cümle ile ilgili görüş, kişiden kişiye değişebilir. Bunun için vereceğiniz cevaplar sizin kendi görüşünüzü yansıtmalıdır. Her cümle ile ilgili görüşünüzü belirtirken, önce cümleyi dikkatlice okuyunuz sonra, cümlede belirtilen düşüncenin, sizin düşünce ve duygularınıza ne derecede uygun olduğuna karar veriniz.

Cümlenin karşısındaki yerlere aşağıdaki örneğe uygun olarak çarpı (×) koyarak işaretleyiniz. Lütfen bütün cümleleri işaretlemeyi unutmayınız.

Tutum Cümleleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Erkeğin evde her dediği yapılmalıdır				×	

Katılımınız için teşekkür ederim

Tutum İfadeleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1.Kızlar, ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir.					
2. Erkeğin evde her dediği yapılmalıdır.					
3.Kadının yapacağı meslekler ile erkeğin yapacağı meslekler ayrı olmalıdır.					
4. Evlilikte çocuk sahibi olma kararını eşler birlikte vermelidir.					
5.Bir genç kızın evleneceği kişiyi seçmesinde son sözü baba söylemelidir.					
6. Kadının erkek çocuk doğurması onun değerini artırır.					
7.Kadının doğurganlık özelliği nedeniyle, iş başvurularında erkekler tercih edilmelidir.					
8. Ailede ev işleri, eşler arasında eşit paylaşılmalıdır.					
9. Kadının yaşamıyla ilgili kararları kocası vermelidir.					
10.Kadınlar kocalarıyla anlaşamadıkları konularda tartışmak yerine susmayı tercih etmelidir.					
11. Bir genç kız, evlenene kadar babasının sözünü dinlemelidir.					

Tutum İfadeleri					
12. Ailenin maddi olanaklarından kız ve erkek çocuk eşit yararlanmalıdır.					
13. Çalışma yaşamında kadınlara ve erkeklere eşit ücret ödenmelidir.					
14. Bir erkeğin karısını aldatması normal karşılanmalıdır.					
15. Kadının çocuğu olmuyorsa erkek tekrar evlenmelidir.					
16. Kadının temel görevi anneliktir.					
17. Evin reisi erkektir.					
18. Dul kadın da dul erkek gibi yalnız başına yaşayabilmelidir.					
19. Bir genç kızın, flört etmesine ailesi izin vermelidir.					
20. Ailede kararları eşler birlikte almalıdır.					
21. Bir kadın akşamları tek başına sokağa çıkabilmelidir.					
22. Eşler boşandığında mallar eşit paylaşılmalıdır.					
23. Kız bebeğe pembe, erkek bebeğe mavi renkli giysiler giydirilmelidir.					
24. Erkeğin en önemli görevi evini geçindirmektir.					
25. Erkeğin maddi gücü yeterliyse kadın çalışmamalıdır.					
26. Evlilikte, kadın istemediği zaman cinsel ilişkiyi reddetmelidir.					
27. Mesleki gelişme fırsatlarında kadınlara ve erkeklere eşit haklar tanınmalıdır.					

28. Evlilikte erkeğin öğrenim düzeyi kadından yüksek olmalıdır.					
29. Bir kadın cinsel ilişkiyi evlendikten sonra yaşamalıdır.					
30. Ailede erkek çocuğun öğrenim görmesine öncelik tanınmalıdır.					
31. Erkeğin evleneceği kadın bakire olmalıdır.					
32. Alışveriş yapma, fatura ödeme gibi ev dışı işlerle erkek uğraşmalıdır.					
33. Erkekler statüsü yüksek olan mesleklerde çalışmalıdır.					
34. Ailede kazancın nasıl kullanılacağına erkek karar vermelidir.					
35. Bir erkek gerektiğinde karısını dövmelidir.					
36. Evlilikte gebelikten korunmak sadece kadının sorumluluğudur.					
37. Bir kadın hastaneye gittiğinde kadın doktora muayene olmalıdır.					
38. Evlilikte erkeğin yaşı kadından büyük olmalıdır.					

EK-4. ETİK KURUL ONAYI

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Klinik Araştırmalar
Ön Değerlendirme Komisyonu

PROJENİN ADI: Türkiye’deki Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları
PROJE YÜRÜTÜCÜSÜ: Doç. Dr. Nurdan DEMİRCİ
PROJEDEKİ ARAŞTIRICILAR: Fatma KARADAĞ BAŞAR
ONAY TARİHİ VE ONAY SAYISI: 03.08.2011 – 2

Sayın Doç. Dr. Nurdan DEMİRCİ

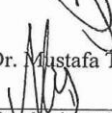
89 protokol nolu “Türkiye’deki Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları” isimli projeniz Enstitümüzün ön değerlendirme komisyonunda incelenmiş ve araştırmanın Komisyonumuzun ön değerlendirme kriterlerine uygunluğuna karar verilmiştir.

Doç. Dr. Ebru IŞIK ALTURFAN
Komisyon Başkan Yardımcısı

Prof. Dr. Gül AYANOĞLU DÜLGER

Prof. Dr. Refika ERSU

Doç. Dr. Asım CİNGEL

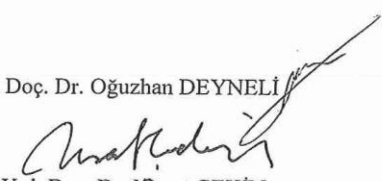

Yrd. Doç. Dr. Mustafa TAŞDEMİR

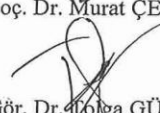

Prof. Dr. Gülden Z. OMURTAG
Komisyon Başkanı

Prof. Dr. Bahar GÜRSOY

Prof. Dr. Can İKİZLER

Doç. Dr. Oğuzhan DEYNELİ

Yrd. Doç. Dr. Murat ÇEKİN

Öğr. Gör. Dr. Volga GÜVEN

EK-5. KURUM İZİNLERİ

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

03-08-2011

Sayı : B.30.2.MAR.0.72.00.00/ (4467)
Konu : Fatma BAŞAR (KARADAĞ)

İstanbul,/2011

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

- İlgi : a)28.07.2011 tarih ve 919-14014 sayılı yazımız.
b)Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 18.07.2011 tarih ve 1330-7364 sayılı yazısı.
c)Gaziantep Üniversitesi Rektörlüğünün 12.07.2011 tarih ve 339-7410 sayılı yazısı.
d)Zonguldak Karaelmas Rektörlüğünün 22.07.2011 tarih ve 1113-10150 sayılı yazısı.

İlgi (a) yazımıza ilaveten, Enstitünüz Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Doktora öğrencisi Fatma BAŞAR (KARADAĞ)'ın "Türkiye'deki Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları" başlıklı anket çalışması ile ilgili ilgi (b), (c) ve (d) alınan yazı sureti ve ekleri ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr.Hamza KANDUR
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

EKLER :
1.Yazı Örneği (4 sayfa)

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü
Tarih:.....
Sayı: 2140
Kayda Geçmiştir

15-08-2011

Sn. Colak
15.08.2011
go.

Marmara Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı
Göztepe Kampüsü 34722 Kadıköy / İSTANBUL

(0 216) 414 05 45 (Santral)
(0 216) 349 56 45 (Faks)

ogrenciisleri@marmara.edu.tr
http://www.marmara.edu.tr

Ayrıntılı bilgi için: Z.ÖZMEN BİL.İŞL.

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

23-07-2011

Sayı : B.30.2.MAR.0.72.00.00/219-1604
Konu : Fatma BAŞAR (KARADAĞ)

İstanbul,/..2011

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

- İlgi : a)13.06.2011 tarih ve 1043 sayılı yazınız.
b)Dumlupınar Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 13.07.2011 tarih ve 300-1496 sayılı yazısı.
c)Erciyes Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 13.07.2011 tarih ve 1164-5373 sayılı yazısı.
d)Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Rektörlüğünün 19.07.2011 tarih ve 1387-4397 sayılı yazısı.
e) Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 18.07.2011 tarih ve 615-3800 sayılı yazısı.
f) Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığının 27.07.2011 tarih ve 1006 sayılı yazısı.

İlgi (a) yazınıza istinaden, Enstitünüz Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Doktora öğrencisi Fatma BAŞAR (KARADAĞ)'ın "Türkiye'deki Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları" başlıklı anket çalışması ile ilgili ilgi (b), (c), (d), (e) ve (f) alınan yazı sureti ve ekleri ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Fatma AKÇAY
Daire Başkanı

EKLER :
1.Yazı Örneği (6 sayfa)

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü
Tarih:.....
Sayı:.....2129.....
Kayda Geçmiştir

Marmara Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı
(İzmitte Kampüsü 34722 Karaköy / İSTANBUL)

(0 216) 414 03 43 (Santral)
(0 216) 340 56 45 (Faks)

ogrencisleri@marmara.edu.tr
http://www.marmara.edu.tr

Ayrıntılı bilgi için: Z.ÖZMEN BİLİŞL.

15-08 2011

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

14.08.2011

Sayı : B.30.2.MAR.0.72.00.00-16313
Konu : Fatma BAŞAR (KARADAĞ)

İstanbul, ... / ... / 2011

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

- İlgi : a) 13.06.2011 tarih ve 1043 sayılı yazınız.
b) İnönü Üniversitesi Rektörlüğü Personel Dairesi Başkanlığı'nın 02.08.2011 tarih ve 3357 sayılı yazısı.
c) Giresun Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı'nın 04.08.2011 tarih ve 3771 sayılı yazısı.
d) Uşak Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı'nın 08.08.2011 tarih ve 658 sayılı yazısı.

İlgi (a) yazınıza istinaden Enstitünüz Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Doktora öğrencisi Fatma BAŞAR (KARADAĞ)'ın "Türkiye'deki Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları " başlıklı anket çalışması ile ilgili ilgi (b), (c) ve (d) ahnan yazı sureti ve ekleri ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Fatma AKÇAY
Daire Başkanı

EKLER :
1.Yazı Örneği (4 sayfa)

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

19 EYLÜL 2011

Sayı : B.30.2.MAR.0.72.00.00/ 1069 / 16666
Konu : Fatma BAŞAR (KARADAĞ)

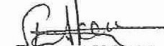
İstanbul, .. / .. / 2011

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

İlgi : a) 13.06.2011 tarih ve 1043 sayılı yazınız.
b) Gazi Üniversitesi Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığının 11.08.2011 tarih ve 2826-14775 sayılı yazısı.

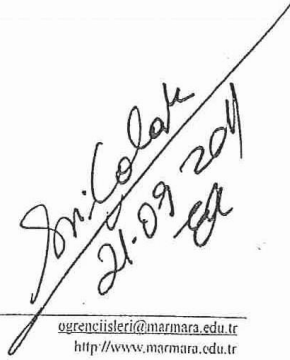
İlgi (a) yazınıza istinaden, Enstitünüz Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Doktora öğrencisi Fatma BAŞAR (KARADAĞ)'ın "Türkiye'deki Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları" başlıklı anket çalışması ile ilgili ilgi (b) alınan yazı sureti ve eki ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Fatma AKÇAY
Daire Başkanı

EKLER :
1. Yazı Örneği (2 sayfa)

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü
Tarih: 21.09.2011
Sayı: 2573
Kayda Geçmiştir

21.09.2011
Z.ÖZMEN

Marmara Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı
Göztepe Kampüsü 34722 Kadıköy / İSTANBUL

(0 216) 414 05 45 (Santral)
(0 216) 349 56 45 (Faks)

ogrenciisleri@marmara.edu.tr
http://www.marmara.edu.tr

Ayrıntılı bilgi için: Z.ÖZMEN BİL.İŞL.

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Fakültesi

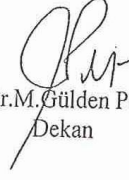
Sayı : B.30.2.MAR.0.28.00.00/006
Konu : Fatma BAŞAR(KARADAĞ) Hk.

İstanbul, 27/7/2011

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

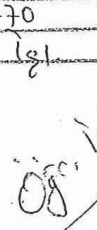
İlgi: 24.06.2011 tarih ve 11494 sayılı yazınız.

İlgi yazınız gereği, Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Doktora öğrencisi Fatma BAŞAR (KARADAĞ)'ın "Türkiye'deki Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları" başlıklı anket çalışmasını Hemşirelik Bölümü son sınıf öğrencilerinc yapabilmesi uygun görülmüştür.
Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. M. Gülden POLAT
Dekan

T.C.
MARMARA ÜNİ. REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı
Tarih: 28 07 2011
Sayı: 3401
Giden: Zehra Hk.

T.C. MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ	
Tarih	27-07-2011
Sayı	72.00-21770
Bürosu	Öğrenci İşl.

27.07.2011
M.B.

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞI

SAYI : B.30.2.ÇAÜ.0.72.00- 333/1330
KONU : Fatma BAŞAR (KARADAĞ)

7364

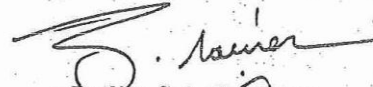
18.07/2011

MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi: 29/06/2011 tarih ve B.30.2.MAR.0.72.00.00/11843 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Doktora öğrencisi Fatma BAŞAR (KARADAĞ)'ın "Türkiye'deki Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları" konulu anket çalışmasını Üniversitemizde yapması uygun görülmüştür.

Bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

Prof. Dr. Sedat LACINER
Rektör

T.C.
MARMARA ÜNİ. REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı
Tarih: 0 -AR- 2011
Sayı: 9433
Giden: Zehra Hn.

Öğr. İşl. Daire Başkanlığı
29.07.2011
M.B.

T.C.
DÜMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı
KÜTAHYA

Sayı : B 30 2 DPÜ 0 72 00 00 / 300-1496

13 Temmuz 2011
...../...../2011

Konu : Fatma BAŞAR KARADAĞ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 29.06.2011 tarih ve B.30.MAR.0.72.00.00/11843 sayılı yazımız.

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Doktora öğrencisi Fatma BAŞAR KARADAĞ'ın, "Türkiye'deki Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları" başlıklı anket çalışmasını Üniversitemizde yapma talebi Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

T.C.
MARMARA ÜNİ. REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı
Tarih: 20.07.2011

Sayı: 3258

Giden: Daire Başkanı

M. Kibici
Prof. Dr. Yaşar KIBİCİ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

T.C. MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ	
Tarih:	19-07-2011
Sayı:	7200-20951
Bürosu:	Öğrenci İşleri

Öğr. İşl. Daire Bask.
19.07.2011
M.B.

T.C.
UŞAK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : B.30.2.UŞK.0.72.00.00/044- 658
Konu : İzin

08/08/2011

MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı)

İlgi : 29.06.2011 tarih, 11843 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda bahsi geçen Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Doktora öğrencisi Fatma BAŞAR (KARADAĞ) ın Türkiye' deki Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları başlıklı anket uygulama çalışmasını Üniversitemiz Sağlık Yüksekokulunda yapması Rektörlüğümüzce uygun bulunmuştur.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. M. Fikri ŞENOL
Rektör V.

T.C.
MARMARA ÜNİ. REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı
16-08-2011
Tarih
Sayı : 9776
Giden: Tuba Ho

T.C. MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Tarih: 16-08-2011
Sayı: 7200-23540
Bürosu: Öğrenci İşleri

Öğrenci İşl. Daire Başkanlığı
16-08-2011
T.D.

Adres : İzmir Yolu 8. km Bir Eylül Kampusu UŞAK / 64200
Web : www.usak.edu.tr

T.C.
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜĞÜ

Sayı : B.30.2.OGÜ.0.70.00.00-605-01/ 1387-4397

19.07.2011

Konu : Anket Uygulaması

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi: 29.06.2011 tarih, B.30.2.MAR.0.72.00.00/11843 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ile talep edilen Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Doktora öğrencisi Fatma BAŞAR (KARADAĞ)'ın "Türkiye'deki Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları" konulu tez çalışmasına veri toplamak amacıyla anket uygulamasının Üniversitemiz Eskişehir Sağlık Yüksekokulu'nda yapılması Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. M. Sinan ERGİNEL

Rektör a.

Rektör Yardımcısı

T.C.
MARMARA ÜNİ. REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı
Tarih: 28-07-2011
Sayı: 3390
Gönderen: Zehra Ho...

T.C.	
MARMARA ÜNİVERSİTESİ	
REKTÖRLÜĞÜ	
Tarih:	27-07-2011
Sayı:	72-00- 21936
Bürosu:	Öğr. İşl.

Öğr. İşl. Daire Başkanlığı
27.07.2011
M.B.

Adres: Meşelik Yerleşkesi
26480 Eskişehir

Tel : 0 222 239 37 50 (10 hat)
Fax: 0 222 229 14 18

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
(Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı)

SAYI : B.30.2.GÜN.0.72.01.42/2826-14775
KONU:

..11...1.08..2011

MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı)

- İLGİ : a)29/06/2011 tarih ve 11843 sayılı yazınız.
b)Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı'nın, 26/07/2011 tarih B.30.2.GÜN.0.31.
00.00/759 sayılı yazısı.

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Doktora programı öğrencisi Fatma BAŞAR (KARADAĞ)'ın, "Türkiye'deki Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları" başlıklı anket çalışması yapma isteği hakkındaki ilgi (a) yazınız, anket çalışması yapılacak Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığına iletilmiş olup; alınan cevabi ilgi (b) yazı ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof.Dr. Duran ALTIPARMAK
Rektör Yardımcısı

Ek :
-İlgi (b) yazı (1 sayfa)

T.C.
MARMARA ÜNİ. REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı
Tarih 26-08-2011
Sayı 3996
Giden: Zehra Hn.

T.C. MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Tarih: 26-08-2011
Sayı: 3996 - 26786
Bürosu: Öğrenci İşleri

Öğrenci İşleri D. Bek.
26.08.2011
T.D.

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ

Sayı : B.30.2.GÜN.0.31.00.00 / 759

26.07.2011

Konu : Fatma BAŞAR (KARADAĞ)

GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı)

İlgi: 13.07.2011 tarih ve B.30.2.GÜN.0.72.01.42 / 2531-13085 sayılı yazınız.

Marmara Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı' nın Üniversitemize göndermiş olduğu ilgi yazı kapsamında; Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Doktora öğrencisi Fatma BAŞAR (KARADAĞ)' ın " Türkiye' deki Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları " konulu anket çalışmasını Fakültemiz Hemşirelik Bölümü' nde yapması Dekanlığımızca uygun bulunmuştur.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. A. Gülsan TÜRKÖZ SUCAK

Dekan

T.C.
MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : B.30.2.MAE.0.72.00.00/615- 3800
Konu : Fatma BAŞAR (KARADAĞ)

18 07 2011

MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)
İSTANBUL

İlgi : 29.06.2011 tarih ve B.30.2.MAR.0.72.00.00/11843 sayılı yazınız.

Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Doktora öğrencisi Fatma BAŞAR (KARADAĞ)'ın, "Türkiye'deki Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları" konulu araştırmasını, Üniversitemiz Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü son sınıf öğrencilerine uygulama istemi ile ilgili Üniversitemiz Sağlık Yüksekokulunun görüşü ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Halil İbrahim GÖKCE
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

EK :
1- Yazı örneği (1 sayfa)

T.C. MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ	
Tarih:	25-07-2011
Sayı:	72-00-21375
Bürosu:	Öğr. İşl. D. Bşk.

T.C.
MARMARA ÜNİ. REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı
Tarih 25-07-2011
Sayı 3338
Giden: Zehra H.

Öğr. İşl. D. Bşk.
25.07.2011
U.İ.

Adres: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı - 15100 - BURDUR
Telefon: 0-248-213 11 93
e-mail : oidb@mehmetakif.edu.tr

Faks: 0-248-213 11 98
Elektronik ağ : www.mehmetakif.edu.tr

T.C.
MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Yüksekokulu Müdürlüğü

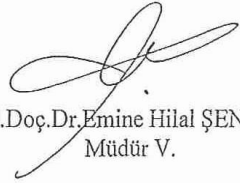

SAYI : B.30.2.MAE.0.Y1.72.00 / 505
KONU : Fatma BAŞAR (KARADAĞ)

13 TEM 2011

MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığına)

Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Doktora öğrencisi Fatma BAŞAR (KARADAĞ)'ın "Türkiye'deki Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları" konulu anket çalışmalarını, Yüksekokulumuz Hemşirelik Bölümü son sınıf öğrencilerine uygulama istemi uygun bulunmuştur.

Yrd.Doç.Dr.Emine Hilal ŞENER
Müdür V.

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

13/07/2011

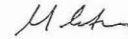
Sayı : B.30.2.ERC.0.70.72.00/500-1166-5373
Konu: Anket İzni

MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)
Göztepe Kampüsü
34722 Kadıköy/İSTANBUL

İlgi: 29/06/2011 tarihli ve B.30.2.MAR.0.72.00.00/11843 sayılı yazınız.

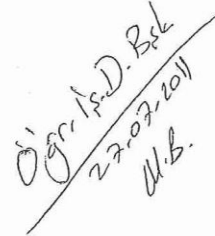
Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Doktora programı öğrencisi Fatma BAŞAR (KARADAĞ)'ın "Türkiye'deki Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları" başlıklı anket çalışmasını kendisi yürütmesi koşulu ile Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Fakültesinde yapması Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi arz ederim.

Prof. Dr. Mustafa ÇETİN
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

T.C.
MARMARA ÜNİ. REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı
Tarih: 28.07.2011
Sayı: 3397
Giden: Zehra Hn.

T.C. MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ	
Tarih:	27-07-2011
Sayı:	72-00-21719
Bürosu:	Öğr. İşleri

27.07.2011
U.B.

38039 Melikgazi-KAYSERİ
Tel: 0(352) 437 49 47 Fax: 0(352) 437 20 23

e-mail: ogridbsk@erciyes.edu.tr

T.C.
ZONGULDAK KARAEMLAS ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜĞÜ

Sayı : B.30.2.ZKÜ.0.72.00.00/302.01.09-1113
Konu : Anket Çalışması

22.07.2011 10150

İADELİ TAAHHÜTLÜ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İLGİ : 29.06.2011 tarih, B.30.2.MAR.0.72.00.00/11843 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ile ilgili olarak Üniversitemiz Sağlık Yüksekokulu Müdürlüğünden alınan 13.07.2011 tarih, B.30.2.ZKÜ.0.Y4.72.00/97-771 sayılı yazının bir örneği ilişikte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Mahmut ÖZER
Rektör

EKLER =

EK-1 Yazı örneği

T.C. MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ	
Tarih:	01-08-2011
Sayı:	21999
Bürosu:	Öğr. İşl.

T.C.
MARMARA ÜNİ. RE-
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı
Tarih 01-08-2011
Sayı 9421
Gönderen: Zehra Hanım

Öğr. İşl. Dal. Bşk.
29.07.2011
M.B.

T.C.
ZONGULDAK KARAELMAS ÜNİVERSİTESİ
ZONGULDAK SAĞLIK YÜKSEKOKULU MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : B.30.2.ZKÜ.0.Y4.72.00 99.771

13.07.2011

KONU :

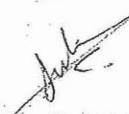
Anket ..

REKTÖRLÜK MAKAMINA

İlgi: 12/07/2011 tarih, B.30.2.ZKÜ.0.72.00.00/302.01.08-1055/09521 sayılı yazınız.

2011-2012 eğitim-öğretim yılı başladığında İlgili yazınızda göndermiş olduğunuz Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü öğrencisinin "Türkiye'deki Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine ilişkin Tutumları" başlıklı anket çalışmasını yapabilmesi müdürlüğümüzce uygun bulunmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Yrd. Doç. Dr. Şule ERGÖL
Müdür V.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı :B.30.2.GRE.0.72.00.00/587-372A
Konu : Anket Uygulama İzni

04 Ağustos 2011
.....

MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İLGİ: Marmara Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nın 07/03/2011 tarih ve B.30.2.NGÜ.0.72.00.00/383 sayılı ve 399 dosya numaralı yazısı.

Üniversitenizin Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı doktora öğrencisi Fatma BAŞAR'ın anket çalışmasını, Üniversitemizin Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde uygulaması uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Ünsal BEKDEMİR
Rektör V.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ	
Tarih:	18-08-2011
Sayı:	7200-23942
Bürosu:	Öğrenci İşleri

İ.C.
MARMARA ÜNİ. REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı
Tarih: 19-08-2011
Sayı: 3841
Gönderen: Tuba İdris

Öğrenci İşl. D. Başk.
19-08-2011
T-D

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı

Sayı : B.30.2.ATA.0.28.72.00/ 1486
Konu: Tez Çalışması

29.11.2011

REKTÖRLÜK MAKAMINA

İlgi: 25.11.2011 tarih ve 21469 sayılı yazı.

Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü doktora öğrencisi Fatma BAŞAR (KARADAĞ)'ın "*Türkiye'deki Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları*" konulu anket çalışmasını Fakültemizde yapması Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Türkan PASINLIOĞLU
Dekan

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Personel Dairesi Başkanlığı

Sayı : B.30.2.İNÜ.0.71.02/265/6987-3357
Konu : Anket

02 AĞUSTOS 2011

MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
İSTANBUL

İlgi: Üniversitemiz Malatya Sağlık Yüksekokulu Müdürlüğü'nün 21.07.2011 tarih ve 398 sayılı yazısı.

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hemşireliği Anabilim Dalı Doktora öğrencisi Fatma BAŞAR (KARADAĞ)'ın "Türkiye'deki Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları" başlıklı anket çalışmasının uygun bulunduğu hakkındaki ilgi yazı örneği ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. İlhan İÇEN
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

EK: İlgili Yazı Örneği (1 Adet)

T.C. MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Tarih: 9-08-2011
Sayı: 7200-2394
Bürosu: Öğrenci İşleri

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı
Tarih: 19-08-2011
Sayı: 3835
Gönderen: Tuba Un

Öğrenci İşl. D. Başk.
19-08-2011
T.D.

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
MALATYA SAĞLIK YÜKSEKOKULU
MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı :B.30.2.İNÜ.0.Y1.00.00./000-338

Konu : Anket İzni

21 /07/2011

REKTÖRLÜK MAKAMINA

İlgi:Personel Daire Başkanlığının 15 Temmuz 2011 tarih ve 6581-4781 Sayılı Yazısı.

Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Doktora öğrencisi Fatma BAŞAR (KARADAĞ)'IN "Türkiye'deki Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları" konulu anket çalışmasını Yüksekokulumuzda uygulaması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

B. Erci
Prof.Dr.Behice ERCİ
Müdür

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
MALATYA SAĞLIK YÜKSEKOKULU
MÜDÜRLÜĞÜ

Görevi	...	
Yeni Görev	...	
İdari Görev	...	
Başkanlık	...	
Diğer	...	
ETİKETLİ GELİ	...	

22 TEMMUZ 2011 10104

İNönü Üniversitesi Merkez kampüsü/ 44280 MALATYA Tel:0 422 341 02 20 Fax:0 422 341 02 19
Email: msvo@inonu.edu.tr

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Sayı: B.30.2.GZP.0.00.00.00/044/339

7400

12/07/2011

Konu: Fatma Başar (Karadağ)

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
İSTANBUL

İlgi: 29.06.2011 tarih ve B.30.2.MAR.0.72.00.00/11843 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı doktora öğrencisi Fatma Başar (Karadağ)'ın "Türkiye'deki Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları" isimli araştırmasını, Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü öğrencilere kendi ekip ve imkanları ile uygulaması uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi arz ederim.

Prof. Dr. M. Yavuz COŞKUN
Rektör

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı
Tarih: 12.07.2011
Sayı: 9435
Gönderen: Zehra H.

T.C. MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ	
Tarih:	01-08-2011
Sayı:	72.50/22019
Bürosu:	Sarıışi

Öğr. İşl. Daire Başkanlığı
29.07.2011
U.B.

EK-6. TCRTÖ KULLANIM İZİNİ

Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği ABD doktora öğrencisi olan Fatma (Karadağ) Başar'ın "Türkiye'deki Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları" konulu tez çalışması için, geliştirmiş olduğum "**Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği'ni (TCRTÖ)**" kullanmasında herhangi bir sakınca yoktur.

Yrd.Doç.Dr. Simge Zeyneloğlu
05.02.2011

11. ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı	Fatma	Soyadı	BAŞAR
Doğum Yeri	Altıntaş	Doğum Tarihi	19.07.1980
Uyruğu	T.C.	Tel	02742652031
E-mail	fkkaradag@yahoo.com		

Eğitim Düzeyi

	Mezun Olduğu Kurumun Adı	Mezuniyet Yılı
Doktora/Uzmanlık		
Yüksek Lisans	Afyon Kocatepe Üniversitesi Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği ABD	2008
Lisans	Süleyman Demirel Üniversitesi Burdur Sağlık Yüksekokulu	2002
Lise	Kütahya Lisesi	1998

İş Deneyimi (Sondan geçmişe doğru sıralayın)

	Görevi	Kurum	Süre (Yıl - Yıl)
1.	Öğretim Görevlisi	Dumlupınar Üniversitesi SYO Doğum, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği ABD	2003-
2.	Hemşire	Başkent Üniversitesi VIP Servisi	2002-2003

Yabancı Dilleri	Okuduğunu Anlama*	Konuşma*	Yazma*
	İyi	İyi	İyi

Yabancı Dil Sınav Notu #								
KPDS	ÜDS	IELTS	TOEFL IBT	TOEFL PBT	TOEFL CBT	FCE	CAE	CPE
	77.5							

Bilgisayar Bilgisi

Program	Kullanma becerisi
Word	Çok iyi
Excel	Çok iyi
Power Point	Çok iyi
SPSS	İyi